

A-15758

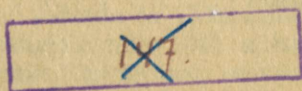
ESIMENE EESTI TÖÖTAVA TALURÄHVA KONGRESS

» R K » POLIITILINE KIRJANDUS »

ESIMENE EESTI TÖÖTAVA TALURAHVA KONGRESS

ESIMENE
EESTI TÖÖTAVA TALURAHVA
KONGRESS

RK
„POLIITILINE KIRJANDUS“
TALLINN 1945

Sundeksemplar

A-15758

SISUKORD

11645

	Lk.
Kõrgemale Ülemjuhatajale Nõukogude Liidu rahvaste juhile seltsimees	
Stalinile	5
Üleskutse Eesti talurahvale	8
Kongressi töökäik	14
ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. Joh. Varese avakõne . .	16
Eesti talurahva järjekordsed ülesanded	19
Edukas kevadkülvil läbiviimine kindlustab Nõukogude riiki	49
Külvitööde läbiviimise küsimusi	57
Nõukogude võimu kindlustamisest	63
Tööraha ühised ülesanded	72
Talurahva saadikute sõnavõttud	77
Tervitused	102
Kongressi delegaatide nimekiri	107

Kõrgemale Ülemjuhatajale Nõukogude Liidu rahvaste jubile seltsimees Stalinile

Meie armas juht ning õpetaja seltsimees Stalin!

Meie, Nõukogude Eesti töötava talurahva esimese kongressi saadikud, tulime vanasse Tallinna meie vabariigi töötava talurahva esimesele kongressile ja meie esimene mõte, meie palava tervituse esimesed sõnad on suunatud Teile, meie vabastajale, meie isale.

Kolm aastat kannatas Nõukogude Eesti saksa röövvalitajate ikke all. Saksa parunid, kes seitsme sajandi vältel imesid meie verd, asusid uuesti meie kurnamisele. Neist meie vabanesime ainult tänu nõukogude võimule, kes tõi meile vabaduse, andis maatameestele ja väikemaapidajatele maad. Töötav talupoeg oli meie maa austatud kodanik. Eesti rahvas oleks võinud elada, töötada ja rõõmutseada, kuid saksa verejanulised kiskjad tungisid talle 1941. a. kallale ja heitsid uuesti eesti rahva pimedusse, õnnetusse, orjusse, hukkumisele.

Sakslased tallasid meie põlde, röövisid meie talusid, meie kariloomi, tühjendasid viimse ivani meie viljasalved. Meie parimaid inimesi, kes alati kaitsesid rahva hüvesid, hoolitsesid tema heaolu eest, tapsid sakslased, nende laibad viskasid aga soolaukaisse ja ajasid auku. Eestimaa oli verrega üle ujutatud. Meie taludest ja küladest kostis oigamine. Meie ei jäänud, käed rüpes, istuma. Iga võimaliku vahendiga püüdsime kahjustada sakslaste üritusi: varjasime oma poegi metsades, et sakslased ei saaks neid värvata oma armeesse, saboteerisime teravilja sundnormide täitmist, kõige julgemad aga läksid partisanisalkadesse ja relvadega käes tasusid vaenlasele kätte Nõukogude maa teotamise eest.

Meie ootasime ja uskusime, et vabadus tuleb idast, et Punaarmee vabastab meid neetud sakslastest. Ning see õnnelik päev saabus! Tänu Punaarmee hoogsale pealetungile jäid terveks meie talud, jäime terveks ka meie. Juba kuus kuud taas elame nõukogude elu, ravime haavu, taastame oma majandust. Töötavad talupojad on andnud oma osa vaenlase purustamiseks. Nõukogude Eesti on enne tähtaega täitnud põllumajanduslike saaduste riiklikke müügikohustusi ning samuti enne tähtaega tulnud toime metsaraie- ja -veoplaani täitmisega. Palju tuhandeid puudasid vilja ning teisi toiduaineid on andnud küla töötajad Punaarmee fondi.

Praegu me valmistume kevadkülviks. On saabumas esimene Nõukogude kevad pärast kolmeaastast saksa okupatsiooni. Meie läheme rõõmsalt põllule ja künneme maad ning külvame, sest teame, et viljasaak enam ei lähe meie põlatud vaenlase, apla saksa metsalise kõrri, vaid meie kalli Punaarmee, meie linnade varustamiseks ja meie perekondade kindlustamiseks. Nõukogude võim kannab suurt hoolt talupoegade eest. 42 000 maata ja vähese maaga talupoega sai maad ja ühtlasi kariloomi, inventari, seemne. Talupoegade abistamiseks on loodud 23 traktoorijaama ja 223 masina-hobulaenuspunkti. Nad aitavad harida maad neil, kel pole hobuseid. Meie vaatame kindlalt tulevikku, sest teame, et nõukogude võimu juures me ei hukku, sest nõukogude võim on rahva võim, ja tema mõtleb aina sellest, kuidas teha töötajate elu õnnelikuks ja kauniks.

Meie töötame Teile, kallis seltsimees Stalin, et külvame täis kõik põllud lühikese tähtajaga ja kõrgel agrotehnilisel tasemel. Meie kasvatame oma põldudel rikkalikku saaki.

Täna, meie rõõmupäeval, tahame ütelda Teile, seltsimees Stalin, et eesti rahvas iialgi ei unusta seda abi, mida osutasid temale vennalikud Nõukogude rahvad ja Punaarmee. Selle abita meie oleksime hääbunud, meid oleksid puruks kiskunud verejanulised hitlerlikud kiskjad. Meie teame, et ainult liidus vennalike Nõukogude rahvastega võime olla muretud oma tuleviku, oma laste elu pärast; meie teame, et ainult NSV Liidu rahvaste peres saab eesti rahvas olla iseseisev, sõltumatu ja tugev. Ainult nõukogude kord kindlustab eesti rahva arenemist, tema majandust ja kultuuri.

Meie vaenlased, kodanlikud marurahvuslased, need alatud Hitleri abilised, teevad salasepitsusi Nõukogude Eesti vastu,

soovides taas upitada end töörahva turjale, anda eesti rahvas vaenlaste meelevalda. Olgu neetud alatud rahvareeturid, kes ei vääri eestlaste nime! Meie võim on nõukogude võim; temaga on meie armastus, meie tulevik. Innustatud Punaarmee võitlustest, me tugevdame nõukogude võimu Eestis, kõigest jõust avitame meie Punaarmee kiiremini purustada hitlerlikku kiskjat. Anname kogu oma jõu Nõukogude Eesti rahvamajanduse taastamiseks.

Elagu Eesti vaba nõukogude talupojaskond!

Elagu Nõukogude rahvaste stalinlik sõprus!

Elagu bolševikkude partei!

Elagu meie vabastaja Punaarmee!

Elagu meie juht, õpetaja ning sõber seltsimees Stalin!

Üleskutse eesti talurahvale

Kangelaslik Punaarmee, kelle ridades võitlevad ka eesti rahva pojad, on oma suure väejuhi, Nõukogude Liidu marssali seltsimees Stalini juhtimisel täielikult ja jäädavalt vabastanud Nõukogude Eesti saksa röövvalutajaist. Vabadustarmastav vene rahvas koos teiste vennalike Nõukogude Liidu rahvastega ulatas eesti rahvale oma abivalmis käe, nagu korduvalt varemgi ajaloo kestel, võitluses ühiste põliste verivaenlaste, saksa orjastajate vastu, ja päästis eesti rahva ähvardavast hävingust saksa parunite ja kolonisaatorite ikkest.

Nüüd on Eestis jälle kehtimas eesti tööliste ja talupoegade oma võim, nõukogude võim. Nõukogude maareformiga on töötavale talurahvale kindlustatud põline peremeheõigus omal maal. Eesti töötav talupoeg, kes saksa parunite ja kliik-aegsete tõusikute-potipõllumeeste võimutsemise ajal oli asjata unistanud oma maast, sai selle põliseks ja tasuta pidamiseks nõukogude võimu poolt.

Punaarmee hiilgavate võitude tagajärjel võib eesti talupoeg tänavu kevadel künda ja külvata vaba mehena vabal maal, teadmisega, et tema töövili ei lähe enam saksa rõhujatele ja hallparunitele, vaid temale endale ja tema sotsialistliku kodu-maa hüvanguks ning võidurikka Punaarmee abistamiseks. Seltsimees Stalin on alati kõrgelt hinnanud Nõukogude talu-rahva patriotismi ja tema tähtsat osa Punaarmee võidu kindlustamisel. Tänu Nõukogude Liidu talurahva hoolsale tööle ei tunne Punaarmee toiduainete puudust. Meie talurahvas varustab töölisi ja haritlasi toiduainetega ning tööstust toor-ainetega ja tagab rindele relvastust ja varustust tootvate tehaste ning vabrikute normaalse töö. Ka Nõukogude Eestis haarab järjest laialdasemaid talurahva hulki Nõukogude patrioodi, Järvamaa Särevere valla talupidaja Anton Mardo eeskuju harida põldu üle külviplaani Punaarmee fondi heaks.

Eesti töötav talurahvas!

Eesti talurahva esindajad, olles kogunenud oma esimesele ülemaalsele kongressile, pöörduvad üleskutsega teie poole koonduda veel tihedamini Lenini-Stalini partei, meie suure juhi seltsimees Stalini ja Nõukogude valitsuse ümber, et tugevdada Punaarmee abistamist ja seega kiirendada tema lõplikku võitu vabade rahvaste verivaenlase, saksa fašismi üle.

Praegu seisab meie ees tähtsaima ülesandena kevadkülv ettevalmistamine ja läbiviimine. Kevadkülv on tähtis põllumajanduslik töö, millest oleneb kogu lõikus, Nõukogude Eesti rahvamajanduse ülesehitamine, Punaarmee varustamine.

6. veebruaril s. a. ilmus Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa K(b)P Keskkomitee määrus nr. 90 kevadkülv ettevalmistamise ja läbiviimise kohta Eesti NSV taludes 1945. aastal, mis annab meie talurahvale ja kõigile põllumajanduse alal töötajatele laiaulatusliku tegevusprogrammi kevadkülviks. See plaan nõuab, et kevadkülv tuleb teostada organiseeritult, õigeaegselt ettevalmistatult ja kõrgel agrotehnilisel tasemel.

Nõukogude riigi võimsus ja Punaarmee hiilgavad võidud on andnud meie rahvale kindla teadmise, et nõukogude võim on vankumatult püsiv ja ainus seaduslik võim, et fašistide avantüür on lõplikult läbi kukkunud ja et meie rahvas võib julgesti ja kõhklemata töötada Nõukogude Eesti ülesehitamisel. Majanduslikul alal abistavad bolševike partei ja Eesti NSV valitsus pidevalt töötavat talurahvast kodude rajamisel, asutades traktorijaamu, masina-hobulaenutuspunkte, tühistades talurahva parunite- ja klikiaegsed võlad ja ebaõiglased maksud, andes soodsail tingimusil laenu ehituste püstitamiseks, loomade ja inventari soetamiseks jne. Nõukogude võim on loonud kõik eeldused selleks, et teostada kevadkülviplaan täiel määral.

Oma töös tuleb igal nõukogude aktivistil maal, igal eesti talunikul igal sammul arvesse võtta seltsimees Stalini hoiatust, kes ütleb, et hukkamisele määratud vaenlane haarab kõige äärmisemate ja alatimate võitlusvahendite järele. Kevadkülv toimub tänavu ägeda klassivõitluse tingimustes. Eesti kodanlikud natsionalistid ja kulakud-hallparunid, need saksa fašistide käsilased ja eesti töötava talurahva kurnajad ja verivaenlased, aitasid saksa bandiitidel eestlasi hävitada, sunnitöölaag-

ritesse saata, Hitlerile kahurilihaks värvata. Nad aitasid sakslastel eesti talunikke kuuse alla ajada ja saksa fašistlike parunite õigusetuteks orjadeks muuta. See nõuab meilt äärmist revolutsioonilist valvsust saksa orjastajate — eesti kodanlike natsionalistide ja hallparunite suhtes, kes, nähes, et nende vägivallavõim on lõplikult murtud, kahtlemata katsuvad teha kõik selleks, et meie kevadkülvi nurja ajada, Nõukogude Eesti ülesehitamist takistada.

Selleks et kiirendada fašistliku metsalise hävitamist tema enda urkas, on vaja kevadkülv hästi ette valmistada ja läbi viia, hoolitseda, et iga põllulapp oleks üles haritud ja täis külvatud. Iga talupoja, tõelise Nõukogude Eesti patrioodi kohus on teha aegsasti selleks kõik ettevalmistused.

Iga talupoja kohus on aegsasti hoolitseda, et ta oleks varustatud seemneviljaga. Kui on puudus seemneviljast, tuleb naabritega vahetada toiduteravilja seemnevilja vastu või varuda viljaseemet laenutamise teel. Tuleb hoolitseda, et seemnevilja oleks enne külvi sorteeritud ja puhitud ning hästi idanev.

Tuleb töökorda seada ja remontida kõik põllutöömasinad ja -riistad.

Väetise hulga suurendamiseks tuleb senisest rohkem kasutada alusturvast, tuleb koguda kõik majapidamises saadav tuhk. Tuleb aegsasti korda seada kõik masinad ja töövahendid loomade alusturba lõikamiseks eelseisval hooajal.

Eriti tuleb taludes ja hobulaenutuspunktides hoolitseda hobuste eest, andes neile enne kevadiste põllutööde algust tarvilisel määral mahti puhata ja kosuda.

Veojõu puuduse vältimiseks põllutöödel tuleb välja õpetada hargi ja väheproduktiivseid lehmi, varuda selleks vastavad rakmed. Tuleb kõigiti abistada ka naabreid põllutöömasinate ja -riistadega, hobuste ja muu veojõuga, et ükski hektar ei jääks täis külvamata. Ühiselt ületada kõik raskused külvitöödel.

Tuleb erilist tähelepanu pöörata karjakasvatuse tõstmisele, mis on üks meie rahvamajanduse tähtsamatest alustest. Peab senisest laiemas ulatuses arendama tõukarja kasvatamist. Selleks tuleb uuesti korda seada meie kultuurkooplid ja -niidud, mis on meie karja söödabaasi tähtsamaks aluseks, tuleb saksa okupatsiooni ajal raiskuläinud uudismaade veesüsteemi kraavid korda seada ja hoolitseda uudismaade ülesharimise eest.

Valdade täitevkomiteede liikmed, külavolinikud ja kõik nõukogude aktivistid maal!

Selleks, et edukalt teostada kevadkülvi plaan ja kõik sellega seoses olevad ülesanded, tuleb vankumatult ellu viia Eesti-maa K(b)P Keskkomitee ja Eesti NSV valitsuse määrus nr. 380, mis näeb ette maa, inventari, loomade ja söötade võõrandamise sakslaste sabarakkudelt-kulakutelt ning võtta neilt igasugune võimalus saboteerida eesti talurahva tööd. Selle määruse kiirest ja kõrvalekaldumatust täitmisest oleneb väga suurel määral kevadkülvi teostamine uusmaasaajate ja kehvikute taludes.

Teie ülesandeks on viia külviplaani viibimata igasse talusse, tõsta esile eeskujulikke nõukogude talupidajaid, teha parimate talude töökogemused kogu talurahvale teatavaks, korraldada talurahvale süstemaatiliselt poliitilisi, agronoomilisi ja populaarteaduslikke loenguid, selgitada laialdaselt eesrindlike töötajate häid kogemusi kevadkülvi ettevalmistamisel ja läbi-viimisel.

Teie ülesandeks on peremehelikult ja põhjalikult süveneda kõigisse oma valla organisatsioonilistesse ja majanduslikesse küsimustesse. Teie suurimaks hooleks on igati abistada eel-kõige uusmaasaajaid, hoolitseda, et neil oleks seemet, veojõudu ja tööriistu põllu ülesharimiseks. Teie ülesanne on kaitsta ja teenida töötava talurahva huve.

Koondage endi ümber järjest laiemad aktiivid töötava talu-rahva hulgast, kes oleksid teile ustavaiks abilisteks vastutus-rikaste ülesannete täitmisel ja nõukogude võimu edasisel kind-lustamisel külas.

**Traktorijaamade ja masina-hobulaenutuspunktide töötajad,
traktoristid, mehaanikud ja agronoomid! Maatöölise ameti-
ühingu liikmed!**

Teile on usaldatud vastutusrikas ülesanne abistada eesti töö-tavaid talupoegi põllutöödel teie käsutuses olevate tehniliste vahenditega. Remontige hästi ja aegsasti kõik traktorid, põllu-tööriistad ja -masinad, toimetage kohale kütteõli ja viige traktoribrigaadide vahel eeskujulikult läbi tööjaotus. Hoolit-sege heaperemehelikult laenutuspunktide hobuste eest, varuge

selleks küllaldaselt heinu ja jõutoitu ning kandke hoolt, et hobused saaksid enne põllutöid vajalikku puhkust.

Agronoomid, teie kohus on talunikke, eriti uusmaasaajaid, abistada asjalike nõuannetega, aktiivselt osa võtta sakslaste ja nende sabarakkude poolt laastatud eesti põllu- ja karjamajanduse kiireks tõstmiseks.

Maatöölise ametiühingu liikmed! Teie ülesanne on olla töötava talurahva organiseerijateks partei ja valitsuse otsuste täitmisel. Korraldage sotsialistlikke töövõistlusi nii üksiktalude kui külade vahel, traktorijaamade, hobulaenutuspunktide ja riigimajandite ning nende üksiktöötajate ja brigaadide vahel.

Eesti maanoored!

Teie ülesanne on eesrindlastena osa võtta eelolevast külvikampaaniast. Kogu teie tegevuses väljendugu siiras kohusetunne oma sotsialistliku kodumaa ja eesti rahva vabastaja Punaarmee vastu. Pakkuge oma kaasabi valla aktiivile, masina-traktorijaamadele, masina-hobulaenutuspunktile nende ülesannete edukaks teostamiseks.

Tehke aktiivselt selgitustööd, et kõik kehvtalunikud võtaksid maad, aidake töötavale põllumehele selgitada külvitööde suurt poliitilist tähtsust, õhutage talunikke teostama külvi Punaarmee fondi heaks üle külviplaan.

Õpetajad! Eesti NSV intelligents maal!

Ärge piirduge ainuüksi oma erialase tööga, vaid rakenduge üldises poliitilises töösse nõukogude võimu kindlustamisel maal. Selgitage talurahvale nõukogude võimu poliitikat, selgitage rindesündmusi, sise- ja välispoliitika küsimusi. Kogu töötav talurahvas ootab teie osavõttu sellest tähtsast tööst. Koonduge valdade täitevkomiteede ja rahvamajade ümber, võtke osa komisjonidest, õpi- ja kultuuriringidest, tõstke meie rahvamajade töö eeskujulikule tasemele, et nad muutuksid tõelisteks nõukogude kultuurikolleteks maal, töötava talurahva praktilisteks abistajateks nende poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises ehitustöös.

Seltsimehed!

Bolševistlik partei, Nõukogude valitsus ja seltsimeees Stalin tõid meile tagasi vabaduse, andsid eestlastele tagasi nende tõelise riikliku ja rahvusliku sõltumatuse, andsid meile tagasi maa, mille röövisid meilt saksa fašistid ja nende käsilased, aitasid meid igati korraldada oma elujärge.

Eesti töötav talurahvas väljendab selle üle oma suurimat heameelt ja rõõmu ning avaldab kõige tulisemat tänu bolševistlikule parteile, Nõukogude valitsusele ja meie juhile seltsimees Stalinile.

Eesti töötav talurahvas töötab aktiivselt osa võtta kõigist nõukogude võimu poliitilistest, majanduslikest ja kultuurilistest üritustest, et kiiremini viia õitsengule meie sünnimaa — Nõukogude Eesti.

Eesti töötav talurahvas kohustub hästi valmistuma kevadisteks põllutöödeks, harima üles ja külvama täis viimse kui ühe põllulapi, tegema üle plaani vilja maha, harima maad nii, et sügisel oleks saak rikkalik.

Tänavuse kevadkülvil edukas läbiviimine tähendab meie suurt võitu Isamaasõjas, tähendab uue purustava hoobi andmist saksa röövvallutajaile, tähendab sõja peatse võiduka lõpu lähendamist.

Kõik jõud kevadkülvil edukaks läbiviimiseks!

Elagu Nõukogude Eesti töötav talurahvas!

Elagu sangarlik Punaarmee ja tema ridades võitlev Eesti Tallinna Laskurkorpus, kes on vabastanud sakslaste ikkest Nõukogude Eesti ja kogu Nõukogude Liidu territooriumi ja jätkab fašistide lõplikku purustamist fašistliku Saksamaa pinnal!

Elagu Eesti Nõukogude sotsialistlik vabariik!

Elagu Nõukogude Liit ja tema rahvaste vankumatu sõprus!

Elagu Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei, meie hiilgavate võitude organiseerija!

Elagu meie suur juht, kõrgem ülemjuhataja Nõukogude Liidu marssal seltsimees Stalin!

Kongressi töökaik

1. tööpäev

29. märtsil 1945. a. algas Tallinnas „Estonia“ teatri ruumides eesti töötava talurahva esimene kongress, millest üle vabariigi võttis osa 700 tegelikku põllumeest. Saali, mis oli pidulikult ehitud Nõukogude Liidu riigijuhtide piltide ja loosungitega, kogunesid eesti talupojad üle kogu maa, et aru anda seni tehtud tööst ja ühiselt läbi kaaluda eelseisvad ülesanded.

Kongressi avas ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. J. Vares, kes tervitas koosolijaid EK(b)P Keskkomitee ja Eesti NSV valitsuse nimel.

Sm. J. Elmani ettepanekul valiti kongressi presiidiumi järgmised seltsimehed: EK(b)P KK sekretär sm. N. Karotamm, ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. J. Vares, ENSV Rahvakomissaride Nõukogu esimees sm. A. Veimer, sm. G. Perov — ÜK(b)P Keskkomiteest, EK(b)P KK sekretär sm. S. Sazonov, EK(b)P KK sekretär sm. N. Puusepp, ENSV põllutöö rahvakomissar sm. G. Abels, ENSV RKN aseesimees sm. H. Allik, ENSV Ametiühingute Kesknõukogu aseesimees sm. J. Telman, Maatööraha Ametiühingu esimees sm. Kukk, Saaremaa täitevkomitee esimees sm. J. Kipper, Võrumaa täitevkomitee esimees sm. Ühtigi, EK(b)P Läänemaa komitee sekretär sm. Minne, Harjumaa täitevkomitee esimees sm. Mäe, sm. Helene Karjus — uusmaasaaja Virumaalt, sm. August Veskimäe — uusmaasaaja Järvamaalt, sm. Anton Mardo, Särevere vallast Järvamaalt, sm. Salme Koger — juurdelõikesaaja Viljandimaalt, sm. Helene Velbre — uusmaasaaja Läänemaalt, sm. Viktor Pällin — uusmaasaaja Valgamaalt, sm. Aleks. Oja — juurdelõikesaaja Tartumaalt, sm. Juuli Järvand — keskतालupoeg Saaremaalt, sm. Tõnis Tomp — talunik Harjumaalt, külavolinik sm. Ado Särgava — Võrumaalt, sm. Osvald Ment — uusmaasaaja Võrumaalt.

Tormiliste kiiduavalduste saatel valis kongress aupresiidiumi UK(b)P Keskkomitee Poliitbüroo eesotsas seltsimees Staliniga.

Kongressi esimesel päeval esines EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. N. Karotamm aruandega „Eesti NSV töötava talurahva järjekordseist ülesandeist“. Sm. N. Karotamm andis tõhusa ülevaate eesti rahva sajandite-pikkusest võitlusest saksa rõõvvallutajate ja parunite, saksa fašistide ja nende käsilaste — eesti kodanlike natsionalistide vastu vabaduse ja oma maa eest, märkides, et nõukogude võim teostas unistuse, mida eesti töötav talurahvas oli pikki-pikki inimpõlvi endas kandnud.

Järvamaa Särevere valla talupoeg sm. Anton Mardo avas läbirääkimised. Sõnavõtjatena esinesid nii tegelikud töömehed maalt kui ka partei ja valitsuse juhid, kes kongressist osa võtsid.

Õhtul andis „Estonia“ teater kongressist osavõtjaile etendusena Simonovi näidendi „Vene inimesed“.

2. tööpäev

Teisel päeval jätkas kongress oma tööd samasuguse üksmeelsuse vaimus ja asjalikult nagu eelmiselgi päeval, andes koosoliijaile palju vajalikke juhiseid edaspidiseks tööks. Elavate ja kestvate kiiduavaldustega võttis kongress vastu tervitused võitlevalt Punaarmeele ja Sõjalaevastikult. Tervitusi oli veel saabunud paljudelt organisatsioonidelt. Punaarmeelane sm. Ladu võrdles kevadkülviks ettevalmistuvat talurahvast lahingusse valmistuva väeosaga, rõhutades ühtlasi poliitilise valvuse tähtsust.

Kongressi lõppsõna ütles aruandja, EK(b)P Keskkomitee esimene sekretär sm. N. Karotamm. Ta vastas delegaatide poolt ülestõstetud küsimustele ja andis näpunäiteid raskuste ületamiseks.

Seltsimees August Veskimäe — Koigi vallast Järva-maalt luges ette kongressi üleskutse Eesti NSV töötavale talurahvale, mis üksmeelselt heaks kiideti.

Tormiliste kiiduavaldustega otsustas kongress saata tervitus-telegrammi seltsimees Stalinile.

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. Joh. Varese avakõne

Lugupeetavad töötavad talupojad! Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Valitsuse nimel tervitan teid südamlikult ENSV I Talurahva Kongressi puhul!

Võime ütelda, et täna siia ruumi — teie näol — on kokku tulnud meie töötava talurahva paremik, et vabastatud ja vabas Nõukogude Eestis ühiselt arutada asju ja pidada nõu küsimuste üle, millel riiklikult on väga suur ja esmajärguline tähtsus.

Meie ei pea hetkekski unustama, et ENSV I Talurahva Kongress on võimalikuks saanud võiduka Punaarmee, sealhulgas ka Eesti Rahvusliku Korpuse ennastsalgava vapruse tõttu. Kõrgema Ülemjuhataja seltsimees Stalini geniaalsel juhtimisel on Nõukogude väed, kes seisavad ja võitlevad praegu Berliini lähistel, vabastanud kõik okupeeritud Nõukogude maa-alad, sealhulgas ka eesti rahva sünnimaa lõplikult ja alaliseks saksa orjastajate — meie ajalooliste verivaenlaste —, balti parunite küüsis. Meenutagem seda tänumeeli alati!

Praegu seisame etapil, kus vabadustarmastavate rahvaste hiiglaslik võitlus saksa orjastajate ja röövvalutajate vastu on jõudnud otsustavasse järku, kus fašistliku Saksamaa kokkuvärisemine on käegakatsutav.

Surmaoht, mis eesti rahva olemasolu kohal rippus, on alaliseks kõrvaldatud. Eesti rahvas on jälle oma maa peremees ja ta jääb selleks ka tulevikus.

EK(b) Partei ja Eesti NSV Valitsus ruttasid kohe pärast meie maa vabastamist saksa okupantidest taastama ja uuesti kehtestama kõike seda, mis saksa orjastajad meilt olid röövinud. Esimeseks sammuks sel alal oli äravõetud maa tagasiandmine meie talupoegadele.

Kui sangarlik Punaarmee vabastas meie maa vaenlasest, siis nõukogude võim vabastas eesti töötava talupoja hallparunlikust ekspluateerimisest, nagu ta on vabanenud saksa mõisnike teo- ja tööorjusest. Ajalugu sammub oma kindlat rada progressi ja inimmasside vabanemise suunas. Nagu kadusid omal ajal feodaalsed köidikud, nii purunevad nüüd kapitalismi-ajajärgu ahelad. Elu sammub edasi üldise õigluse ja humanisuse suunas. Ajalugu ei ole taskukell, mida tagurpidi võiks ajada, vaid selle osuti kõik tiksus edasi parima ja täiuslikuma ühiskonna suunas.

Nõukogude poliitika talurahva suhtes võimaldab maareformi alusel igal põldu harida soovijal saada maad, ühtlasi ka kari-loomi, inventari ja muud vara, mis uusmaasaajale on vajalik. On loodud kõik tingimused ja rahalised võimalused selleks, et igaüks võiks julgesti asuda tööle oma põllul, väljal ja aasal.

Inimpõlvede unistus — omada lapike oma esivanemate maast — on seega täide läinud. Nüüdsest peale on eesti rahva saatust, tema vabadus ja iseseisvus, kogu meie tulevik meie oma asi, meie eneste kätes. Nüüd on eesti rahvas ise oma õnne sepp.

Meie seisame praegu oma rahva sangarliku ajaloo hari-punktil. Taliharja päev on möödunud, saabumas on suur kevad. Seoses sellega on vaja mõtelda sellele, kui tähtsad riiklikud ülesanded on teil täita nõukogude süsteemis.

Seltsimehed! Teist enestest ja teie algatusvõimest, teie heast tahtest sõltub kevadkülvil täiuslik teostamine. On tarvis kõigiti valmis olla selleks võitluseks, mis kindlustab meie rahva tootlustamise ja kangelasliku Punaarmee abistamise.

Kevadkülvil viimistletud ja täiuslik ettevalmistus ning põllutööriistade valmisolek kindlustab ja otsustab meie tänavuse lõikuse saatuse — meie viljasaagi.

Juba rahva kõnekäänd rõhutab: igaüks lõikab seda, mis ta on külvanud, ja kuidas ta on külvanud, millise seemne ta on mulda idanema pannud.

On vajalik, et teie töö võimalikult rohkem vilja kannaks! Ma ei taha salata, alguses raskusi on ja uusmaasaajatel on kindlasti palju muresid. Aga millal on eesti rahvas raskusi kartnud? Tema visadus ja töökus ületab kõik esialgsed tõkked. Et töötav talurahvas ühisel tahtel ja innul kõige-ga hakkama saab, see on kindel, selles meie ei kahtle.

Saksa röövvalutajad on rängalt laastanud meie külasid ja linnu. On vaja kõik jõud koondada selleks, et meie varsti suudaksime taastada meie armsa sünnimaa endises säras ja ilus, endises jõukuses ja kultuursuses.

Meie põlluharijad on ikka armastanud maad ja tööd ennast. Praegu, kus sõda veel lõppenud ei ole, on see eriti tähtis. See asjaolu paneb suured ülesanded ka eesti naistele, eriti seal, kus mehed on siirdunud võitlejate ridadesse, et kojujääjad võiksid tööga toime tulla.

Nõukogude võim — EK(b) Partei ja Eesti NSV Valitsus — teeb omalt poolt kõik, et töötavat talurahvast abistada. Loodan, et eesti töötav talurahvas meie võimuorganite juhtimisel teostab kevadkülvi sajaprotsendiliselt ja sellega tõestab oma riiklikku küpsust ja isamaa-armastust — nõukogulikku patriotismi!

Lubage teile kõigile soovida palju jõudu, visadust, sitkust ja tublit raugematut tervist teie eelseisvas töös!

Elagu vaba Nõukogude Eesti ja tema töökas rahvas!

Elagu Nõukogude Liit ja tema rahvaste vankumatu sõprus!

Elagu kangelaslik Punaarmee ja tema koosseisus võitlev Eesti Korpus!

Elagu meie suur juht ja õpetaja, Kõrgem Ülemjuhataja seltsimees Stalin!

Eesti talurahva järjekordsed ülesanded

EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. Karotamme kõne eesti talurahva 1. kongressil 29. märtsil 1945

I. Eesti talupoja põline võitlus maa pärast

Seltsimehed! Lugupeetud eesti talurahva kongressi saadikud!

Üle kogu maa on eesti töötava talurahva saadikud, tõsised töömehed küladest, kokku tulnud ühiselt tehtud tööd ja ees-
seisvaid ülesandeid kaaluma ja läbi arutama. Käesolev kongress on suure poliitilise tähtsusega sündmus mitte üksnes eesti töötava talurahva elus, vaid ka kogu meie Nõukogude Eesti elus. Punaarmee seltsimees Stalini juhtimisel on toonud eesti rahvale vabaduse, on vabastanud eesti rahva rängast saksa fašistlikust okupatsioonipõlvest. Vabas Nõukogude Eestis võivad nüüd vabad eesti nõukogude töötavad talupojad kokku tulla, et koos meie Nõukogude valitsusega nõu pidada oma tööprobleemide üle.

Eesti rahvas on südamest tänulik Punaarmeele, sealhulgas ka Eesti Rahvuskorpusele oma vabanemise eest, on tänulik Nõukogude Liidu vennasrahvale, eriti suurele vene rahvale, nende abi eest selles suures vabadusvõitluses, on tänulik bolševike parteile ja Nõukogude valitsusele, on tänulik meie suurele juhile ning õpetajale seltsimees Stalinile, kelle kaugele-nägelik ja tark poliitika, kelle väejuhtimise geniaalsus võimaldas purustada fašistlikud armeed ja tuua meie Nõukogude kodumaale vabanemise saksa okupatsiooni ikkest.

Seltsimees Stalin, bolševistlik partei ja nõukogude võim andsid eesti töötavale talurahvale tagasi maa, mille saksa fašistlikud okupandid temalt olid röövunud.

Palju inimpõlvi, palju sajandeid on eesti talurahvas võidel-

nud oma maa eest, on võidelnud selle eest, et saada tõeliseks, tegelikuks peremeheks selle maa üle, mida ta haris. See on olnud järelejätmatu ja visa võitlus. See võitlus on toonud raskeid kannatusi meie rahvale, on nõudnud ränki ohvreid. Eesti töötav talupoeg on paljude inimpõlvede kestel otsinud tõe ja õigust, kuid ta ei leidnud seda, sest ühiskonnas, mis põhjeneb ekspluateerimisel, kurnamisel, kus üks inimene elab teise töövaevast, — selles ühiskonnas ei ole töötava talupoja jaoks õigust.

Võitlus maa eest on Eestis kestnud üle 700 aasta, ennekoike saksa mõisnike ja parunite vastu. 13. sajandi algul tungisid saksa raudrüütlid eestlaste maale ja heitsid ta pärast pikki võitlusaastaid endi alla. Nad laastasid Eestimaa paljaks, hävitasid eesti rahva vabaduse, röövisid tema vara, võtsid eestlastelt nende põlise maa.

Kuidas sakslased tol ajal talitasid eestlaste maale tungides, sellest räägib toleaeagne ajalookirjutaja Läti Hindrek: „Jõudnud Rotaaliasse, saatsid meie omad (s. o. sakslased) väesalgad laiali kõigile teedele ja küladesse ning leidsid külades mehi, naisi ja lapsi, sest et seal midagi ei teatud eelolevast sõjaväe tulekust. Ja oma vihas (teutoonlased) tungisid neile kallale ja tapsid kõik mehed... ning valasid üle paganate (s. o. eestlaste) verrega kõik teed ja kohad ning ajasid neid taga mereäärse maakonna kõigis paikades.“ Või teine retk: „Nemad rüüstavad kogu (eestlaste) maa jõe taga, põletades külasid ja maha tappes mehi, kaasa võttes naisi ja lapsi ning tehes kahju, millist aga veel suutsid, pöördusid nad tagasi Liivimaale... Nad ei saanud enne rahu, kuni samal suvel üheksa väesalgaga rüüstasid lõplikult selle maakonna, muutes ta kõrveks, nii et ei jäänud temas enam inimesi ega toitu. Sest nad mõtlesid sõdida niikaua, kui allesjäänud eestlased tulevad paluma rahu ja ristimist, või nad hävitada täielikult.“

Seltsimehed, niisuguseid fakte tollest ja ka hilisemast ajast võiks tuua palju. Kui eestlased hakkasid vastu saksa mõisnike ja parunite verisele vägivallale, siis suruti see halastamatult maha.

Teil kõigil on teada Mahtra sõda 1858. a. Lubage seda tähtsat ajaloolist sündmust siinkohal meelde tuletada. Meie suurkirjanik Eduard Vilde kirjeldab oma samanimelises romaanis, kuidas saksa parunid ja nende käsilased lasksid peksta Mahtra sõjast osavõtnud eesti talupoegi:

„... Juba esimesed paarkümmend hoopid panid ihu sinama, lähemad mustama, siis hakkas tõmmupunane veri helevalgele lumele jooksuma, kus ta ruttu tardus. Järe veretee tekkis varsti peksjate kaksikrea vahele, ahnelt imes lumi seda esiotsa sisse, aga kui tee kinni ja kõvaks tallatud, tekkisid siia ja sinna punased lombid... Kuid iga uue käiguga rauges pekstavate jõud halastamata löökidest ja hirmsast verekaost. Nad lange-sid lössi ja vajusid silmili maha. Tohterdus jääveega. Neid lasti ka pudelist midagi sisse hingata. Siis aga, kui arstid ära nägid, et neil jalulolek kauem on võimatu, toodi vankrirattad platsi. Nad seoti telgede külge kinni, peksjad asusid ette vedama ja nii tõmmati neid poolelutuid, nõrgalt tuksuvaid veriseid lihatompe pikkamisi läbi tänava, kuna neile ikka veel lõhkuvaid lööke peale sadas...”

See Eduard Vilde poolt kirjeldatud tõetruu pilt tolelaegsest olukorrast paneb vere tarretama, kui mõelda meie töötava talu-rahva kannatustele, mis ta selles võitluses maa pärast on pida-nud läbi tegema. Või meenutame Anija meeste Tallinnas käi-mist, kes jällegi maasaamise soovist aetuina astusid välja otsima oma õigust ja jällegi lasksid saksa mõisnikud ja parunid need töötava talurahva esindajad poolsurnuks peksta. 1905. a. katsub töötav talurahvas koos tööliisklassiga heita oma turjalt saksa mõisnike ja parunite surve. „Mõisad põlevad, saksad surevad... Maa ja mets saab rahvale...” — lauldi siis ja veel kaua pärast 1905.—1906. aastat rahva seas. Aga ka see rahva vastuhakk suruti maha, ka see katse saada oma maa pere-meheks, ei õnnestunud, ja jällegi olid saksa parunite ja mõis-nike — nagu von Sieversi ja teiste — karistussalgad need, kes üle kogu maa toimetasid vabadustihkavate talupoegade ja tööliste metsikuid peksmisi ja tapmisi.

Enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni, enne 1917. a. oli Eestis 1248 mõisa. Neist oli 116 mõisniku käes üle poole kogu mõisnike suurmaaomandusest. Kõik need 116 mõisniku mõisad olid üle 4000 tiinu suured (s. o. üle 4400 ha). 18 mõisnikul oli mõisa suurus keskmiselt 14 600 tiinu (ehk 16 000 ha). Otseselt orjas mõisades mõisnikke-sakslasi kaugelt üle 100 000 mõisatöölise ja kandimehe. Mõisnike käes oli Eestis tol ajal 2 428 000 hektaari maad ehk 58% kogu maa-pinnast, kuna kogu eesti talurahvale kuulus 1 761 000 ha ehk 42% kogu maapinnast. Siinjuures tuleb veel arvesse võtta, et mõisnike käes olid paremad maad, kuna tavaliselt talupoe-

gade kasutada olid halvemad maad. Häid maid oli talupoegadel vähe ja harva.

Niisugune oli olukord enne proletariaadi sotsialistlikku revolutsiooni, enne Oktoobrirevolutsiooni 1917. a., kus eesti tööliklass ja kehvatalurahvas koos kogu tolleaegse Venemaa tööliklassi ja kehvatalurahvaga võttis võimu enda kätte, kuulutas kogu maa rahva omanduseks. Nõukogude võimu liiga lühike kestus Eestis ei võimaldanud praktiliselt peaaegu midagi teha selle ülitähtsa seaduse elluviimiseks. Kuid tähtis on siin mainida tõsiasi, et just nõukogude võim, just bolševistlik partei olid need, kes tegid lõpu mõisnike maaomandusele Eestis ja andsid maa eesti töötavale talurahvale. 1918. a. veebruaris algas saksa okupatsioon, kurikuulus „must suvi“, mis tühistas kõik noore nõukogude võimu saavutused ja likvideeris tema võidud. Kuid eesti töötav talurahvas ei unustanud kunagi, et ta sai maad nimelt nõukogude võimu, bolševike partei käest, ja seda fakti oli sunnitud arvestama ka eesti tõusikkodanlus, kui ta teatavas rahvusvahelises olukorras pärast saksa okupatsiooni 1918. a. haaras võimu Eestis enda kätte ja moodustas imperialistlike suurriikide tahtel neist sõltuva kodanliku Eesti puhverriigi. Eesti kodanlus püüdis pärast võimulepääsmist tekitada igati illusioone, lubades kõikidele maad jne. See oli aga pettus ja demagoogia, mis olid mõeldud selleks, et mobiliseerida eesti mehi püssi alla interventsioonisõjast osavõtmiseks Nõukogude Venemaa vastu koos imperialistlike suurriikidega. 10. oktoobril 1919 Asutava Kogu poolt vastuvõetud maaseaduse paragrahv 21 määrab kindlaks, et esimestena saavad maad 4 liiki kodanikud, kel kõigil peab olema teeneid sõjariistus võitluses kodanliku võimu eest ja nõukogude võimu vastu.

Mõisatöölised lootsid, et nad on õigustatud maad saama mõisadest, mille põlde nad põlvest põlve olid harinud ja oma higiga väetanud, kuid need ootused ja lootused luhtusid. 21 600 mõisatöölise perekonnast sai umbes 11 000 perekonda maad sooservadest ja ääremaadest, s. o. pooled endistest mõisatöölise perekondadest jättis kodanlik maareform ilma maata. Mõisasüdamed läksid nn. ristimeestele ja teistele kodanluse asjameestele, kes olid võidelnud kodanliku korra eest. Töötavatele talupoegadele ja maatameestele langes vaid raasuke klikivõimu maareformi laualt. 5. märtsil 1926. a. võttis riigikogu vastu võõrandatud maade eest mõisnikele tasumaksmise

seaduse. Selle aktiga väljendas eesti kodanlus jälle kord soovi meeldida saksa paruneile ja teenida nende huve. Eesti kodanlus taotles juba Suia Pärtidest alates sõprust balti-sakslas-tega, et saada osa eesti talurahva kurnamisest. Mõisnikele maade eest tasumaksmisses avaldus reaktsioonilise eesti kodanluse „Maaliidu“ ja sakslaste vaheline vana sõprus, mis arenes nii kaugele, et eesti kodanlikud natsionalistid muutusid saksa fašistlike parunite käsilasteks ja agentideks käesolevas Isamaa-sõjas, eesti rahva reetjateks.

Kodanlik maareform läks eesti talurahvale sõna tõsisest mõt-tes väga kalliks maksma, ennekoike maa eest nõutavate ostu-maksude näol. Nii maksis eesti talurahvas 1920.—1934. aas-tani rendi- ja ostumaksudena 39,5 miljonit krooni. See on raha, mille saamine talurahva käest ei ole mingil viisil õigus-tatud, ükskõik millise mõõdupuuga küsimuse juurde asuda. Asundustalude maaostuvõlg oli 1940. aastaks tõusnud 45 mil-joni kroonini. Kokku oli eesti talurahval nõukogude võimu tulekul 1940. aastal võlg 150 miljonit krooni.

Lubage tuua mõned arvud selle kohta, milliseks kujunes maavaldus Eestis pärast kodanlikku maareformi.

Talude maavaldus pärast kodanlikku maareformi (1929. a.)

Talude suurus	% talude üld- arvust (140 000 t.)	% kasutatavast maast
Alla 10 ha	52,0%	9,6%
10—30 ha	32,2%	41,1%
üle 30 ha	15,8%	49,3%

Neist andmeist näeme, missugune vahekord kujunes maal pärast kodanlikku maareformi. Maareformi tulemusena hak-kasid tekkima eesti suurmaaomanikud balti-saksa mõisnike asemele, kellelt töörahva survele oli võõrandatud maad. 1939. a. oli üle 30-hektaariliste talude käes juba 52,6% üldisest maast. Väike- ja keskmised talud jäid maksu- ja ostuvõlgade tagajärjel kiratsema. Igasugused kodanluse „tegelinskid“, linnaasjamehed ja muu klikivõimule lähedalseisev element sai selle maa oma valdusse. Vaene mees jäi ikka maata, vireles popsina ja rentnikuna. Pangakapital ja igasugused suuräri-mehed aina rikastusid töötava talurahva kulul. Toome ainult ühe fakti. Teie kõik mäletate põllumajanduslikku keskühisust „Estonia“. Tema ametliku aruande järgi oli tollel ühisusel

1925. a. lõpul omakapital 6 miljonit marka, kuid 1926. a. lõpul, see on ühe aasta jooksul, oli see omakapital kasvanud 17 miljoni margani. Siia hulka pole arvatud ühingute osakapital. Seega kasvas omakapital ühe aasta jooksul ligi kolmekordseks. Ainult puhaskasu saadi nimetatud aastal 7,8 miljonit marka. Kust see raha tuli? See tuli eesti töötava talupoja käest. Tema kulul rikastusid suurärimehed Eestist ja mujalt. Vaat, kuhu läks eesti töötava talupoja töövaev! Ta läks suur-ärimeeste tasku!

Või kes meist ei mäletaks kurikuulsat popsiseadust, mis andis tegelikult väikemaapidajad-popsid suurtalunike meelevalda alla. Seaduses oli punkt, et suurtaluniku nõudel kõrvaldatakse pops talu maalt, kui popsikoht asetseb taluomanikule mittesoovitavas kohas, rikub talu ühtsust jne. Selle paragrahvi alla sai arvata iga popsi majandi, kui hallparun seda tahtis. Niisugune oli kodanliku Eesti riigivõimu poliitika rahva suhtes, töötava talurahva suhtes.

Kuid lubaduste poolest, nagu te, seltsimehed, mäletate, ei oldud kitsi. Olid mitmesugused kodanlikud erakonnad, nagu potipõllumehed ehk põllumeestekogud, tööerakondlased, rahvaerakondlased, kristlikud rahvaerakondlased, asunikud, sotsiaaldemokraadid jt. Kõlavad nimed! Kõik nad lubasid, lubasid, lubasid, pakkudes üksteisest üle, eriti järjekordsete riigikogu ja muude sellesarnaste valimiste eel. Hiljem esinesid veel Hitleri otsesed agendid, nn. „vabadussõjalased“ ehk rahva keeles „vapsid“, „raffaliigutajad“, Sirgu ja Larkaga eesotsas, kes ei olnud lubadustega kitsimad. Kuid neist kõlavatest ja tühjadest sõnadest tegelikus elus ei saanud asja, vastupidi: aina kõvenes ja läks raskemaks kodanlike natsionalistide riigivõimu press meie töötava talurahva turjal.

Lubage meelde tuletada väljavõtteid ühe kodanliku partei, nimelt „kristliku rahvaerakonna“ programmist 1919. aastal maa-andmise asjus talurahvale, milles lubati „...muretseda maad kõikidele, kes seda harida soovivad“, „...maaga spekulimine peab kaduma“, „maaharijatele peab riik andma uue majapidamise sisseseadmiseks rahalist ja tehnilist abi“ jne. Aga tegelikult? Missugune olukord aga tegelikult välja kujunes, seda olete kõik ise omal nahal tundnud ja omal turjal talunud. Maad ahmisid oma kätte need, kes seda ei harinud, vaid maaga spekulēerisid, hangeldasid. Tegelikke maaharijaid, töötavaid talupoegi, kurnati kõigi vahenditega, küll maksudega,

pangaprotsentidega jne.; toetati ja abistati aga hallparunite, külakurnajate kitsast klikki. Rahva raha ajasid taskusse iga-sugused potipõllumehed ja tõusikkodanlased, kõik need Laar-mannid, Tupitsad, Hünersonid ja nende soosikud, kui üldse maksab nende inimeste nimesid praegusel ajal veel nimetada. Mulle näib siiski, et kasulik on ka vahel neist isikuist rääkida ja nende musti tegusid meelde tuletada.

Oksjonioht, kodust väljaajamine ja kuuse alla lendamine oli töötava talurahva saatus kodanlikus Eestis. See oli oht, mis alati ja igal sammul teda ähvardas. Ainult ränga enese ja perekonna kurnamisega, tervist tapva tööga võis töötav talu-poeg ennast vee peal hoida ja koguda veidigi vara. Kui palju meie töötavatest talupoegadest on jätnud tervise selle ränga töö ohvriks, mis neil on tulnud teha oma maalapil, et saada ülalpidamist! Maavalodus oli vaid nominaalne, näilik, kuna talu oli tegelikult sagedasti võlgade katteks panditud. Paljud keh-vad talunikud olid aga sunnitud maha jätma oma talud ja minema linnadesse, vabrikutesse. Nende maalapi haarasid oma kätte rikkad. Niisugune oli eesti töötava talurahva mää-ratu suure enamiku olukord. Rikastusid klikivõimule lähedal-seisvad isikud, kuna töötava talurahva vaesus päev-päevalt suurenes.

Eriti paistavad silma olukordade muutused siis, kui pikema aja järel teatavasse kohta tuled tagasi. Ma võin oma koge-mustest üht fakti mainida. Kui ma 1940. a. pärast pikemat äraolekut kodukülla tagasi tulin, siis torkas otse hämmastavalt silma, kuidas oli talupoegade majanduslik olukord nende aas-tate jooksul alla läinud, kuidas majad olid lagunened ja viltu vajunud, põllud rohtu kasvanud jne. See olukord ühes konk-reetses külas Pärnumaal valgustab enam-vähem täielikult töötava talurahva üldist olukorda, selle olukorra arenemis-suunda kogu meie maal. Hea põli oli vaid kulakuil-hallparu-neil. Nemad said toetust, preemiaid, laene. Maksupoliitika soodustas neid. Klikivõimu tegelinskid rikastusid, töötav talurahvas vaesus.

Niisugune olukord kestis 1940. aastani, nõukogude võimu kehtimapanekuni Eestis.

Mis sai kõigist neist omal ajal nii kangeist kodanlikest parteidest?

Kõik need omaaegsed parteid on nüüd ajaloo kolikambrisse heidetud. Kõik nad jäid pankrotti. Meie töötav talurahvas

on nad juba peaaegu täielikult unustanud. Nende parteide poliitika, nende teod on veel vaid halb mälestus.

Meie kõik teame, et see partei, kelle vastu kõik kodanlikud parteid vihaselt võitlesid, oli bolševistlik partei. Eestimaa Kommunistlik Partei, kes oli taga kiusatud, sügavale põranda alla aetud, kuid kes sealt rääkis rahvale tõtt, organiseeris tööraha võitlust kõigist tagakiusamistest, raskustest ja takistustest hoolimata. See partei, keda kodanlik riigivõim oli mitu ja mitu korda kuulutanud likvideerituks, hävitatuks, see partei võitis siiski, ta juhib ja organiseerib praegu uue elu ehitamist meie kodumaal. Ta võitis sellepärast, et ta võitles õigete ideede eest, ta sihid ja eesmärgid vastasid ajaloo arengule, kuna kõik need jõud, kes püüdsid takistada arengu edasiliikumist, on tõugatud kõrvale. Kommunistliku partei poliitika on võitnud, sest tema päralt on olevik ja tulevik.

II. Bolševistlik partei ja nõukogude võim andsid eesti töötavale talupojale maad

1940. a. juulis pani eesti töörahvas bolševike partei juhtimisel kehtima nõukogude võimu meie kodumaal ja tema esimene samm oli likvideerida see ebaõiglus, see ülekohus, mis aastasadu oli valitsenud Eestimaal, nimelt võtta maa ära kurnajailt ja anda see tagasi töötavale talurahvale, anda maa sellele, kes teda ise tõepoolest harib. Selleaegne riigivolikogu võttis oma esimesel istungjärgul vastu seaduse, millega maa kogu riigis kuulutati kogu rahva omanduseks. Maa anti tegelekule harijale, maaga sahkerdamisele tehti lõpp.

Suurtalunikelt võeti ülearune maa ja anti neile, kellel maad ei olnud, kuid kes seda vajasisid harimiseks. Alles nüüd, 1940. a. läks täide eesti töötava talurahva põline lootus ja igatsus — saada maad. Ta võis teda häirimata hakata harima. Nõukogude võim teostas 1940. a. selle unistuse, mida meie töötav talurahvas pikki-pikki inimpõlvi oli endas hoidnud ja varjanud. 1940. a. seati uuesti jõusse, pandi uuesti kehtima sisult need seadused, mis tükk aega tagasi — 1917. a. — nõukogude võim pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni oli välja kuulutanud. Kõik eesti kodanlaste laim nõukogude maareformi kohta, eriti nende laimukampaania koos saksa fašistidega saksa okupatsioonil ajal ei ole suutnud ühtki mõtlevat ja arusaajat talu-

poega petta. Talurahva vaenlased räägivad, et nõukogude maareform tähendavat põllumajanduse lõhkumist jne. See on laim ja vale, sest see, mida fašistid ja kodanlikud natsionalistid mõistavad põllumajanduse lõhkumise all, tähendab seda, et hallparunil kärbiti tema kurnamise võimalusi, et saksa mõisnikelt võeti lõplikult lootus veel kunagi pääseda Eestis peremeheks nende maade üle, mis sajandite vältel olid nende käes olnud. See asjaolu sundiski vaenlast levitama niisugust jõledat laimu nõukogude võimu ja tema poliitika kohta. 1940. a. maareformiga sai maad 53 000 talu, neist ligi pooled said uustalud, kuna teised on juurdelõikesaajad.

Eesti külas omandas nõukogude maareformi tagajärjel kesktalupoeg määratu suure ülekaalu, ta oli ja on meie külas keskeks jõuks. Nõukogude võim andis uutele maasaajatele ja kehvtalurahvale maad ning toetust, kustutas võlad, tegi maksud kergemaks, asutas traktorijaamad ja hobulaenutuspunktid, andis terve rea soodustusi väetise saamiseks, jõutoidu ja põllutöömashinate ostmiseks jne.

Ma mainin vaid paari üksikut momenti sellest poliitikast, mida nõukogude võim asus teostama 1940. a. Eesti külas. Töötav talurahvas, saanud nõukogude võimu ja bolševistliku partei käest maad, asus seda agaralt harima, asus oma elujärge korraldama ja parandama. Kõik teie mäletate veel, missuguse energiaga meie töötav talupoeg viis läbi 1941. a. kevadkülvi, kuidas selleks ettevalmistusi tehti, kuidas röömuga künti ja külvati, kuidas hariti hoolega maad, et saada sügisel suuremat saaki. Kuid meie töötaval talurahval tookord ei õnnestunud lõigata seda saaki, mida ta külvas, sest 1941. aasta suvel algas Suur Isamaasõda.

III. Saksa fašistid ja nende käsilased röövisid 1941. a. eesti töötavalt talupojalt jälle tema maa

Saksa fašistid tungisid alatult kallale Nõukogude Liidule. Neil läks korda vallutada Nõukogude Eesti, ja esimene samm, mille saksa okupatsioonivõimud Eestis astusid koos oma käsilaste ja sabarakkudega, oli see, et nad eesti töötavalt talupojalt maa ära võtsid. Jälle ähvardas eesti talupoega sama saatus, mida ta oli oma turjal kandnud juba mitu pikka sajandit. Maa kuulutati tegelikult Saksa riigi omanduseks ja

Ostlandi peremehed jagasid siis maid neile, kellele nad seda tarvilikuks pidasid, eeskätt oma sabarakkudele ja käsilastele. Eesti töötav talupoeg oli veel vaid nimeliselt, formaalselt peremees oma talus.

Nn. „omavalitsuse“ asjameeste kaasabil viisid saksa okupatsioonivõimud — sakslased ja Saksa ametnikud-eestlased — läbi nõukogude maareformi likvideerimise. Parunivõsusi tuli jälle Eestisse tagasi jalule seadma endisi mõisu. Reetur Mäe rääkis ühes oma kõnes veel 1943. a., et nad on eesti talurahvalt ära võtnud 76 000 maaüksust, mis nõukogude võim oli välja andnud. Reetur Mäe püüdis kujutada seda oma kõnes kui okupatsioonivõimude suurt saavutust, tegelikult paljastas ta nende andmetega okupatsiooniaja kõige jõhkrama röövpoliitika, kõige ülbema ülekohtu töötava talurahva suhtes, mis nad Eestis teostasid. Peale maa äravõtmise töötavalt talurahvalt ja maa paljaksröövimise laastati kogu Eesti põllumajandus igasuguste üle jõu käivate normide, maksudega jne.

Kokkuvõttes võib öelda, et sakslaste võimutsemine Eestis 1941.—1944. a. kestel on meie maale ja rahvale väga kalliks maksma läinud. Umbes paari inimpõlve töövilja on saksa fašistid ja nende käsilased Eestis kas hävitanud või röövinud. Paljudesse miljarditesse rubladesse ulatuvad sakslaste poolt tehtud kahjud Eestis. Rängad haavad on löödud meie põllumajandusele. Kümneid tuhandeid inimesi, kümneid tuhandeid eestlasi on tapetud meie kodumaal sakslaste poolt. Veel teisi kümneid tuhandeid — punaarmee-lasi-sõjavange ning teistelt maadelt vägivaldselt toodud õnnetuid fašismi ohvreid — hukkasid sakslased ja nende sabarakud Eestis. See kõik on dokumentaalselt tõestatud.

Kui praegu vaadelda neid dokumente, mis räägivad eestlaste tapmisest saksa okupatsiooni ajal, siis leiame ikka ja alati jälle, et on tapetud uusmaasaaja see ja see. Igas vallas leidub selliseid fakte. See näitab veel kord, kuidas saksa okupatsioon kõige metsikumalt toimis eeskätt nende talupoegadega, kes olid võidelnud maa eest, kes olid saanud nõukogude võimult maad ja hakanud seda harima. Ent eesti töötav talupoeg õppis saksa okupatsiooni ajal veel kord, ja seekord eriti põhjalikult tundma sakslast ja tema tõelist palet, õppis veel paremini tundma saksa röövvallutajaid ja nende käsilasi, sabarakke, eesti rahva äraandjaid, kes koos sakslastega võimut-

sesid meie kodumaal. Need sakslaste käsilased ja eesti rahva vaenlased, kodanlikud natsionalistid, igasugused Mäed, Uluotsad, Soodlad ja teised Hitleri kannupoisid püüdsid igati hirmutada ja petta eesti rahvast, eriti enne oma lähenevat taganemist ja põgenemist Nõukogude Eestist Punaarmee hoo-pide all. Nad petsid ja hirmutasid rahvast, et varjata oma kuritegusid. Nii näiteks Hjalmar Mäe, nn. „omavalitsuse“ peamees, parun Litzmanni kannupoiss ja vana saksa sala-kuulaja, püüdis rahvast hullutada, öeldes oma kõnes 2. veeb-ruaril 1944, siis, kui Punaarmee jõudis Narva alla, et „bol-ševike sissetungi puhul Eestisse ei jääks ellu ükski põllu-mees“, s. t. seda, et nõukogude võimu tulekul viimne kui üks põllumees Eestis tapetavat maha. Kogu tegelik elu ja töö aga näitab, milline laim ja vale see on, mida saksa agendid levi-tasid bolševike partei ja tema töö kohta. Ja nii mõnegi kerge-uskliku, vähema arusaamisega inimese suutsid saksa oku-pandid ja nende käsilased vähemalt ajutiselt oma õnge võtta, eksiteele viia. Üks osa neist läks sakslastega minema. Osal oli põhjus, miks minna, sest nad kartsid vastutust oma roi-made eest, kuid läksid ka need, kel muud põhjust ei olnud, kui paljas kabuhirm. Ja on neid, kes sellest pettusest eksi-teele viiduina varjavad end veel praegugi metsades, külades ja mujal. Kuid tegelikult enamikul neist ei ole midagi karta nõukogude võimu poolt. Lubage siinkohal paari sõnaga sellel küsimusel peatuda.

Küsimine: mida ootavad või loodavad need üksikud inimesed, kes varjavad end metsas ja mujal? Mis väljavaated neil on? Kui veidi analüüsida olukorda, siis näeme, et olla metsas ja peita end on mõttetu, väljavaatetu ja lootusetu. Saksamaa on sõja kindlasti kaotanud. Punaarmee on Berliini lähedal. Lää-nes meie liitlased on tunginud üle Reini jõe ja kaugele Sise-Saksamaale. Nõukogude võimu vaenlaste lootused liitlaste-vaheliste lõhede tekkimisele on asjatud. Hitlerismivastase demokraatlike suurriikide koalitsiooni — Nõukogude Liidu, Suur-Britannia ja Ameerika Ühendriikide — välisministrite konverents Moskvas 1943. a., nende riikide juhtide Stalini, Churchilli ja Roosevelti nõupidamised Teheranis 1943. a. ja Krimmis käesoleva aasta veebruaris kinnitavad, et liitlaste vahel valitseb kindel üksmeel niihästi fašistliku Saksamaa purustamise kui ka tulevase rahu kindlustamise suhtes. Nõu-kogude võim on Eestis kindel. Ühegi sakslase ega muu vallu-

taja jalg ei tule enam Eesti pinnale. Küll on mõni tuhat sakslast toodud meile tööle. Sunnime sakslasi endid üles ehitama seda, mis nad on meie kodumaal purustanud.

Kuid iga liigne päev nõukogude võimu eest varjumisel raskeendab nende varjajate süüd.

Veel praegugi püüavad vaenlaste käsilased eksitada inimesi. Räägitakse näiteks: teie olete nii kaua kõrvale hoidunud ja, kui nüüd välja tulete ja nõukogude võimule end üles annate, siis võetakse teid kinni ja karistatakse rängasti. Võin siinkohal öelda, et kõik need, kel mingit ränka süüd südamel ei ole, võivad tulla ja peaksid tulema jalamaid välja oma perekonna juurde ja asuma ülesehitavale tööle — mida varem, seda parem.

Mille eest need inimesed end õigupoolest varjavad? Õeldakse, et nad varjavad end mobilisatsiooni eest. Kas on siis eesti mees tõesti nii arg, et ta ei julge püssi kätte võtta, kui on tarvis välja minna kaitsma oma Nõukogude kodumaad ja vabadust? See on vale hinnang, see ei ole õigus. Vaadake Punaarmee Eesti Rahvuskorpuse sõjameeste sangaritegusid. Parem on, kui mehed tulevad peidukohast välja, annavad end täitevkomiteesse üles, ja siis saadavad võimud nad sõjakomisariaati, kust nad lähevad sõjaväkke nagu iga teine Nõukogude kodanik või jäävad tööle Nõukogude tagalas. Neile aga, kel on ränki kuritegusid südamel, toob nende vabatahtlik väljatulek kahtlemata kaasa kergendust nende süütegude arutamisel. Nõukogude võim võtab arvesse, kui inimene tuleb ise peiduurkast välja. Ma sooviksin, seltsimehed kongressi saadikud, et kui teie leiате inimesi, kes end mõtlematult varjavad, siis teie aitaksite neile selle varjumise mõttetust ja ohtlikkust selgitada, kel see veel ei ole selge.

IV. Nüüd on eesti töötav talupoeg lõplikult oma maa põline peremees

Seltsimehed! Punaarmee vabastas Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi umbes pool aastat tagasi. Nõukogude võimu esimeseks mureks oli — anda maa tagasi töötavale talurahvale, mille sakslased ja nende käsilased temalt olid röövunud. Juba enne Nõukogude Eesti täielikku vabastamist, septembri algul ja keskel 1944. a.,

siis, kui Võru oli veel Eesti NSV ajutine pealinn, võttis Nõukogude Eesti valitsus vastu seaduse, millega seati uuesti jalule töötava talurahva õigus ja õiglus: maa kuulub kogu rahvale, ta kuulub sellele, kes teda harib. Kehtestati jälle 1940./1941. a. nõukogude maareform.

Kuni tänaseni on loodud uusi talusid ümmarguselt 23 500, kellele on antud maad kokku 304 000 ha, sellest põldu 121 000 ha. Juurdelõikeid on saanud 17 400 väiketalu, kellele on antud maad kokku 77 000 ha, sellest põldu 26 600 ha. Muid üksusi on loodud 2300 üldise maahulgaga 38 300 ha, sellest põldu 12 000 ha. 1944./1945. a. nõukogude maareformiga on kuni tänaseni tervenisti riigi maafondi arvatud 4500 talu — need, kelle omanikud sakslastega koos on ära joosnud. Vähendatud on maad 35 600 talul. Tasuta on kõik vara võõrandatud 2500 talul, inventari on vähendatud 11 000 talus. Tasuta on osa vara võõrandatud 3500 talul, kuna ostetud on vara 7400 talult. Maareformiga on riiklikku maafondi võetud 838 000 ha maad, sellest 205 000 ha põldu. Maad on välja antud 488 000 ha, sellest põldu 161 000 ha. Riiklikus maareservis on 350 000 ha, sellest põldu 41 000 ha.

Need andmed näitavad juba esimesel pilgul, et veel kaugeltki kõik ei ole tehtud maareformi lõpuleviimiseks. Seda räägib kõigepealt see, et maal on veel olemas maatamehi, kes võiksid väga hästi võtta maad ja seda harida, kuid kes sel või teisel põhjusel seda veel ei ole teinud, tihti lihtsalt sellepärast, et inimesed ei tea veel küllalt hästi nõukogude korda ja selle seadusi, kõiki neid hüvesid, mis nõukogude võim pakub kehvaltupidajale ja uusmaasaajale. On fakte, et siin ja seal on lastud end mõjutada vaenlaste kuulujuttudest ja sosistamisest. Neist mõjudest on viimne aeg lahti saada.

Loomade, inventari, vilja, põhu äravõtmine maaseaduse alusel läheb kohati veel halvasti. Ma tahaksin tuua selle kohta näite Kolga vallast Harjumaal. Seal on praegu veel endiste omanike, hallparunite käest ära võtmata ligi 18 000 kg kartuleid, üle 26 000 kg põhku ja heinu, 28 lehma ja mullikat, 3 hobust, 3 sälgu, lambaid, sigu jne. Need arvud ei ole veel lõplikud. Tekib küsimus, miks Kolga valla maakorralduskomisjon ja valla täitevkomitee pole seda tööd lõpule viinud. Nähtavasti sellepärast, et ei anta sellele küsimusele tarvilikku tähtsust. Sellega asutakse tegelikult hallparunite ja sakslaste käsilaste soodustamise ja toetamise teele, kui ei võeta ära

neilt vara, mis maaseaduse järgi seaduslikul alusel peab ära võetama ja kas hobulaenutuspunktilede või uusmaasaajatele ja juurdelõikesaajatele antama. Mitte üksi Kolga vallas, vaid ka paljudes teistes valdades suhtuvad maakorralduskomisjonid ja valdade täitevkomiteed lubamatult hoolimatult kehvtalupoegade huvidesse. Meil leidub valdades veel mehi, kes ei taha hallparuniga tülli minna, ei taha rinnutsi kokku minna sakslaste käsilastega ja püüavad kõikidega olla alati heas vahekorras. Seltsimehed! See on lubamatu, see on kahjulik ja vale poliitika. Sellist poliitikat, mis ühel ajal rahuldaks niihästi hallparunit, sakslaste käsilast kui ka kehviktalupoega, olla ei saa, niisugust poliitikat teha ei tohi.

Nõukogude võim on töörahva võim, ta toetab töörahvast ja siin peavad meie kohalikud võimuorganid olema valvel, et mitte ei antaks töötava talurahva arvel ja üldse soodustusi ning hüvitusi hallparuneile, kes on töörahva vaenlased.

Maareformi teostamine pole veel lõpule viidud. Kupitsad põldudel, heinamaal, karjamaal ja mujal pole veel kohale pandud. Nüüd, kus maa paljaks läheb, on tarvis igale uusmaasaajale, igale juurdelõikesaajale täpselt kätte näidata, kus ta maa asub, et tal kogu küsimus oleks selge. Meil on palju juhtumeid, kus täitevkomiteedes tehakse paberitel ja kaartidel maareform valmis ja isegi antakse maasaajale aktid kätte, aga kui küsida uusmaasaajalt, kus on sinu maa, siis tihtilugu ta ei tea ütelda muud, kui et see asub seal kusagil Jüri-Aadu talus, aga kus kohal nimelt seal talus, milline maatükk, seda paljud ei tea veel. Seltsimehed, see on poolik töö. Seepärast on tarvis aega viitmata ja kiiresti viia kõik need tööd lõpule, parandada vead, mis on ette tulnud, ja parandada vead kehvik, töötava talurahva kasuks, mitte hallparuni kasuks. Maareform tuleb teostada nii, et kehvik ei nuriseks. Kui hallparun nuriseb maareformi üle, siis läheb see meile vähe korda. Kehvik peab olema maareformi-seadusega kaitstud. ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrus nr. 380 tuleb täielikult ning kõrvalekaldumatult täita. Inventar, loomad jne. tuleb sakslaste saba-rakkudelt seadusekohaselt ära võtta ja anda sinna, kuhu nad seaduse järgi tuleb anda. Maakondade ja valdade täitevkomiteedes tuleb kogu maareformi teostamise töö veel kord põhjalikult läbi vaadata, täpselt vormistada ja kinnitada. Tarvis on tingimata saavutada seda, et meie vähemalt 1½—2 n ä-

dalat enne kevadkülvi algust viime maa-reformi täielikult lõpule.

Kordan veel. Meie ei suuda kevadkülvi edukalt teostada, kui me maareformi kiiresti lõpule ei vii. Maareform puudutab mitte üksi maasaajaid, vaid ka neid, kellelt maa on ära võetud. See puudutab umbes 80 000 talu; see on ligi pool kõigist meie taludest. Iga talu piirid peavad aga kevadkülvi ajaks olema täpselt kindlaks tehtud. Siis on võimalik kevaldel edukalt külvata, külvikorrad kindlaks määrata jne.

Nõukogude riik toetab töötavat talupoega igati maareformi elluviimisel. Lubage tuua näiteks paar arvu laenuandmise käigu kohta. Laenu töötava talurahva toetuseks on maa-reformi alusel määratud 11 000 talule, kokku umbes 41 miljoni rubla suuruses. Laenu on välja antud seni 3300 talule 2 800 000 rubla eest. Peab märkima, et laenude väljaandmine edeneb halvasti, see töö ei rahulda mingil määral ei riigivõimu ega töötavat talupoega. Seepärast tuleb meie Põllumajandus-pangal, krediidiühinguil, valdada täitevkomiteedel kõige kiiremas korras kontrollida, mispärast on takistatud põllumajanduslike laenude väljaandmine uusmaasaajaile, kehvikuite, kes maareformi-seaduse järgi laenu peavad saama. See on tõeline abi ja reaalne toetus, mida uusmaasaajail on võimalik saada, ja selle toetuse peavad ülalnimetatud asutused realiseerima, peavad tingimata korraldama, et töötava talurahva abistamist teostataks realselt, et see toetus jõuaks tõepoolest talupoja kätte.

Siis on veel uusmaasaajaid abistatud ühiskondlikus korras ülemaaliste metsatalgute näol. Ühiskondliku abistamise kümme-päevaku kestel on viimaseil päevil ühiskondlikus korras metsa välja veetud niihästi uusmaasaajaile kui ka ühiskondlike hoonete jaoks. Kokku on 25. märtsini ühiskondliku abistamise korras raiutud 104 700 tm metsa, sellest uusmaasaajaile 70 600 tm; välja on veetud 56 300 tm, sellest uusmaasaajaile 37 000 tm. Need arvud näitavad, et meil metsa väljaveo alal ühiskondliku abistamise korras on veel suur töö teha. Praegu on veel viimsed päevad, kus saab metsa vedada, ja seda tuleb teha, kus veel vähegi võimalik, ja nii palju, kui vähegi saab, et suvel oleks vähem vedada. Kõige paremini on seni ülemaalisi suuri metsatalguid korraldanud Tartu- ja Võrumaa.

Seltsimehed! Need on esimesed tõsised sammud, mida meie võime märkida nõukogude võimu poliitikas töötava talurahva

abistamisel, ja seda kõike oleme suutnud teha üsna lühikese ajaga, kõigest poole aastaga. See aeg on liiga lühike selleks, et suuta kõiki küsimusi tarviliku edukusega ja põhjalikkusega lahendada. Kuid üks on kindel: töö läheb järjest kasvava hooga ja kõigi nende küsimuste lahendamisele on pandud õige ning kindel alus. See on kõik alles algus. Suurem töö seisab ees, ja meie asutuste töös tuleb kõigi nende küsimuste lahendamisel, mis on seotud maareformiga, töötava talurahva abistamisele, eriti uusmaasaajate abistamisele, pöörata iseäranis tõsist ja suurt tähelepanu.

Kuidas meie töötav talurahvas suhtub neisse sammudesse, maareformisse? Kuidas meie kehvik, kes on nõukogude võimult maad saanud, suhtub sellesse? Tooksin siin selle kohta väikese värsikese ühe koolipoisi sulest. Muide peab ütlema, et meie kutselised kirjanikud ei ole seni veel keegi suutnud nii selgesti ja lihtsalt väljendada seda uut, mis on maal maareformi alal sündinud, kui seda on teinud 11-aastane Jõelähtme mittetäieliku keskkooli õpilane.

Maantee ääres, kaugel külast
seisab väike majahütt.

Majakese aknast vaatab
välja väike poisiklutt.

Juku emal pole põldu,
võõraid põlde harib ta.
Tasust jõuab õige napilt
ennast, poega elata.

Aga Juku ema ikka
ütles pojal' tasa nii:

„Orjaöö ei kesta pikka.

Õigus võidab kindlasti!“

Möödus aasta, möödus teine,
vabastajad tulidki.

Vaenlased nüüd lasksid jalga,
seda Juku ootaski.

Juku emal on nüüd talu,
oma lehm ja hobune.

Et on aland rõõmus elu —

Punaväge täname!

See väike lihtne luuletus väljendab aga väga selgesti seda, missuguse tundega võtab meie kehvik vastu maareformi, kui-

das ta on tänulik Punaarmeele selle eest, et Punaarmee võimaldab temal maad saada. Luuletuse nimi on „Juku kodu“ ja see ilmus „Noorte Hääle“ viimases numbris.

See on lihtne, naiivne lapse luuletus, aga ta väljendab seda meeleolu, mida tunneb vana ja noor meie kehvikonnas nõukogude võimu sammude puhul, mis on suunatud töötava talupoja abistamisele.

V. Bolševistliku partei ja nõukogude võimu poliitika kaitseb töörahva huve

Seltsimehed, mispärast ainult nõukogude võim, ainult bolševistlik partei võisid ja võivad seda teha, astuda selliseid samme? Sellepärast, et nõukogude võim on töörahva võim, on tööliste ja talupoegade riigivõim, kelle ülesandeks ja eesmärgiks on kaitsta töörahva huve, viia ellu sihte ja eesmärke, mis töötav rahvas endale üles seab uue, nõukogude ühiskonna ehitamisel.

Nõukogude võimu ja bolševistliku partei poliitikal ei ole muid huve, neil ei ole muud poliitikat kui ainult see, mis vastab töörahva huvidele, tema eluliste põhihuvidele, ja see on — üles ehitada selline ühiskond, nõukogude sotsialistlik ühiskond, kus kõik töörahva materiaalsed ja vaimsed huvid oleksid rahuldatud, kus töörahval oleks vaba ja õnnelik elu. See poliitika on kõik tuleproovid, kõik katsumused auga läbi teinud, ja seda eriti käesoleva Suure Isamaasõja ajal. See pärast on nõukogude võimu ja bolševistliku partei autoriteet töörahva hulgas väga suur ja väga kindel. Selle poliitika aluseks ja sisuks on meie suurte juhtide Lenini ja Stalini õpetus.

Kõigepealt rajaneb see poliitika Nõukogude Liidu rahvaste vennalikule sõprusele, rahvaste kindlale koostööle nii oma uue elu ehitamisel kui ka oma kodumaa kaitsmisel vaenlaste vastu. Eesti rahvas kuulub võrdõigusliku liikmena sellesse suurde Nõukogude Liidu rahvaste vennalikkusse perre ja ennekoike vene rahvaga seovad eesti rahvast pikkade sajandite kestel väljakujunenud ühise võitluse kindlad sidemed. Kõik need rahvavaenlased, kodanlikud natsionalistid, kes levitavad vaenu rahvaste vahel, kes õhutavad vaenu eesti ja vene rahva vahel, teevad seda oma nõukogudevastase ja rahvavaenulike eesmärkide maskeerimiseks. See, kes praegu agiteerib vene

rahva vastu, võitleb tegelikult nõukogude võimu vastu. Nii on küsimus ja sellest tuleb kõikidel selgesti ning kindlasti aru saada. Vene rahvas on omakasupüüdmatult abistanud eesti rahvast tema vabadusvõitluses, tema vabanemisel saksa okupatsiooni ikkest. Eesti pinnal on koos eesti rahva poegade ja tütardega Punaarmee ridades võidelnud peale venelaste ka ukrainlased, tatarlased, tadžikid jt., ühe sõnaga, kõigi Nõukogude riigi rahvaste liikmed. Seda ühistes võitlustes ja lahingutes saksa fašistide vastu veel kindlamaks kujunenud liitu ja sõprust, mis on pühitsetud kõigi Nõukogude rahvaste poegade ja tütarde ühiselt valatud verega, ei suuda purustada ükski jõud. See sõprus väljendub Punaarmees kui rahvaste sõpruse ja vendluse armees, kui rahvastele vabadust toovas armees.

Teiseks nõukogude võimu ja bolševistliku partei poliitika põhialuseks on tööliste ja talurahva kindel liit uue, Nõukogude ühiskonna ehitamisel. Seda liitu tuleb hoida ja kindlustada. Vaenlane on teinud ja teeb veelgi katseid külvata vaenu ja arusaamatusi tööliste ja talupoegade vahele. Need vaenulikud katsed tuleb paljastada kui rahvavaenlaste katsed. Talupoeg ei saa elada ilma töölisteta ega tööline ilma talupojata. Nad peavad töötama käsikäes ja nad võivad nõukogude korras töötada käsikäes ning abistada teineteist meie suures üles-ehitustöös.

VI. Eesti töötav talurahvas toetab bolševistliku partei ja nõukogude võimu poliitikat

Et eesti töötava talurahva hulgad on võtnud omaks nõukogude võimu poliitika, et meie talurahva määratu suur enamik kindlasti toetab bolševistliku partei ja nõukogude võimu poliitikat, sellest räägib terve rida fakte, tegeliku elu fakte, mida meie näeme praegu oma kodumaal. Näiteks maareformi teostamine, millest ühel või teisel viisil võttis osa määratu suur enamik meie töötavast talurahvast. Edasi, viljavarumisehoogtöö läbiviimine, see, et meie vabariik enne tähtaega täitis viljavarumise plaani, räägib samuti sellest, et meie talurahvas oma põhimassides, suuremas hulgas saab aru neist ülesandeist, mis meie talurahva ees seisavad, sellest, et toiduainete varumine Punaarmeele ja Nõukogude tagala jaoks on

ülisuure tähtsusega ülesanne. Teie mäletate seltsimees Puusilda, kes vabatahtlikult andis riigile toiduaineid mituküm- mend korda rohkem, kui temalt seadusega nõuti.

Metsaplaani täitmine on arenenud samuti edukalt. Praegu- seni on tänavuse metsatööde hooaja plaan raie osas täidetud 100% ja väljaveo osas 117%. See on tõsine saavutus ja see töö on lasunud kõigepealt meie töötava talupoja õlgadel. Esikohal metsatööde plaani täitmisel sammub Pärnumaa, kus veoplaan on täidetud 136%. Järgnevad: Valgamaa 132%, Tartumaa 121%, Võrumaa 117%, Virumaa 116%.

Ainult Saaremaa ja Läänemaa pole seni täitnud oma veo- plaani.

Edasi, kevadkülvil ettevalmistamine. Faktid räägivad, et töö- tav rahvas maal on asunud innuga ettevalmistusi tegema kevadkülviks. Ei jätku igakord küll veel tarvilikul määral organisatsioonilist vilumust, kuidas nii mõndagi uudset asja paremini teha, kuidas korralikult traktoreid remontida, kuidas masina-hobulaenutuspunkte korraldada jne., aga head tahet kevadkülviks hästi ette valmistada meie töötaval talu- rahval on.

Nõukogude võimu loomine ja kindlustamine maal, meie koolide ja muude haridus- ja kultuuriasutuste käimapanemine külas — kõik see räägib sellest, et meie töötav talurahvas on agaralt asunud teostama nõukogude võimu ja bolševistliku partei poliitikat. Seegi, kuidas loetakse praegu ajalehti, on huvitav fakt. Peab ütlema, et kõigist sõjaaja kitsikustest hoo- limata loetakse praegu Eestis ajalehti rohkem kui iialgi varem. Iga 3 inimese kohta tuleb keskmiselt ajaleht, mis tähendab, et tegelikult igas perekonnas käib ajaleht. See näitab, kui suure autoriteedi on võitnud endale nõukogude ajakirjandus töötava rahva hulgas, kuidas nõukogude ajakirjanduse ideed ja mõtted leiavad pooldamist ja toetust töötava rahva hulgas.

Kõik see töö, mis on tehtud poole aasta jooksul, on olnud suureks riikliku töö kooliks meie maatöörahvale, Nõukogude riigi ehitustööst ja selle juhtimisest osavõtmise kooliks.

Veel üks tõsiasi, mis eriti selgesti väljendab seda, kuidas meie töötav talurahvas avaldab oma poolehoidu nõukogude võimu poliitikale ja kuidas ta väljendab oma tänu Punaarmeele, oma vabastajale. See sai alguse Särevere vallas Järvamaal, kus talupoeg Anton Mardo esimesena meie vabariigis otsustas

seemendada Punaarmee fondi heaks $\frac{1}{2}$ hektaari põldu peale oma külviplaanis ettenähtud maa. Selles väljendub väga kujukalt see uus nõukogulik suhtumine elusse, töösse ja oma ülesandesse, mis meie külas tärkab ja hakkab juba läbi lööma. Kodanik Mardo algatus leiab meie talurahva hulgas igal pool elavat vastukaja. Toon mõne fakti selle kohta, näit. 27. märtsi lehtedest. „Talurahvaleht“ toob terve rea fakte selle kohta, kuidas valdades kodanik Mardo patriootlik algatus leiab vastukaja: Valgamaal võttis Helme valla töötav talurahvas endale kohustuse täis külvata 60 ha põldu riiklikust maafondist oma seemnega Punaarmee fondi heaks. Sangaste vallas Kurevere külas otsustasid Luise Kirschbaumi algatusel kõik talupojad külvata igaüks 0,5 ha Punaarmee fondi kasuks. Hummuli vallas otsustasid külavolinikud külvata 5 ha Punaarmee fondi heaks ja ka teised talupidajad endaga kaasa tõmmata. Nii on väikekohapidaja Eduard, kel on 5 ha maad, otsustanud külvata Punaarmee fondi heaks 0,25 ha otri; temale järgnevad ka teised talupidajad. Tõrva linna asutuste töölised ja teenistujad on hankinud endile vajaliku seemne 5 ha täiskülvamiseks Punaarmee fondi heaks.

Läänemaal Ridala vallas leiab patrioot Mardo algatus järjest uusi järeletegijaid. Sm. Pärnpuu, kes on juurdelõikesaaja, lubas üles harida ja täis külvata üle plaani 0,5 ha põldu, millele ta külvab kaera. Seda teevad ka teised. Samu fakte näeme Tartumaal Rõngu vallas. Võrumaalt Valgjärve vallast kirjutab Gustav Sirp, võttes endale kohustuse külvata Punaarmee fondi kasuks: „Meie ülesandeks on lähendada fašismi hävitamise päeva. Kutsun üles kõiki talupoegi järgnema minu eeskujule.“ Viljandimaal leidis see vastukaja Imaveres, kus kommunistlikud noored otsustasid riigi maafondist seemendada 3 ha Punaarmee fondi heaks. Viljandi sae- ja jahuveski töölised otsustasid täis külvata 2 ha maad Punaarmee fondi heaks. Samuti Virumaal Aaspere vallas jne. Järvamaalt kirjutab Lehtse valla täitevkomitee esimees Salvete, et ta kohustub seemendama 0,5 ha Punaarmee fondi heaks, ja kutsub teisi talupoegi üles tegema sedasama. Samas lehes on toodud kolm vastust Lehtse valla meestelt, kes otsustasid üle plaani külvata vilja Punaarmee fondi heaks.

Noored ei jää vanadest maha. Kavastu valla noored Tartumaal otsustasid kommunistlike noorte algatusel täis külvata 3 ha parimat maad ja anda saak Punaarmeele. Sellele üritusele

vastati Vara vallast, Meeksi vallast jm. Neid fakte leiame igast lehest.

See on tõsine patriootlik liikumine, ning on tarvilik, et seda toetataks ja õhutataks. Mida rohkem ja paremini me külvame vilja ja kartuleid, seda suurem on sügisel saak, seda rohkem saab meil olema vilja ja seda paremini võime varustada riiki ja Punaarmeed.

Eesti töötav talurahvas vastab konkreetsete tegudega bolševike partei ja Nõukogude valitsuse sammudele, mis on suunatud töötava talurahva huvide kaitsmisele ja tema eest hoolitsemisele.

Eesti töötav talurahvas toetab oma tööga partei ja valitsuse poliitikat. See on tubli ning õige tee. Niiviisi tänab töötav rahvas nõukogude võimu ja bolševike parteid, tänab Punaarmeed, tänab seltsimees Stalinit, kes on meie töötava talurahva uuesti teinud oma maa põliseks peremeheks.

VII. Töötava talurahva tähtsamad ülesanded praegusel silmapilgul

Missugused tähtsamad ülesanded seisavad praegusel silmapilgul ees meie töötaval talurahval? Neid põhilisi ülesandeid on kolm:

1. Igati abistada Punaarmeed tema võitluses fašistliku Saksamaa lõplikuks purustamiseks. Sõda on jõudnud lõppjärku. Sõja lõpp võib saabuda seda kiiremini, mida rohkem meie end pingutame, mida innukamalt meie töötame ja mida visamalt meie võitleme.

2. Uuesti üles ehitada meie rahvamajandus, ravida põllumajandusele saksa okupatsiooni poolt löödud haavad.

3. Otsustavalt parandada poliitilist selgitustööd maal meie maarahva hulgas.

Kõik need suured ülesanded koonduvad praegu maal ühte küsimusse, ühte punkti, ja see on — kevadkülvi ettevalmistamine ja läbiviimine.

See on telg, mille ümber käivad praegu kõik tööd, mille ümber keerleb kogu tegevus. See tähendab tegelikult seda, et on tarvis edukalt ning hästi ellu viia, teostada Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja bolševistliku partei Keskkomitee määrus nr. 90, 6. veebruarist s. a. kevadkülvi ettevalmistamise

ja läbiviimise kohta. Kevadkülvil ei ole mitte üksnes suur majanduslik tähtsus, tal on ka määratu suur poliitiline tähtsus. Ta organiseerib Nõukogude Eestis pärast nõukogude võimu uuesti-kehtimapanekut kogu meie töötava talurahva nõukogude võimu otsuste ja määruste kõige ulatuslikumat elluviimist.

Kõigi nõukogude asutuste, parteiorganisatsioonide ja kommunistlike noorte organisatsioonide esimeseks mureks olgu abistada uusmaasaajaid, neid, kes tänavu esmakordselt asuvad oma majapidamist sisse seadma ja korraldama. Siin on tarvis lahendada palju küsimusi.

Kõigepealt peab maa olema täpselt kätte näidatud, et uusmaasaaja oleks teadlik oma talu piiridest.

Kiiret lahendamist nõuab veojõu küsimus. Kui ei ole võimalik veojõudu saada masina-hobulaenutuspunktilt või traktori-jaamalt, siis tuleb asi lahendada omavahelise abistamise korras. Igal juhul peab iga uusmaasaaja suhtes olema täpselt kindlaks tehtud, kust ta saab veojõu kevadisteks põllutöödeks.

Ka seemnevilja saamise küsimus tuleb lahendada. Viljaseeme tuleb kõigepealt võtta sealt, kust saadi maa. See on esimene asi ja seda tuleb järjekindlalt teostada. Kui sealt millegipärast ei saa seemet nii palju kui tarvis, siis tuleb korraldada seemnevilja saamist laenutamise korras nendelt, kel seda on. Tuleb lahendada ka väetise probleem, lehmasaamise küsimus, ehitusmaterjalide saamise küsimus jne.

Juurdelõikesaajad on teine grupp talurahvast, kelle abistamisele tuleb samuti juhtida erilist tähelepanu. Võib-olla ei ole neil hobust, ei jätku viljaseemet, ei ole põllutööriistu. Peame igati kaasa aitama, et nad võiksid oma põllud kevadel täis külvata, et viimne kui põllulapp oleks täis külvatud.

Traktorijaamade töö vajab erilist tähelepanu ja abistamist meie organisatsioonide ja talurahva enda poolt. Kõigis küsimustes tuleb töötavatel talupoegadel traktorijaamu abistada, sest need on abiks meie talupoegade tööle maal. Mida paremini jaamad töötavad, seda suuremat abi suudavad nad anda töötavatele talupoegadele. Sama lugu on masina-hobulaenutuspunktidega. Need on meil pahatihti alles päris valulapsed. Nende töös on palju puudusi. Neil ei jätku sageli hobuseid ega hobuseriistu, sahu, vankreid jne. Siin on suur süü meie valdade täitevkomiteedel ja maakorralduskomisjonidel, kes ei hoolitsenud õigel ajal selle eest, et masina-hobu-

laenutuspunkte varustataks kõige vajalikuga, nagu see Nõukogude seaduses ette on nähtud. Seda tuleb viibimata parandada ja valdade täitevkomiteed peavad kindlasti rohkem ja aktiivsemalt osa võtma laenutuspunktide tööst, sest eeskätt valla täitevkomitee peab olema huvitatud sellest, et hobulaenutuspunkt oleks korras ja töötaks hästi. Kahjuks ei saa mõned vallaisad sellest veel aru. Et kevadkülviks õigeaegselt ette valmistuda, peame masina-hobulaenutuspunktid juba praegu korda seadma; see on üks olulisemaid küsimusi. Kus tööjõu probleem on terav, tuleb koha peal leida võimalusi sinna inimesi tööle saata, noori ja vanu.

Erilist tähelepanu tahaksin pöörata hobuse-probleemile. Traktorid ei suuda kõiki töid kevadel ära teha ja hobulaenutuspunktid ei suuda kõiki maid üksinda üles künda ja seemendada. Suurem osa töid langeb meie taluhobusele. Seepärast nüüd, kus metsatööd on lõpule jõudnud ja kõik suuremad veod on seljataga, tuleb hobused puhkama jätta. Kõige lähemate päevade jooksul tuleb hoolitseda selle eest, et hobused saaksid talvetöödest hinge tagasi tõmmata, võimalikult paremat toitu ja et meil hobused mai algul, kus algavad põllutööd, oleksid töökorras. See ülesanne lasub igal talunikul, igal aktivistil maal, ja seda ülesannet tuleb väga tõsiselt võtta. Kes oma hobuse eest ei taha hoolitseda, see ei taha kevadel külvata, ja meie oleme õigustatud teda isegi karistama. Rahvas ja riigivõim nõuavad, et põllud peavad olema kevadel täis külvatud viimse lapini.

Mõni sõna seemneküsimusest. Meil mõnedes maakondades on maakondade täitevkomiteede maaosakonnad esitanud nõudmise viljaseemne kohta sel ajal, kui neil endil polnud veel selget pilti olukorrast seemne alal nende tööpiirkonnas. Nii tegid näit. Pärnumaa mehed. Seltsimehed, see ei ole õige talitusviis. EK(b)P Keskkomitee VI pleenum mõistis selle teguviisi hukka ja rõhutas veel kord, et seemet leidub maal, leidub valdades, küldes endis. Mujalt teda sisse vedada ei ole võimalik ja meie peame kõik oma kohalikud seemnetagavarad rakendama selleks, et kevadel põllud täis külvataks. Selgub, et kui koha peal veidi hoolikamalt tööd tehakse, agaramalt tegutsetakse, siis seeme ka koha peal leitakse. Hiljuti oli ajalehtedes pikem kirjeldus, kuidas Järvamaal Säreveere vallas kevadkülv plaani koostamise algul oli seemnest puudus. Hiljem selgus, et seemet jätkub ja jääb isegi üle. Tuleb ra-

kendada kõik võimalused seemnevilja kokkuhoiuks, muuseas ka teostada reaskülvi, mis hoiab 15—20% seemet kokku. Seltsimehed, tuleb mõelda väga üksikasjaliselt läbi iga talu, iga küla suhtes, kuidas, kust ja kui palju on võimalik muretseda seemet taludele, kellel seda endal ei jätku. Mõnel talul või külal ei jätku, teistel aga on ülejääki. Mõned armastavad veel vilja peita maa-alustesse kastidesse ja põhukuhjadesse. See ei ole lubatud. Seeme tuleb sealt välja tuua ja kevadel mulda külvata.

Edasi, väetise küsimus. Viimne kui raas sõnnikuväetist tuleb kokku korjata ja ära kasutada. Mineraalväetist ei ole tänavu võimalik saada. Peab toime tulema sellega, mis meil on, ja on küllaltki suurel määral võimalusi selle ülesandega toime tulla, kui hoolikalt kõik oma kohalikud väetisetagavarad ja abiained kokku kogume ja põllule toimetame.

Viimasel ajal on hakanud arenema kevadkülvi ettevalmistuse alal sotsialistlik töövõistlus valdade, külade, külavolinike ja talude vahel kevadkülvi paremaks ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks. Seda tuleb üritada kõikjal.

Hiljuti ilmus ajalehtedes teade, et Helme vallas otsustas talurahvas võtta endale kohustuse alustada võistlust üksikute talude, külade ja traktoristide vahel. See on tubli. Helme meeste algatusest tuleb võtta eeskuju. Igas vallas, iga külavoliniku tööpiirkonnas tuleb see küsimus kaalumisele võtta, selgitada inimestele, mis on sotsialistlik võistlus. Tuleb püüda paremini ja rohkem töötada. Vanasti valitses kadedus üleaedsete vahel. Nüüd aga on tarvis ikka rohkem vastastikku üksteist abistada, rakendada sotsialistlikke tööviise, et teha tööd paremini, et üksteisest töötahtega, tööinnuga ette jõuda, et saavutada üldist ja ühist tõusu. Kõige olulisem sotsialistliku võistluse organiseerimisel külas on see, et talu võistleks taluga. Kui seda ei ole, siis jääb külade, valdade ja maakondade vaheline võistlus suurelt osalt õhku rippuma. Tuleb alati joonduda eesrindlike talumeeste järgi. Eesti talupoja au- ja uhkusetunne ei lubagi teda töös oma naabrist-üleaedsest maha jääda. Seda nimelt tuleb selgitada meie töötava talurahva hulgas.

Võrumaal Valgjärve vallas otsustasid talunikud samuti astuda sotsialistlikku töövõistlusse. Nad kutsusid võistlema Kõlleste valla talupojad, võttes tingimuseks järgmised punktid: lõpetada põllutööriistade remont kogu valla ulatuses 10.

aprilliks, lõpetada seemnevilja puhastus hiljemalt 15. aprilliks, täita vallale määratud külviplaan vähemalt 105%-liselt, külvata kogu külviplaanis ettenähtud maa täis oma seemnega; seemendada valla ulatuses 5 ha riikliku maafondi maad Punaarmee fondi heaks, sellest 2 ha kommunistlike noorte jõududega. Need on täpsed tähtajad ja nende täitmist saab kontrollida. Kõllest valla mehed võivad näiteks tulla 11. aprillil ja küsida, kuidas Valgjärve meestel remondiga lugu on, — et lubasid kõik valmis teha, ja kas tegid või mitte? Samuti on lugu seemnevilja puhastamisega. See nõuab jällegi Valgjärve meestelt vastavat konkreetset tööd: kuidas seemnevili puhastada 15. aprilliks, kuidas panna viljapuhastusmasinad tööle jne. Edasi, Valgjärve mehed võtsid endile kohustuse täita külviplaan 105%, külvates kogu maa täis oma seemnega, ja ütlevad selge sõnaga, et nad väljast seemet ei taha.

Seltsimehed! Ülaltoodu on näide sellest, kuidas uus nõukogude elu meie külas hakkab juurduma. Nende uue elu idude eest tuleb hoolitseda, et neid saaks rohkem, et nad kiiremini kasvaksid. See aitab meie põllumajanduses kiiremini ravida sõjahaavu, kiiremini likvideerida saksa fašistliku okupatsiooni jälgi ja kiiresti tõsta meie töötava talurahva majanduslikku ja kultuurilist elujärge kõrgemale tasemele.

Sotsialistliku töövõistluse praktilisiks organisaatoreiks maal kevadkülvi paremal ettevalmistamisel ja läbiviimisel peavad olema koha peal valdade täitevkomiteed ja nende juures asuvad alalised komisjonid, kõigepealt põllumajanduskomisjon ja külavolinikud. Neil lasub kõige suurem töö selle võistluse organiseerimisel ning kogu kevadkülvi ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Veel tahaksin paar sõna ütelda selle kohta, et tuleb tõmmata võimalikult suuremal hulgal töötavat talurahvast aktiivsele osavõtule meie valdade täitevkomiteede tööst. Nõukogude võimu tugevus ning kindlus seisab peale kõige muu selles, et meil töörahvas ise võtab aktiivselt osa riigi juhtimisest, et meie nõukogude riigiaparaat on vahetult ja kindlalt seotud töörahvahulkadega. Mida tõhusamini ja paremini meie maatöölised, meie kehv- ja kesktalurahvas ja intelligents maal võtavad osa valdade täitevkomiteede tööst komisjonides, aitavad väärnäh-tusi kõrvaldada, aitavad tööd paremini korraldada, seda kiiremini suudame oma elu külas paremale järjele tõsta ja ehitada uut nõukogude ühiskonda, uut nõukogude küla. Nii valla täitev-

komiteede alalistel komisjonidel kui ka külavolinikel peab olema oma kindel ning konkreetne tööplaan. Komisjonides olgu rohkem inimesi, rohkem aktiivi. Tööd ja tegevust jätkub kõikidele.

Külavoliniku ülesanne külas on olla kogu kevadkülvie ettevalmistamise töö ja selle külvie läbiviimise organisaator, hing oma külas. Tema tööst sõltub otseselt kevadkülvie edu. Meil on ajakirjanduses toodud terve rida fakte, kuidas tublid külavolinikud on suutnud oma tegevuspiirkonnas kõige raskemadki ülesanded lahendada. Üle maa on tuttavaks saanud mitme niisuguse külavoliniku nimed, nagu talupoeg Kaleviste Lääne-maalt jt., kes oma töös on end näidanud tublide organisaatoritena, kes oskavad organiseerida meie rahvast agarale ning energilisele tööle. Niisugusest tööst on kasu meie talupojal endal kui ka meie Nõukogude riigil. Kuid mitte kõik külavolinikud pole veel sellised tublid töömehed. On vaja, et iga külavolinik õpiks täpselt tundma oma ümbruse töötingimusi ja, kui ta ei oska veel organiseerida, korraldada, siis pangu ajalehte lugedes tähele, kuidas tublid külavolinikud mujal töötavad, kuidas keegi teine on seda või teist tööd läbi viinud, edu saavutanud jne. Tarvis on alati õppida tublidelt töömeestelt.

Seltsimehed, meie külavolinike töö hea organiseerimise küsimus on maal üks tähtsamaid küsimusi üldse, mis meil ees seisab. Külavolinikke on tarvis täitevkomitee poolt pidevalt juhtida ja õpetada, et nad võimalikult kiiremini omandaksid vilumuse ja kogemused.

Oma töös maal ei tohi me unustada meie talunaise suurt tähtsust, eriti praegu, kus meestööjõud suuremalt osalt viibib kodumaa kaitsmisel, on Punaarmees, ja kus naistel lasuvad väga tõsised ülesanded niihästi kevadkülvie ettevalmistamise ja läbiviimise kui üldse kõigi meie põllutööde alal. Kahjuks peab ütlema, et meie kohalikud asutused ja organisatsioonid ei pööra sellele küsimusele tarvilikku tähelepanu. Meil on tublisid ja agaraid talunaisi, töötavaid inimesi, kes oskavad tihti palju paremini töötada kui mõnigi mees.

Sellest on olnud ajakirjanduses terve rida fakte, ja igaüks oma ümbruskonnas võib ringi vaadates seda ise tähele panna ja veenduda, et niihästi poliitilises, majanduslikus kui ka kultuurilises ülesehitustöös — igal pool on meie töötava talunaise tähtsus suur. Sellest tuleb meie nõukogude ja parteiorganeil

koha peal hästi aru saada ja kõik teha selleks, et otsustavalt tõsta töötava maanaise osatähtsust meie riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises elus.

Samuti ei tohi unustada maanoori, töötava talurahva noorsugu niihästi poliitilises, majanduslikus kui ka kultuurilises töös, kevadkülvil alal, maareformi lõpuleviimisel jne. Noortel maal peab olema rohkem algatust, rohkem pealehakkamist ja püsivust oma algatatud töö lõpuleviimiseks. Meie oleme oma noortelt õigustatud nõudma senisest veel paremat ning tõhusamat tööd kõigi nende poliitiliste ja majanduslike ülesannete lahendamisel, mis meie töötaval talurahval praegu maal ees seisavad. Tuleb ikka ja alati meeles pidada seltsimees Stalini ütlust: vähem lobiseda ja rohkem tööd teha! Kui meie noored vähem lobisevad ja rohkem tegelikku tööd teevad, siis saavutavad nad kindlasti edu. Olen veendunud, et meie maanoored võivad teha väga palju tulusat tööd põllutööriistade remontimisel, seemnete varumisel, künni ja külviläbiviimisel jne. On vaja ainult otsustavalt ja organiseeritult töö juurde asuda. Meie kommunistlikule noorsooühingule langeb siin suur vastutus. Tema organisatsioonid külades ja valdades on aga praegu alles väikesed ja nõrgad. Kuid meil on maal küllalt tublit noorsugu, kes poole aasta kestel on tegeliku tööga näidanud, et nad on ustavad töörahvale, on valmis innukalt töötama Nõukogude valitsuse ja bolševistliku partei poliitika elluviimisel. Tarvis on, et need noored, agarad ja eesrindlikud noored astuksid kommunistlike noorte ridadesse ja siis juba organiseeritult suunaksid kogu oma noorusjõu ja energia suurele õilsale tööle külas.

Eriti, mis puutub kultuurilisse töösse, poliitilisse selgitustöösse rahva hulgas jne., siis siin on noorsool ees ääretu suur tööväli. Ei tohi muidugi unustada noorte enesearendamist, meelelahutust ja sporti. Siin peavad rahvamajad olema oma ülesannete kõrgusel.

Rahvamajade töö on praegu sageli veel nõrk. Pooled rahvamajad ei tööta veel üldse. Meie kohalike võimude ülesandeks on need rahvamajad, mis veel ei tööta, kiiresti töökorra seada ja tööle panna, et kõigis rahvamajades käiks elav ning vilgas töö. Praegu piirduktakse tihtilugu ainult sellega, et korraldatakse vaid tantsuõhtuid. See pakub osale noortele huvi, kuid vanemat talumeest ja -naist huvitavad rohkem selgitav sõna, kõned, kasulikud õpiringid jne. Nad tahavad rahvamajast

saada midagi kasulikku, tõsist ja õpetlikku. See, mis seal mõnel pool praegu pakutakse, ei huvita neid ja nad ei lähe sinna.

Mulle näib, et rahvamajade põhiliseks ülesandeks külas on selgitada rahvale meie Nõukogude seadusi, igat valitsuse ja partei määrust, mis ilmub, ja neid on meil ilmunud küllaltki palju. Aga meil tuntakse neid rahva hulgas tihtilugu alles väga vähe. On tarvis, et igas rahvamajas iga seadus põhjalikult läbi arutataks, nii et ta saaks teatavaks kogu rahvale. Need seadused ei ole ainult tegeliku elu suunajad, tegeliku töö äramäärajad, vaid ka meie poliitilise elu suunajad ja nõukogude maailmavaate kasvatajad. Seepärast, seltsimehed, õppige hoolega tundma Nõukogude seadusi!

Alustage rahvamajades seaduste ja määruste selgitamist! Sellele peavad lisanduma muud õpiringid põllumajanduslike, poliitiliste, loodusteaduslike jm. küsimuste alal, spordiringid, draamaringid, laulukoorid jne. Ärge unustage, et rahvamajade keskne ülesanne on poliitiline selgitustöö. Tarvis on, et see kõik oleks tegeliku elu ja tööga seotud. Põllumees on praktiline inimene; ta vaatab, mis asjale on kasulik, ega hooli tühi-
sest ja kergest ajaviitest, mis ei rahulda meie töötavate talupoegade õigustatud nõudeid.

Ma tahaksin veel juhtida tähelepanu sellele, et meil peab valdades, külates ja linnadeski olema rohkem nõukogulikku armastust oma koha, oma ümbruskonna, oma linna, valla ja küla vastu, et meil oleks rohkem nõukogulikku patriotismi selle sõna paremas mõttes, et meie tunneksime muret selle üle, kuidas paremini täita oma ülesandeid, mis meil ees on, et meie oma töödega hästi toime tuleksime, et see ei oleks ainuüksi valla täitevkomitee esimehe mure ning valla parteiorganisatsioonide küsimus, vaid kogu töötava talurahva asi, et kogu töötav rahvas tunneks südamevalu selle üle, kui midagi läheb halvasti või miski ei ole korras. Tarvis on, et kogu kohalik rahvas peaks oma auasjaks oma vallas näit. kõik ühiskondlikud hooned (vallamaja, rahvamaja, koolimaja jne.) ilusasti korda seada, remontida, värvida, sisustada jne., et oma valla teed teha paremaks teiste valdade teedest, et valla laulukoorid oleksid kõige paremad jne. jne. Tarvis on, et kogu valla rahvas tunneks muret oma valla heakorra eest. Miks peab meie vald teiste valdade sabas sörkima, kui võime oma valla eesrindlikuks muuta? Vaja on ainult, et kogu rahvas sellest osa võtaks, et see ei oleks ainult ük-

sikute mure. Meie rahvas on harjunud vanast ajast saadik korraldama talguid ja oma tööd ühiselt organiseerima. Miks ei või ta siis ka nende ülesannete lahendamiseks korraldada ühiseid üritusi talgute näol, mis aitaksid kõrvaldada neid puudusi ja väärnähtusi, mis veel esinevad, olgu siis kevadkülvi-töodes, teede või sildade parandamise, metsaveo alal, rahva-majade korrastamisel jne.

Eriti tähtis küsimus maal on veel põllumajandusliku ühis-tegevuse küsimus. Meie põllumajanduslikele ühistuile, nagu piimaühingud jt., tuleb uus, nõukogude vaim sisse puhuda, neile töörahva hulgast uusi liikmeid koguda, neid organisat-siooniliselt kõvendada. Põllumajanduslikke ühistuid peavad juhtima töötavad talupojad. Hallparunid ja sakslaste käsila-sed tuleb ühistuist välja kihutada.

Suur ning tähtis küsimus on see, et meil asjaajamisel kõik-jal valitseks õige vaim, nõukogude vaim. On vaja, et meil juhtivatel kohtadel külas oleksid töötavad talupojad, kes teos-tavad õiget töörahva poliitikat. Tuleb valvata, et meie tööd nõukogude asutustes ei segaks rahvavaenlased, hallparunid, sakslaste käsilased. On vaja, et õige ühise tegevuse ja ühise töö vaim saaks omaseks kogu eesti töötavale talurahvale.

VIII. Lõpuks

Seltsimehed! Suured, vastutusrikkad ning keerukad on need ülesanded, mis meil ees seisavad eesti töötavale talurahvale parema elujärje loomisel. Kõigepealt on tarvis Suur Isamaa-sõda viia lõpliku võiduni saksa fašistlike röövvalutajate üle. See nõuab ikka jälle, et meie alati meeles peaksime Punaarmee abistamist ja kõigi nende kohustuste ja ülesannete kiiret täit-mist, mis sel või teisel määral on seotud Punaarmee abista-mise ja toetamisega. Mida paremini meie selles suhtes töö-tame, mida paremini aitame Punaarmeel fašistlikku Saksa-maad hävitada, seda kiiremini tulevad sõjaväest tagasi meie omaksed, meie vennad, isad ja pojad, ning nad võivad asuda jälle oma kodudes rahulikule tööle.

Mida kiiremini võidame sõja, seda kiiremini saab kogu meie suur kodumaa tagasi pöörduda rahulikule sotsialistlikule üles-ehitustööle, mille katkestas saksa fašistide kallaletung 1941. aastal. Ja ühisel jõul bolševistliku partei juhtimisel, nõuko-

gude võimu juhtimisel, seltsimees Stalini juhtimisel tuleme meie kindlasti toime eesseisvate suurte ülesannetega.

Seltsimehed, ma kutsun kongressi saadikuid üles aktiivselt arutama ülesseatud küsimusi, arutama seda, kuidas paremini ülesandeid täita, tegema ettepanekuid, kuidas tööd paremini korraldada, ja kõiki jõude ühiselt rakendama selleks, et edukalt ja kiiresti lahendada meie ees seisvad ülesanded. Ka käesolev kongress on eesti töötavale talurahvale riigijuhtimise kooliks. Lubage teid, lugupeetud saadikud, ja teie isikuis kogu eesti töötavat talurahvast tervitada Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee poolt ja soovida kongressile kõige paremat edu ja kordaminekut tema töös.

Elagu Nõukogude Eesti! (Kiiduavaldused.)

Elagu Eesti töötav talurahvas! (Kiiduavaldused.)

Elagu meie kangelaslik Punaarmee! (Kiiduavaldused.)

Elagu bolševistlik partei! (Kiiduavaldused.)

Elagu meie armastatud juht ning suur väepealik seltsimees Stalin! (Tormilised kiiduavaldused.)

Edukas kevadkülv läbi viimine kindlustab Nõukogude riiki

ENSV Rahvakomissaride Nõukogu esimehe sm. A. Veimeri kõne

Seltsimehed! Tahaksin vaadelda lühidalt meie Nõukogude riigi ülesehitustööd tuleviku raamides, — kus seisame ja kuhu läheme. Nagu teada, püüavad meie vaenlased kujutada olukorda Eestis nii, et nõukogude võim olevat siin kehtima pandud n. ö. võõra abiga. Püütakse kujutada, nagu oleks vene rahvas vallutanud eesti rahva, ja nagu oleks eesti töörahvas olnud passiivne, võiks öelda pealtvaataja kogu selle asja juures. Kui meie aga tegelikult vaatame Nõukogude riigi sündi, tema sündimise käiku, siis näeme, et eesti töörahvas, eesti töölisklass, töötav talurahvas ja haritlased on pidanud aastakümnete pikkust võitlust Nõukogude riigi eest.

Meie ei tohi unustada, et Venemaal, tsaari-Venemaal, esimene tööliste streik teostus Narvas Kreenholmi tekstiilvabrikus. Meie ei tohi unustada, et 1905. a. eesti töölisklass ja töötav talurahvas võitlesid relvad käes Balti parunite, tsaari sandarmite ja teiste tsaari ihukaitsjate vastu. Meie ei tohi unustada, et eesti töölisklass, eesti töötav talurahvas pidas kogu kodanliku Eesti ajajärgu kestel visa ja vihast võitlust nõukogude korra eest. Meie ei tohi unustada, et peaaegu iga aasta olid suured poliitilised protsessid, kus sajad eesti töörahva huvide eest võitlejad olid kodanliku kaagikohtu all sellepärast, et nad pidasid võitlust nõukogude korra eest. Sajad seltsimehed on selles võitluses kaotanud oma elu. Nime-tame ainult sääraseid üldtuntud töörahva juhte, nagu Viktor Kingissepp, seltsimehed Hans Heideman, Jaan Tomp, Pälson ja kümned ning sajad teised seltsimehed, keda kodanlik kaagikohus surma mõistis.

Missugune häbematu laim ja vale on siis rääkida, et eesti töölisklass, et eesti töötav talurahvas ei ole oma verega endale nõukogude korda kätte võitnud. Siin on minu eelkõneleja sm. J. Telman, ta on elav eeskuju sellest võitlusest kodanliku korra, kodanlike natsionalistide riigivõimu vastu. Ta oli ligi 16 aastat elusalt maetud vanglasse selle võitluse eest. Kas see, seltsimehed, ei ole võitlus nõukogude korra eest? Muidugi on. (Kiiduavaldused.) Nii et meil on täielik õigus ja alus kinnitada, et eesti töölisklass, eesti töötav talurahvas on oma võitlusega koos teiste Nõukogude Liidu rahvastega kätte võitnud nõukogude korra. Sellest vaatevinklist, seltsimehed, tahangi käsitleda küsimust — mille eest käis võitlus, missuguses etapis või ajajärgus meie praegu oleme ning kuhu meie läheme?

Nõukogude korra taastamisega Eestis jätkame meie seda tööd, mida me 1941. a. algasime. Sisuliselt aga algame seda uuesti. Ja kui me nüüd vaatleme, mida me selle aja jooksul oleme teinud, siis näeme, et meil on tehtud väga palju tööd nii linnas kui ka maal. Me oleme vanad kapitalistlikud tootmisvahekorrad kaotanud, oleme kõrvaldanud kapitalistid. Me oleme natsionaliseerinud meie suured käitised, suured vabrikud, pangad, raudteed, suured majad, oleme viinud läbi maa-reformi, oleme teiste sõnadega kõrvaldanud kapitalistlikud vahekorrad inimeste vahelt, oleme kaotanud olukorra, kus ühed rikastusid teiste arvel selle tõttu, et nende käes olid tootmisvahendid, et nende käes olid vabrikud, pangad, transportivahendid. Vähe sellest — meie oleme selle lühikese aja jooksul teinud hulga tööd, et luua uusi vahekordi meie töös. Meie oleme juba suutnud organiseerida, käiku panna meie käitised plaanimajanduse raamides, oleme pannud need tööle sotsialistliku plaanimajanduse alusel, oleme kõrvaldanud nende juhtimisest kapitalistid, oleme seadnud sellele tööle töölisklassi ridadest tõusnud jõud; oleme loomas uusi vahekordi käitiste vahel, sest kui ennemalt iga käitis töötas üksikult, töötas turu jaoks, siis nüüd oleme nad ühendanud üheks tervikuks, selleks, et plaanimajanduse korras varustada meie Punaarmee, linna ning maad.

Veel rohkem, praegu võime juba ütelda, et näiteks põllumajanduses kevadkülvil läbiviimise üks tähtsamaid eeldusi, põllutöömashinate remont, tagavaraosade valmistamine jne., on teostatud tänu sellele, et oleme oma tööstuse taastanud, oleme oma tööstuse suutnud käiku panna kogu meie rahvamajanduse

teenimiseks. Meie võime praegu juba ütelda, et meie tööstus auga täidab selle ülesande, mille meie Partei ning Valitsus talle andsid — tähtajaks välja lasta tagavaraosad ja seega põllutööstusmasinate remont korralikult teostada. Võime ütelda, et see ülesanne täidetakse tähtajaks. See, seltsimehed, on üks näide sellest, kuidas meie sotsialistlik tööstus on rakendatud kogu meie rahvamajanduse, sealhulgas ka meie põllumajanduse abistamisele. See on näide sellest, kui võrd kõrgele on sotsialistlik valmistusviis, kuidas ta nüüd organiseeritult saab abistada meie põllumajandust. Teiste sõnadega, meil tekivad siin uued vahekorrad ka meie linna ja küla töötajate vahel, kus meie organiseeritult juba abistame meie põllumajandust ta kitsastes kohtades. See, seltsimehed, on minu arvates suur positiivne saavutus, millele me tänapäeval võime tagasi vaadata. Missugused vahekorrad kujunevad maal? Ka maal oleme põhiliselt kõrvaldanud kurnamise hallparuni poolt. Meie maatamees, meie väikemaapidaja ei ole enam sunnitud orjama hallparunit selleks, et saada endale igapäevast leiba. Nõukogude võim on teinud võimalikuks, et iga põlluharija, kes elatub maast, võib seda teha vabal maal, ilma et ta oleks sunnitud orjama teisi. See on meie töötava talupoja vabane mine hallparunist ja selle ülesande oleme meie põhiliselt lahendanud. See ei tähenda muidugi seda, et oleme kõik need ülesanded juba lahendanud, mis meie maareformi läbiviimisega seotud on. Ei ole. Paljudes kohtades pole me suutnud seda veel teostada. Me ei ole suutnud seda seal teha, kuhu meie bolševistlik tõesõna ei ole ulatanud, kus meie Nõukogude riigi ülesanded ei ole arusaadavalt, lihtsas tööinimese keeles viidud iga töötaja teadvusse. Meie maareform on nõrgalt läbi viidud seal, kus meie töötav talurahvas ei ole teadlik meie Nõukogude riigi olemusest, kus ta ei ole veel aktiivselt koon dunud meie Nõukogude riigi ülesehitustöösse. Meie Nõukogude riigi ülesehitustöö ei seisa milleski muus, kui selles, et viime kõige laialdasemate töörahva hulkade kaasabil läbi kõik seadused ja määrused, mis meie Valitsus ning Partei välja annavad. Selles seisab meie ülesehitustöö, sest meie määrused ja seadused haaravad kõiki neid küsimusi, mis meil on tarvis ellu viia. Ja sellest seisukohast ma ütlen, et väga paljudes kohtades, kus meie nõukogude bolševistlik sõna ei ole veel ulatunud laialdasestesse hulkadesse, on kulakute ja hallparunite vastupanu veel tugev ning seetõttu ei tunne meie töötav talu-

rahvas end veel peremehena omal maal. Seda peremehetunnet, Nõukogude riigi peremehetunnet, on tarvis kõigi töötajate teadvuses ja südames järjekindlalt kasvatada. Nõukogude riigi peremees on tööliklass ja töötav talurahvas. See on meie põhitõde. Selle põhitõe ümber peame kogu töörahva koondama, selle põhitõe nimel peame, seltsimehed, vihast võitlust linnas endiste kapitalistide, endiste pangahärrade, vabrikuhärrade, suurmaaomanike ja kõigi nende minevikuinimeste vastu, kes igati püüavad takistada meie tööd, kes peavad vihast võitlust meie ülesehitustöö vastu. Seda võitlust tuleb meil pidada ka maal, kus endised hallparunid on meie vihased vaenlased. Selles ei ole mingit kahtlust. Kui me selle töö suhtes pigistame silmad kinni, kui me ei tunne end uue riigi peremeestena, siis me ei julge pidada otsustavat võitlust endiste hallparunite ja kurnajate vastu. Seda on aga tarvis teha, kui tahame teha tõsiselt ülesehitustööd, sest praegu, seltsimehed, meie teostame seda, mida nimetatakse proletariaadi diktatuuriks. Meie teostame revolutsiooni ja revolutsioonilisel teel muudame oma tootmisvahekorrad nii linnas kui ka maal. Et me teeme seda revolutsioonilisel teel, kus üks klass surub jõuga oma tahte teisele klassile peale, peame tegema seda selge ja täie teadvusega. Kui kõhkleme ise ja küsimus ei ole meile selge, siis viivad meid eksiteele vaenlase sosistamised ja kuulujutud, mida ta enda kaitseks tarvitusele võtab. Milleks on hallparunite kisa, et nõukogude võimu ajal ei ole korda? See on sellepärast, et neilt on võetud võim kurnata popsi ja väikemaapidajat. Et neil see võimalus puudub ja et me revolutsioonilisel teel selle võimu neilt ära võtame, seda nad nimetavad korralageduseks. Et meie aga seda teostame revolutsioonilisel teel ja anname võimu töörahva kätte, see ongi kord praegusel silmapilgul. See on meie praeguse võitlusetapi tarvilik olukord. Meie peame teadlikult revolutsioonilisel teel looma uued vahekorrad, et jõuda oma arenemisteel uude ajajärku, sinna tulevasse ajajärku, kus meil ei ole enam klasse, kus ei ole enam kurnajaid ega kurnatavaid, kus jõuame — ühe sõnaga — sellele arenguastmele, kus on juba teised vanemad nõukogude vabariigid, kus jõuame — ühe sõnaga — välja sotsialistlikku ühiskonda, mida meil praegu veel ei ole.

Meie teostame praegu proletariaadi diktatuuri, teostame revolutsioonilisel teel tootmisvahekorrad ümberkujundamist.

Sellest peame olema teadlikud, ja kui me sellest teadlikud oleme, siis täidame kõik ülesanded revolutsioonilisel teel, siis oleme revolutsiooniliselt valvsad ja julged ning viime oma üritused läbi laiade hulkade kaasatõmbamisega, ilma milleta ei ole võimalik ükski revolutsioon. Revolutsiooni ei tehta mitte kabinetis kirjade kirjutamisega, vaid laiade hulkade liikuma panemisega. Kui suudame kõik töötavad hulgad koondada oma Valitsuse ja Partei ümber, kui kogu oma juhtiva kaadri suudame täita töörahva liikmetega, siis on meie Nõukogude riik kindlustatud, ja see ongi meie ülesanne. Selles meie ülesanne seisabki, ja me peame teravat võitlust pidama saksa agentide ja teiste töörahva vaenlaste vastu — loosungi all, et peame töörahva tõmbama riigi juhtimisele. Meie aparaat peab koosnema töörahva poegadeist ja tütardest, meie linnatööline ja kehv- ning kesktalunik peavad olema riigi juhtijad. See aga, seltsimehed, oleneb sellest, kuivõrd oleme aktiivsed, kuivõrd võtame teadlikult osa oma riigi ülesehitustööst, kuivõrd anname uusi liikmeid enda hulgast, edutame neid oma riigi ülesehitustööle, oma riigi juhtimistööle. See on meie praeguse silmapilgu iseärasus, see on, millele tuleb praegusel silmapilgul panna erilist rõhku.

Ja seepärast, seltsimehed, ka seda küsimust, mis meil praegu on arutusel — kevadkülv — ei saa meie võtta lahus oma riigi ülesehitustööst, meie nõukogude korra ülesehitustööst. See on väga tähtis, võib-olla isegi otsustav lüli meie praeguste ülesannete järgus. Kevadkülvile tuleb vaadata kui meie nõukogude korra ülesehitamise ja kindlustamise väga tähtsale vahendile ja abinõule. Seepärast peame andma sellele ülesandele väga suure tähtsuse. Kogu maa ja linna aktiivi peame koondama selle ülesande täitmisele. Me teame, et teeme seda väga rasketes tingimustes. Me teame, et teeme seda sõjatingimustes, väga terava klassivõitluse tingimustes, kus vaenlane teeb kõik selleks, et seda nurja ajada, et diskrediteerida nõukogude korda, et igati kehv- ja kesktalupoja hulki oma sõiduvette kaasa tõmmata. Missuguste abinõudega seda tehakse, selle kohta toon kohe väikese näite. See oli hiljuti Virumaal Maidla vallas. Mul oli seal kõnekoosolek. Muu seas puudutasin ka „metsavendade“ küsimust ning ütlesin, et väga paljud, kes metsa on sattunud, ei ole oma sotsiaalse seisukorra poolest mitte meie vaenlased, vaid on sinna sattunud vaenlase agitatsiooni, vaenlase vale ja vaenliku propaganda tõttu. Ma

kinnitasin, et neile lihtreameestele, kel ei ole erilisi patte hingel, andestab nõukogude võim nende eksimused, kui nad asuvad meiega ühisele rindele ülesehitustöös. Pärast kõnet astus välja üks mees ja ütles, et ta on metsavend, täpsemalt — oli metsavend. Olles sattunud pooljuhuslikult koosolekule, otsustas ta, et lõpetab minevikuga ja annab end nõukogude organite kätte. Ma kutsusin ta pärast koosolekut enda juurde. Hakkasime lähemalt arutlema, vestlema ja selgitama, kes ta õieti on. Selgus väga huvitav asjaolu. Ta on väiketalupidaja, omab 12 ha maad. Kogu nende küla elanikud ja sealhulgas ka tema olid sattunud selle küla hallparuni mõju alla — tema nimi oli Nurk või midagi selletaolist —, kes kõige jämedama demagoogia abil hoidis kogu küla oma lõa otsas, ja mitte ainult nüüd ning saksa okupatsiooni ajal, vaid kogu kodanliku Eesti ajal oli ta teinud propagandat nõukogude korra vastu. Ta oli kogu selle aja kestel rahvahulki hullutanud igasuguse laimu ja kõmuga. Tema ning temataoliste poolt on pärit kõik lori jutud „ühetasaseks tegemisest“ — et kel on 2 kuube, sellelt võetakse teine ära, ja muu säärane laim. Kui niisugune mees nüüd oma agitatsiooni kindlustab organisatsiooniliste võtetega, siis tõmbab ta säärase provokatsioonilise tegevusega kehvikute ringkonnad endaga kaasa töötavaile hulkadele vaenulistesse organisatsioonidesse, nagu seda olid kaitseliit ja omakaitse. On olemas vanasõna, et kui annad kuradile sõrme, siis võtab ta varsti terve käe ja sinu enda ka. Nii on ka poliitilises võitluses. Kes kord laskis end hullutada vaenlase organisatsiooni, sel on ta libisemine otsustatud juba ette. Olles omakaitse liige, võttis ta paratamatult osa talupoegade ja tööliste vaenulikust tegevusest, mida need organisatsioonid tegid. Kui meie nii need asjad läbi arutasime, siis oli ta sunnitud tunnistama, et ta on toime pannud ränki kuritegusid töötava talupoja ja töölise vastu. Ta arvas, et ta talitas õieti, tegelikult oli ta aga ninapidi veetud ja hullutatud vaenliku propaganda poolt. See, seltsimehed, on iseenesest iseloomulik ja tähelepanuvääriv juhtum. Kui oma ümbruses ringi vaatame, siis võime näha, et sageli tuleb ette nähtusi, kus tööline, kehvtalupoeg ja töötav haritlane on lasknud end ära hullutada ning on pandud vaenlase rege vedama, on pandud töötama tööliste, töötava talupoja ja töötava haritlase vastu.

Seepärast, seltsimehed, on tarvis väga teravalt, väga järjekindlalt teha praegusel ajal selgitustööd. Mitte selgitustööd

üldse, vaid selgitustööd iga inimese juures eraldi, sest iga inimene satub isemoodi libedale teele. Eelpool nimetatud väiketalunik läks libedale pinnale seetõttu, et ta kartis, et temalt võetakse talu ära, — tulevad bolševikud, võtavad teise lehma ära ja küüditavad teda Siberisse. See on üks moodus, kuidas vaenlase vale mõjul võib sattuda liimile. Kui aga võtame õpetaja või haritlase, siis läheb see asi teisiti. Neile on seletatud, et kui tulevad bolševikud, siis tuleb venestamine, tuleb vene keel ja vene meel jne. Niisuguste juttudega võib vaenlane teda õnge võtta, kuigi ta südames ei ole tööliisklassi vastane. Paljudeski kohtades tekib olukord, kus inimene, kes oma sotsiaalse seisundi poolest, on tööline, töötav talupoeg või töötav haritlane — sisuliselt nõukogude korra tugi, sest just sellele klassile nõukogude kord tuginebki —, laseb enda vaenlase poolt ideoloogiliselt liimile vedada. Seepärast ma ütlen, seltsimehed, et meil on tarvis väga teadlikult, väga painduvalt neile inimestele läheneda ja igale üksikult neid küsimusi selgitada, mis on talle komistuseks. Seda peame tegema oma klassivendade ja -õdede juures, peame esimesel kohal rõhku panema tööliisele, töötavale talupojale ja haritlasele, kuna vaenlaste vastu meie sõdime, need meie hävitame, selles asjas on meie vahekorrad täiesti selged. Kes aga endisest inimestest tahab ausalt töötada, olge lahked. Aga ta peab suutma näidata, et ta on usaldusväärne.

Need on küsimused, millele on tarvis tõsiselt tähelepanu pöörata ja mida meie oma Nõukogude riigi ülesehitamisel peame pidama kõige tähtsamaiks. Kui võtame küsimusi puhttehniliselt, kui võtame kevadkülvi ilma poliitilise tagapõhjata, siis on need laiadele hulkadele arusaamatud, nad muutuvad siis ainult kopikaküsimuseks. Kevadkülvi puhul peab laiadele hulkadele selgeks tegema, et Nõukogude valitsus hoolitseb selle eest, et iga töötaja saab oma töö eest väärika palga, et meie ei ole lodevuse ja laiskuse harrastajad. Meie nõuame igaühelt kangelaslikku tööd ja igale tööle väarikat tasu. Kes rohkem tööd teeb, peab saama rohkem tasu. Seepärast jätsime meie põllumajanduses taludele vaba võimaluse oma saaduste ülejääke, nagu kartul, piim, munad jne., soodsa hinnaga müüa. Siis on iga üksik talupidaja huvitatud sellest, et rohkem külvata, et oleks rohkem lõigata ja rohkem saada. Kuid seda majanduslikku külge rõhutades ei tohi silme eest varjata seda suurt poliitilist ülesannet, seda suurt

Nõukogude riigi ülesehitamise ülesannet, mis on kevadkülvil, seda suurt tähtsust, mis on meie kevadkülvil võidu kindlustamisel vaenlase üle. Meie peame olema valmis Nõukogude riigi eest väga suuri ohvreid kandma, et vaenlast kiiremini murda. Meie peame laiades töörahvahulkades seda teadmist kasvatama, et nii nagu meie esivanemad ja vanemad on väga palju ohverdanud, palju kannatanud nõukogude korra eest võideldes, nii peame meie valmis olema praeguses hiiglaslikus võitluses fašismi vastu kannatama selle lõppajajärgu raskusi, et selles võitluses kiiremini kätte võita oma õigused. Selleks on tarvis laiu töötavaid hulki kasvatada selles vaimus, et Nõukogude riik on meie riik ja et tema eest oleme valmis andma kui tarvis oma elu. Selles vaimus laiu hulki kasvatades kindlustame kogu Nõukogude rahvaste 200-miljonilise pere kokkuhoidmist. Ainult seetõttu, et Nõukogude rahvad on selles vaimus kasvatatud, on Nõukogude riik jõudnud kanda kõik raskused ja on jõudnud ajajärku, kus ei ole kaugel aeg, kus võidulipp heisatakse Berliini kohale. (Tugevad kiiduavaldused.)

Elagu meie kangelaslik Punaarmee! (Kiiduavaldused.)

Elagu meie töötav talurahvas! (Kiiduavaldused.)

Elagu meie juht seltsimees Stalin! (Kestvad kiiduavaldused.)

Külvitööde läbiviimise küsimusi

EK(b)P KK sekretäri sm. Puusepa kõne:

Seltsimehed! Täna ja eile on mitmekülgsest käsitletud küsimusi meie põllumajanduse ülesannetest ja kevadkülv läbiviimisest. Tahaksin mõne sõnaga puudutada valla täitevkomiteede, samuti nende juurde organiseeritud komisjonide tööd, ja teiseks — kevadkülv läbiviimise küsimusi.

Nõukogude võim on rajatud laiale töötavate rahvahulkade osavõtule, ta on demokraatlik võim. Maal on valla täitevkomitee töösse hulgaliselt kaasa tõmmatud kehv- ja kesktalu-poegi. Praegusel silmapilgul omavad meil erilist tähtsust komisjonid, mis on loodud täitevkomiteede juurde. Neisse komisjonidesse kuulub meil küla aktiiv, valdade aktiiv. Nende komisjonide peamiseks ülesandeks praegusel hetkel on ellu viia kevadkülv tööplan. Sellest suuremaid ülesandeid praegu ei ole. Valdade komisjonidel, eriti põllumajanduslikul komisjonil, tuleb põhjalikult läbi arutada kevadkülv tööplan asjaomases vallas, läbi kaaluda, kuidas igas külas, igas talus on võimalik teostada kevadkülv täies ulatuses. On tarvis välja selgitada, kui palju maad täpselt kuulub külv alla. Seni meie andmed selle kohta on olnud võrdlemisi segased. Peale selle on tarvis täpselt selgitada, kui palju on seemet, kui palju on veojõudu, missuguses seisukorras on hobused ja põllutööriistad.

See on ainult selgitamise osa. Kui küsimus on selge, siis tuleb nende komisjonide liikmetel organiseerida külades põllutöomasinade remonti, hobuste kordaseadmist, hobuseriistade parandamist jne. Peale selle on praegu väga vajalik meie aktiivi, s. o. valla põllumajandusliku komisjoni liikmete poolt maal talurahva hulgas propageerida agrotehnilisi võtteid, samuti laialdaselt populariseerida eesrindlike töötajate kogemusi. Siin on vajalik kaasa tõmmata meie rajooniagronoomid ja rakendada nende tööjõud selle propaganda alal. Põllutöökomis-

jonidel tuleb korraldada rahvamajades loenguid ja vestlusi. Komisjonide tegevus on seni olnud loid ja väga halvasti organiseeritud. Ma tean, et mitmes maakonnas on säärased komisjonid tööle asunud, kuid nad on piirdunud peamiselt plaanide läbiarutamisega ja nende koostamisega, kuid plaanide operatiivse teostamise osas jäävad nad maha, selles osas on töö veel väga halb. Peab ütleva, et meie põllutöökomisjonide töö valdades vajab rohkem operatiivsust.

Siia on kokku tulnud suurel hulgal külavolinikke. Nad on minu arvates see nõukogude esindajate kiht, kes otseselt kokku puutub põllumeestega ja kõige tihedamalt on seotud talurahva hulkadega. See tähendab, et nende osatähtsus maa poliitilises ja majanduslikus elus on eriti suur. Eile esinesid mõned seltsimehed külavolinikud ja rääkisid, et nad on muutunud küla käskjalgadeks, posti laialikandjateks. See on teataval määral õigus, selle vastu ei saa vaielda. Ma ei taha ütelda, et külavolinikel ei tuleks käia taludes, vaid tuleks muutuda kodusteks kantseleiametnikeks. Seda meie külavolinikud ei taotlegi. Külavolinikud taotlevad seda, et nende töö võtaks sügavama, põhjalikuma, sisulisema suuna, s. o. et nad saaksid tegelda oma küla põhiliste ülesannetega. Tuleb saavutada, et kui on hea külavolinik, et temal valitseks siis ka külas korralik distsipliin, et ta sõna külas oleks püha, et ta sõna oleks seaduseks küla elanikele. Saavutanud selle, võib ta kaasa tõmmata väga suure aktiivi, eriti noorte keskel, kes võiksid osalt abistada külavolinikke just käskude edasiandmise osas või jällegi mõnede sideküsimumste alal kas vallaga või teiste küla-meestega.

Mida on tarvis nõuda külavolinikult? Minu arvates külavolinikult peab nõudma, et ta oma poliitilistelt vaadetelt oleks ise veendunud nõukogude inimene. Seal, kus külavolinik pooldab neid direktiive ja seadusi, mida ta peab läbi viima, seal edeneb töö tõhusalt, ja niisuguseid külavolinikke on meil palju. Aga on ka veel selliseid külavolinikke, kes töötavad ainult seepärast, et neid sinna kord keegi on valinud või määranud ja siis nad seda ülesannet ka täidavad. Kuid pahatihti juhtub, et vaenlane kasutab niisuguseid külavolinikke nõukogude võimu kompromiteerimiseks. Seepärast peavad meie valdade ja maakondade esindajad valvsad olema külavolinike kaadrite valikul ja kohtadele esitamisel. Sest nii, kuidas külavolinik juhib külas elu, nii on ka küla, kuidas külavolinik töötab, nii täide-

takse seal seadusi ja otsuseid, mis ülevalt, nõukogude võimu kõrgemate organite poolt antakse.

Külavoliniku teiseks omaduseks peab olema tema organiseerimisvõime, see, kuidas ta suudab või oskab organiseerida rahvahulki, kuidas ta ise süveneb küsimusse ja oskab ülesannete läbiviimisel mõjutada põllupidajaid. Sellest oleneb tema autoriteet ja tema võime organiseerida, s. o.: külavolinik peab olema organisaator, kes tihedalt läbi käib just kehv- ja kesktalupojaga ega allu kulaku mõjule. Niisugune külavolinik, kes orienteerub kulakule, kes kulaku seltsis lõbutseb, temaga koos viibib ja napsi võtab, niisugune külavolinik meie nõukogude poliitikat külasse ei vii, vaid vastupidi, ta muutub kulaku või rahvavaenlase häälekandjaks ja püüab valla täitevkomiteele vastu töötada.

Seltsimehed, meie anname külavolinikule suured õigused. Külavolinik on niisugune inimene, kel on õigus seaduse alusel külas käskida ja keelata. Seepärast lasub külavolinikul ka suur vastutus. Temalt tuleb nõuda ka suurt vastutust. Kevadkülvi töö läbiviimine on praegu külavoliniku kõige tähtsamaks ülesandeks. Ma ei taha sugugi masina-traktori jaamade ega hobu-masinriistade laenutuspunktide osatähtsust vähendada ega alahinnata, kuid siiski meie statistiliste andmete järgi 93% tänapäeva põldudest küntakse ja töötatakse üles erasektoris, see tähendab, et see töö tehakse põllumehe hobusega, põllumehe adraga ja põllumehe masinaga. See tähendab, et külvitöö edukuse külas otsustab meil talumes oma masinate ja oma tööjõuga. Külavoliniku kõige suuremaks ja tähtsamaks ülesandeks on siin tihedas sidemes valla võimudega, valla võimude kaudu aga maakonna võimudega organiseerida abi eramajapidamistele, talupoegadele kevadkülvi töö ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Siin on palju võimalusi. Nõukogude võim on teinud kõik selleks, et abistada kevadkülvi ajaks meie küla, meie põllumajandust. Terve rida Tallinna tööstusi tuli rakendada põllutööriistade valmistamisele ja need põllutööriistad valmistatigi. Andmeid põllutööriistade valmistamise kohta andis tööliste esindaja siit kõnetoolilt. Ma võin tähendada nii palju, et meil on igasse maakonda ETKVL liinis saadetud vagun põllutööriistu ja masinate tagavaraosi, mis suuremalt osalt peaksid olema juba kohtadel. On tarvis, et põllutööriistad, samuti aga ka tagavaraosad, mis kooperatsioonivõrku on kokku kogunenud, kiiremini välja ostetaks. Meie huvi on, et

need tagavaraosad ja põllutööriistad ei jääks kauplustesse või ladudesse seisma, vaid et nad kiiremini jõuaksid põllumehe kätte kevadkülvil läbiviimiseks. Võiks veel tähendada, et peale selle on saadetud igale maakonnale masina-traktori jaamade jaoks veel vagun põllutööriistu ja tagavaraosi, s. t., et kui need korralikult ja õigeaegselt välja võetakse ja masinate külge pannakse või kohale toimetatakse, siis meil see raske küsimus laheneb. Ma ei taha öelda, et raskused sel alal täiel määral lahenevad. Siis tuleks maakonda saata mitte 2—3 vagunit, vaid terved ešelonid, sest sakslaste ajal meie küla ei ole saanud tarvilikul määral põllutööriistu ega varustust.

Tähtsaks küsimuseks on ka põllurammu küsimus. Siin koosolekul viibivad inimesed on teinud eluaja põllutööd ja teavad väga hästi, kui tähtis on põllu väetamine. Meie peame põllurammu hulka suurendama, sest kui künda ja tera lihtsalt viltsasse maasse visata, siis seal midagi ei kasva või kasvab väga halb vili, mille tulemuseks on nõrk saak. Väetishulga suurendamiseks peame organiseerima põllumajandusliku turba ülestöötamist, sest varsti algab turba ülestöötamise hooaeg. Seepärast tuleb meil juba praegu selle eest hoolitseda, et külades ja valdades turbamasinad ja turba ülestöötamise tööriistad ning vahendid remonditaks ja korda seataks. Minu arvates on selleks praegu viimne aeg, sest alusturba ülestöötamisele tuleb anda väga suurt tähtsust, arvesse võttes asjaolu, et sõjapäevil on meie kariloomade arv umbes 50% võrra vähenenud ja vastavalt sellele on meil ka põllurammu 50% vähem, kuid põllupind meie plaani kohaselt ei kahane. See asjaolu, seltsimehed, peaks iga talupidaja mõtlema panema. Erilist tähtsust omab turba komposteerimine. Siin võiksid agronoomilised jõud, põllumajanduskomisjonid valdades ja külavolinikud külades nõukogude võimu organite juhatusel agaralt hakata teutsema selle ettevalmistustööga, ja kui hooaeg kätte jõuab, siis võtta käsile turbarabades turba valmistamine.

Lõpuks niisugune küsimus. Siin üks seltsimees Säreveere valdast puudutas üht tõepoolest teravat küsimust. See on kohustuslike müüginormide tasumise küsimus. Seltsimehed, iseenesest need riiklikud põllumajanduslikud normid ei ole kõrged. Varsti ilmuvad meie ajalehtedes 1945. a. normid.

Seltsimehed Säreveres ja ka mitmes teises kohas on tahtnud teravilja, eriti aga kartulite normi tasuda lihaga, kuid see viiks alla meie karjakasvatuse. Üheks suuremaks põhjuseks

niisuguste ettepanekute tekkimisel oli see asjaolu, et teravilja oli külvatud vähe. Mis puutub Särevere valla kartulisaagisse, siis oli see, nagu olen kuulnud, vilets. Seadus näeb ette, et kus oli viljaikaldus, seal koostatakse aktid ja vähendatakse norme, ja kus viljasaak on täiesti ikaldunud, seal vabastatakse talu täielikult normist, kuid põhimõtteliselt meil maksustatakse ja määratakse sundnorme kogu põllupinnalt. Kui on 10 ha kõlblikku künnimaad ja kui teie olete suutelised täis külvama 3—4 ha, siis tuleb teil tasuda ikkagi 10 ha pealt. Seepärast, seltsimehed, mida vähem põllupinda me tänavu täis külvame, seda raskem on meil normide tasumine sügisel, mida rohkem külvame, seda kergem. Kui suudaksime täiel määral kogu meie põllupinna täis külvata, siis ei oleks normide tasumine iseenesest muidugi mitte raske, vaid tühine asi. Seepärast on tarvis juba kevadel meie talupoegadele selgeks teha, et meie olukord kujuneb raskeks, kui me kõiki põlde täis ei külva või kui me ei kasuta kõiki võimalusi selleks, et kogu põllupind täis külvataks. Vastasel korral teeb see asjaolu sügisel viljanormide tasumisel meie normid väga suureks.

Siin võidakse küsida, milleks niisugune maksustamise või normide määramise süsteem? Põhimõtted on väga selged. Nõukogude kord taotleb, et meil oleks kogu põllumaa üles töötatud ja täis külvatud. Sellega oleks võimaldatud suurem saak talurahvale tööstuse ja Punaarmee varustamiseks põllutöösaaduste ja toorainega. See tähendab, et sundnormi süsteemiga tahetakse stimuleerida põllumajanduse arengut. Rõhutan veel kord, et siit kongressilt kohtadele tagasi minnes on tarvis rahva hulgas selgitustööd teha. Varsti ilmuvad meie sundnormide seadused ajalehtedes ja siis on juba alus üksikasju seletada.

Arvan, et meie kongress peaks andma hoogsa tõuke kevadkülvile ettevalmistamisele nii erasektoris kui ka hobu-masini-riistade laenutuspunktide ja masina-traktori- ja amade osas. Minu arvates HMLP-de osas siin üksikasju ei puudutatud. Üksikasjad aga oleksid näiteks järgmised: valla täitevkomitee ja külavolinikud peaksid koos HMLP juhatajatega praegu muret tundma selle üle, kuidas hobuseid kevadeni heinte ja kaertega varustada ning kevadkülviga seoses olevad remonttööd läbi viia. Erilist raskust teevad praegu rakmed, seepärast tuleb suuremat tähelepanu pöörata rakmete valmistamisele. Edasi tuleb külviajal tähelepanu pöörata heinte ja jõusööda tagavarade soetamisele hobustele. Praegu on kindlasti vaja komp-

lekteerida HMLP-d tööjõuga. Kohtadel öeldakse, et ei ole tööjõudu. Tööjõu komplekteerimiseks hobulaenutuspunktile oleks tarvis täiesti vabade inimeste leidmise kõrval juba praegu kokkuleppeid taotleda nende talumeestega, kellele maid hakkavad harima HMLP-d, sest need talunikud on peamiselt ise huvitatud, et HMLP-d oleksid tööjõuga varustatud.

Edasi. HMLP-l on hädavajalik juba praegu selle eest hoolitseta, et hobused ei oleks järelevalveta, et ei oleks hobust, kelle üle ei ole peremehelikku hoolt. Siin oli juttu sellest, kui kaugele ja kui pika aja peale võib hobust HMLP-st välja anda. Minu arvates ei ole see enam HMLP hobune, kui lastakse tal minna kaugematesse küladesse ilma oma inimeseta, kes peab selle eest vastutama, kuidas seal hobust söödetakse, kas hobuse selg on puhastatud või kas hobuse õlad terved. Siin tuleks minu arvates see asi nii organiseerida, et, vaatamata sellele, et hobune antakse kasutada talumeestele, hobuseta meestele, peab siiski selle hobuse eest vastutama asjaomase HMLP-i üks töolistest selleks, et ükski hobune ei oleks ilma järelevalveta. See tuleks juba praegu ära teha. Siis on tarvis juba praegu sõlmida lepinguid või vähemasti täpselt planeerida, kelle maad hakkavad ühed või teised hobused harima ühest või teisest HMLP-ist. Minu teada on olemas signaale, et mõnel pool on omapead hakatud juba praegu sõlmima sääraseid lepinguid ja koostama plaane, kuid ei ole peetud silmas järjekorda, kelle maad tulevad esimeses järjekorras harida või üles töötada, kelle maad teises järjekorras ja kellele HMLP-ist hobuseid hoopis mitte anda. Siin oleks vaja meelde tuletada neid põhimõtteid, mis on ette nähtud seaduses nr. 380. Kõigepealt tuleb anda hobuseid neile uusmaasaajaile, kelle perekonnaliikmed on Punaarmees või kes on kannatada saanud saksa fašistide või nende käsilaste poolt, langenud partisanide perekondadele, Isamaasõja invaliididele, kehvikutele ja lõpuks jõukamatele uusmaasaajatele nii palju kui võimalusi jätkub. Sellest printsiibist, sellest põhimõttest tuleb täielikult kinni pidada.

Ma arvan, seltsimehed, et kui teie siit kohtadele tagasi lähete, igaüks oma maakonda tagasi sõidate, siis arutate koos tegelike põlluharijatega läbi kõik need küsimused, mis siin üles tõsteti, ja innustate kogu meie talurahvast siin antud suunas, et meie 1945. aasta kevadkülv viidaks läbi kiiresti, hästi ja kõrgel agrotehnilisel tasemel, sest ainult sellega suudame saavutada sügisel kõrge viljasaagi. (Kiiduavaldused.)

Nõukogude võimu kindlustamisest

ENSV Põllutöö rahvakomissari sm. G. Abelsi kõne

Seltsimehed, meil on esimene eesti talurahva kongress. Esimest korda on koos tõeline eesti töötava talurahva esindus, töötava talurahva kongress. Miks kodanluse ajal ei kutsutud kokku sääraseid inimesi, neid, kes kannavad oma rakkus kätel kogu meie rahva toitlustamise raskust, kes tegelikult teostavad kogu meie põllumajanduse arengut? Seepärast, et teid, seltsimehed, kardeti. Eile ja täna rääkisite teie siin oma häda-dest ja muredest. Aga kas te siis ka võisite rääkida? Ei võinud. Siis rääkisid ja kombineerisid hallparunid endile sooje kohti Riigivolikogus ja Riiginõukogus, siis kombineeriti, kuidas hallparun saaks rohkem preemiat, kuidas „Võiekspordid“ ja „Estoniad“ võiksid taluniku võikilogrammilt rohkem kasu saada. Seda kombineeriti ja seejuures räägiti kogu aeg, et see olevat eesti talurahva huvides, et eesti talurahval olevat ühised huvid, räägiti, et eesti rahvas on väike, kõik olevat töörahvas, ükskõik, kas talu on 2 hektaari või 100 hektaari suur — kõik töötavat ühtemoodi palehigis, klassivõitlust maal ei olevat. Kuid teie, seltsimehed, olete oma elus ja töös näinud ja kogenud, et ei ole ühtlast talurahvast, et talurahva hulgas on kehv- ja kesktalupidajaid, on hallparuneid, ja et viimased tahavad elada nii keskmiku, kehviku kui ka maata talurahva kulul. Seejuures räägiti töörahva vaenlaste poolt veel väga palju linna ja maa vastuoludest, räägiti, et vabrikutöoline tahab saada kallist palka ja töötav talunik tahab saada kallist hinda. Nende vahel, töörahva kahe suure klassi vahel, kelle kanda on kogu meie elu, pidi olema alaline vaen. Meie aga teame, et nende kahe suure klassi vahel ei ole iialgi olnud vaenu, vaid et need kaks klassi — töötav talurahvas maal ja tööliskond linnas — teineteist vastastikku varustades on saanud alati hästi läbi. Nõukogude korras võivad nad käsikäes

elust läbi minna. Milles seisis siis see propageeritud vastuolu? See seisis selles, et vastuolu oli ühelt poolt vabrikantide, aktsionääride ja teiste kurnajate ning teiselt poolt põllumajanduslike kurnajate — hallparunite huvide vahel. Hallparunid kisendasid ja nõudsid kasusid, pressisid neid välja, ja et oma teguviisi varjata ja maskeerida, räägiti vastuoludest ja süüdis-tati töötavat rahvast nii linnas kui maal.

Seltsimees Karotamm oma sõnavõtus näitas põhjalikult teile nõukogude võimu samme ja tahet töörahva olukorra parandamiseks. Seltsimees Veimer rääkis siin töötava talurahva küsimustest ja mina omalt poolt tuletan teile meelde, et kui nõukogude võim pandi 1940. aastal kehtima, siis oli valusaimaks küsimuseks maaküsimus. Maaküsimus võeti otsekohe käsile ja lahendati nii, nagu seda nõudsid töötava talurahva huvid. Peale selle võin öelda, et nõukogude võim andis 1940./41. aastal üle 300 miljoni rubla laenu töötavale talurahvale, andis maa, kinkis võla. Eesti töötaval talurahval oli üle 150 miljoni rubla võlga ja nõukogude võim kustutas selle võla.

Edasi organiseeris nõukogude võim traktorijaamu, igas jaamas 30 võimsat traktorit, organiseeris hobu-masinriistade laenu-tuspunkte ja andis odavat jõusööta. Meie, seltsimehed, saime ligi 80.000 tonni odavat jõusööta, saime odavat kunstväetist, 100 kg 7,20 rubla eest, mida kodanluse võimutsemise ajal meie talud ei saanud.

Saime 15.000 tonni kaalit, kuna kodanluse ajal saime kõige rohkem 8.000 tonni. Milleks seda tehti? Selleks, et abistada töötavat talunikku, et aidata töötavat talurahvast jalule, et ta näeks, et nõukogude võim on nende oma võim. Te olete lugenud, mitmes kohas on sellest kirjutatud, mida andis nõukogude võim 1940./41. aastal. Ma seda rohkem ei puuduta, vaid tahaksin öelda, et praegu meie ees seisvaks ülesandeks on kindlustada seda võimu. Sm. Karotamm rääkis, kuidas ja miks seda tuleb teha. Sm. Veimer ja ka üksikud teist pudutasid seda küsimust, seepärast peaks selge olema, et nõukogude võimu tuleb kindlustada nii maal kui ka linnas. Seda tuleb teha terava klassivõitluse õhkkonnas. Tuleb välja juurida kõik tagurlikud elemendid, hallparunid, kes püüavad takistada töötava talurahva tööd ja loobivad kaikkaid meie kodaratesse. Muidugi, meil leidub ka töötavaid talunikke, kes meie süü läbi veel kõhklevad, sest meie ei ole suutnud neile olukorda tarvilikult selgitada, ja, seltsimehed, ka teie süü läbi,

et teie ei ole võtnud vaevaks seda teha. Te ei ole otsekohe välja öelnud, mis on vaja öelda nõukogude võimu kaitseks, kuigi südames olete nõukogude võimu pooldajad. Meie vaenlased levitavad kuulujutte, neile tuleb vastu astuda ja sellega likvideerida töötavate talunike kõhklused.

Mis on siis nõukogude võim, kes ta on? Ta on töötava rahva võim, on ka töötava talurahva võim. Meie teame, et võimu kätte võita, võimu käes hoida, kus seda teeb töötav rahvas oma rakkus kätega, seal ei saa seda teha siidkinnastega. Siin peame tunda andma oma tugevat rusikat. Kuid ma arvan, ja sellest kõneleb rida fakte, et reas kohtades ei ole seda nii tehtud. Meie oleme pehmelt ümber käinud nende inimestega, kes töötasid töötava talurahva huvide vastu. Meie, seltsimehed, ei tohi halastust tunda nende inimeste vastu, kes töötasid 3 aastat mitte ainult Punaarmee, vaid ka töötava talurahva vastu. Meie ülesanne ei ole mitte karta revolutsiooni, vaid sellest tugevasti kinni haarata, sest see on ainus töörahva relv, millega me oma klassivaenlastele oma tahte peale sunnime. Ilma revolutsioonilise relvata meie ei tee midagi. Mitmel pool valdades ilmnunud kokkuleppe-meeleoluga meie midagi ei saavuta. Näiteks on terve rida vigu tehtud varanduste ülevõtmisel hallparunite ja saksa sabarakkude käest. Kui võtame mõned maakonnad, siis on praegu pooled varandused alles nende hallparunite ja saksa sabarakkude käes, kellelt need määruse 380 alusel võõrandati. Neid ei ole toodud hobulaenutuspunktidesse, nagu määrus käseb, ei ole antud kehvikutele, vaid on jäetud sakslaste sabarakkude kätte hooldamisele. Sellele tuleb teha lõpp. Kui meie tahame külvata ja kevadkülvi nii läbi viia, nagu seda on vaja, et parandada oma olukorda, et aidata Punaarmeed, et toita meie linnatöölisi, kes teile valmistavad kultivaatoreid, sahu, traktorite osi, siis tuleb meil teha sellele asjale lõpp. Ilma selleta meie kevadkülvi läbi ei vii.

Edasi. Meil on teatavaid kõhklemisi olnud valla täitevkomiteedes hobulaenutuspunktide kohta, nagu: kas need on töötava talurahva huvides või ei ole, kas nad aitavad töötavat talurahvast või ei aita, kas tasub sinna võtta paremaid hobuseid ja inventari või ei tasu? Seltsimehed, me teame, et 18-hektaariline uustalu vajab hobust, kuid meil on 50% vähem hobuseid kui enne sõda, järelikult ei saa meie kõigile neile talunikele hobuseid anda. Kuid selleks, et neil oleks võimalik

oma põldu hästi üles harida, peavad meil olema hobulaenususpunktid. Selleks need asutatigi, et aidata töötavat talunikku, aidata meie kehvikut. Kuid hobulaenususpunkt ei ole mõeldud ainuüksi selleks, et laenutada hobuseid, vaid ka selleks, et laenutada põllutööriistu. Meie töötaval talunikul ei ole kasulik pidada kartulivõtjaid, heinaniitjaid jt., vaid temale on kasulikum, kui need on hobu-masinriistade laenususpunktis, kust töötav talunik võtab neid kasutamiseks ja teeb oma töö ära. Kui talunik külvab näiteks 1 ha kartuleid, siis teeb ta üks või kaks päeva kartulivõtjaga aastas tööd ja see jääb seisma ja roostetama, et aasta pärast jällegi ainult 1—2 päeva seda tarvitada. Kui kartulivõtja on hobu-masinriistade laenususpunktis, siis võime teda anda tarvitada 20—30 talunikule, ta töötab palju kasulikumalt, sest ta on hulkade teenistuses, ja meil läheb kallite masinate valmistamiseks palju vähem aega, palju vähem metalli, ja ka kulud on palju väiksemad. Nii, seltsimehed, HMLP ei ole asutatud mitte ainult selleks, et sealt välja anda hobuseid, veojõudu, — ei, sealt antakse välja ka masinaid ja palju laiemas ulatuses kui hobuseid. 1941. a. kevaldel saime Liidu Valitsuselt hobu-masinriistade laenususpunktidele 700 reaskülvajat ja 300 linaseemnekülvajat, milliseid Eestis kodanluse ajal üldse ei kasutatud. Kui kodanluse ajal 1929.—1939. a. keskmiselt iga aasta muretseti juurde 500 reaskülvajat, siis andsime 1941. a. talurahvale HMLP-de kaudu 1000 reaskülvajat, s. o. kaks korda rohkem.

Seltsimehed, HMLP-des on vigu, aga need parandatakse rahva arvustusega. Kui iga töötav talunik ise kaasa lööb, kui töötavad talunikud võtavad hobu-masinriistade laenususpunktide kordaseadmist oma auasjana, võistluse asjana, siis saame asjad korda. Kui aga jätame HMLP ainult selle juhataja ja täitevkomitee hooleks, siis nad selle tööga hakkama ei saa, sest on teada, et mitmes vallas on HMLP juhatajad nõrgad ja mitmed on sääraseid inimesed, kes ei osuta küllalt tähelepanu HMLP organiseerimisele, kes alahindavad HMLP ja MTJ tööd.

Meil on vaja masina-traktorijaamade ja hobu-masinriistade laenususpunktidele anda masinaid, pidime saama 100 uut võimsat traktorit, kuid hakkas uus suurrünnak rindel ja traktorid läksid rinde tarvitusse. Oleme komplekteerinud oma MTJ traktoritega, mis enamikus on gaasiküttel, kuid nende jõud on väiksem kui õliküttega traktoril. Meie praeguseks ülesandeks on olemasoleva inventariga läbi ajada ja see hästi korda seada.

Edasi, milles seisavad veel meie puudused? Paljud rääkisid siit kõnetoolilt, et kui tuleme teie hulka, siis räägite seal hoopis teissuguseid jutte. Siis räägite, kuidas üks asi ei ole hästi ja teine asi ei ole hästi. Millest on see tingitud? See on tingitud sellest, et meil on veel küljes kodanluseaja kombes, et kui räägitakse vigadest ja puudustest, siis peetakse seda kaebamiseks. Kuid, seltsimehed, see ei ole kaebamine. Meil on kogu elu organiseerimine töötava rahva käes ja iga ausa kodaniku kohus on viltuolevaid asju õiendada, neid arvustada, ette kanda. Ainult siis, kui teie neid altpoolt õieti valgustate ja arvustate, aegsasti edasi teatate, ainult siis on võimalik üldalt korraldusi teha. Seepärast, seltsimehed, on teie püha kohus, kui te lähete koju tagasi, vaadata, millised puudused teil esinevad, objektiivselt hinnata neid ja siis saata arvustus. Ärge kartke, saatke siia, sm. Karotammele, sm. Veimerile, teatage, millised hädad teil on, kus tehakse õieti, kus tehakse halvasti. Kõik väärnähitud tuleb esile tõsta, muidu neid parandada ei saa.

Paljud seltsimehed rääkisid, et valdades ei ole veel kokku kutsutud põllumajanduskomisjone, kuigi selle kohta on antud Valitsuse ja Keskkomitee määrus, on maakonna täitevkomiteedele antud eeskirjad, kuidas neid organiseerida. Kuid need komisjonid ei ole ette nähtud selleks, et nad mitte midagi ei tee. Need komisjonid on selleks, et nad oleksid tõhusaks abiks valla täitevkomiteele. Seal aga, kus täitevkomitee ei ole põllumajanduskomisjone moodustanud, kus ta ei ole neile veel tööd andnud, seal hakkame tahtmatult mõtlema, et valla täitevkomitee esimees ei saa tööga hästi toime ja võib-olla ei tahagi komisjoni abi. Ta võib-olla kardab, et komisjon hakkab tema tööd arvustama. Seltsimehed, miks te ei reageeri sellele, mis vallas tehakse? Ütlen veel kord, kui näete, et asjad on viltu, siis esimene koht, kuhu te lähete, on valla täitevkomitee. Lähete sinna, kannate ette, et, vaadake seltsimehed, kas siin ei ole viga? Ja kui seal ei pöörata sellele tähelepanu, ei parandata viga, siis tuleb edasi minna. Ei või käsi rüppe panna, sest praegu pole tsaariaeg ega kodanlik või fašistide aeg, kus töötav talupoeg kusagilt õigust ei saanud. Ei, ei ole enam nii. Kui räägitakse rahva õigustest, siis tuleb see ka teostada, tuleb tulla Tallinna. Meil on olemas Partei Keskkomitee, sm. Karotamm, sm. Puusepp, on Rahvakomissaride Nõukogu, on Põllutöö Rahvakomissariaat. Ja ükskõik, kuhu

teie kiri satub, kui ta on õige, leiab ta õige otsustamise ja vastuse.

Edasi, seltsimehed, mitmed saadikud on küsinud minult, et kuidas on lugu kollektiviseerimisega. Nagu näib, on maal Siberisse saatmise jutust juba lahti saadud. (Vahelehiited: on küll.) Sm. Karotamm oma lõppsõnas vastab sellele küsimusele. Suurim tont, mida töötava talurahva silme ette on maalitud, on kolhoseerimine. Õieti, et kommunistid tulevad, võtavad maa ära ja hakkavad vaest talurahvast vägisi kolhoosi ajama. Ma tahaksin tuua mõningad näited niisuguste kolhoosi ajajate kohta, keda oleme sabast kinni võtnud ja õigele kohale pannud. — 1941. aastal tuli minu juurde üks inimene Viljandi-maalt — müts kuklas, pläru suus — tuli kabinetti ja ütles: „Seltsimees Abels, tulin teie juurde kollektiviseerimise asjus.“ Ütlen: „Olge head, seltsimees, istuge, kuidas on asjad?“ — „Asjad on hästi ja on halvasti ka, tahaksin nimelt kolhoosi teha.“ — „No kuidas sellega siis asi on?“ — „Algul läks hästi, oli 6 talunikku, nüüd on järele jäänud ainult 3. Kas teate, seltsimees Abels, sellest jutust, mida teie siin räägite, et talunik ise teeb kolhoosi, ise tuleb kolhoosi, sellest ei tule välja midagi, on tarvis lüüa küljekontide pihta, on vaja lüüa kolhoosi.“ Selle peale ma ütlesin: „Kasige, kodanik, uksest välja, ja ärge hakake külas rääkima, et tahate kolhoosi teha!“ Pärast uurisin järele — ta oli külas suurim looder.

Seltsimehed, need, kes on näinud kolhoosi, teavad, et kolhoosis on elu teissugune, et seal kogu elu muutub. Ei ole tootmisvorme, mis jääksid püsima, mis elaksid edasi veel 200 aastat pärast üleminekut vanast ühiskonnast teise, uude ühiskonda. Iga ühiskond nõuab oma tootmisvorme ja need ei tohi vanast valmistusviisist halvemad olla. See on progress. Kui täna paljud seltsimehed rääkisid, millised teened on Punaarmeel eesti rahva vabastamisel, siis võime öelda, et Punaarmee võis seda teha seepärast, et Nõukogude Liidus on kolhoosid. Just kolhoosikorra olemasolu, just kolhooside tõttu võis Nõukogude Liidu Punaarmee välja panna rindel oma tugevasti koondatud jõu.

Kui teie küsite, kas meil tulevad kolhoosid, siis meie kui kommunistid teile ei valeta, vaid ütleme, et kolhoosid tulevad, kuid tulevad siis, kui talurahvas ise neid tahab, hakkab ise neid organiseerima.

Meie teame, kuidas töötav talurahvas armastab maad, mil-

lise vere- ja highinnaga on ta kätte võidelnud selle maa. Kuid ma küsin teilt, töötavad talunikud, kui kaugele olete jõudnud selle maaga, taludega, teie, kelle isaisad, veel rohkem — teie esiisad — orjasid samal maalapil, kus teiegi töotate? Võite kõige rohkem ette näidata 2 hobust, 4—5 lehma, heinaniidumasina, viljalõikaja, kooperasiiooni alusel rehepeksu garnituuri, ja see on ka kõik. See on sajandeid kestnud orjamise tulemus. Teine asi on muidugi hallparunitega, kes töötava talurahva kulul lühikese ajaga varanduse kokku kraapisid. Kuid teisest küljest — vaatame tehnika arengut. Nägime 1941. aastal, kuidas 5-sahaline traktor kündis põllul. Meile sai selgeks, kui kibedasti on vaja traktoreid ja ka teisi põllumajanduse mehhaniseerimise vahendeid — sõnnikulaotajaid, elektri-lüpsimasinaid jt. On vaja, et töötav talunik ei tõuseks kell 4 hommikul ja lõpetaks töö kell 10 õhtul, vaid on tarvis, et ta töotaks inimese moodi, et ta saaks ka vaba aega enda arendamiseks. Kas teil on aega keset suve heinaajal näiteks lehte lugeda? (Vahelühüded: Ei ole.) Mispärast? Seepärast, et peate käsitsi metsheinamaal töötama, seepärast, et peate ka mujal palju tööd käsitsi tegema. Puudub tehnika. Kuid elu ise nõuab teilt põllutöö tehnika tõstmist ja juhib töötava talurahva kollektiivsete töövormide juurde. Näiteks meiereide asutamine. Kui oleksime 100 aasta eest öelnud, et asutame ühismeierei, — keegi poleks tulnud mõttele seda tõsiselt võtta. Aga nüüd on asi arenenud ja tulevikus läheb veel kiiremini edasi. Või võtame võrdluse: kui Eestis 1938. aastal iga põllumajanduses töötava inimese kohta toodeti piima 2 liitrit — sest elektrit kasutatakse meil põllumajanduse tehnikas vähe, ainult valgustuseks —, siis Uus-Meremaal tootis iga põllumajanduses töötaja 26 liitrit piima ühe inimese kohta. Mispärast? Seepärast, et 92% talumajapidamisi on seal elektrifitseeritud. Nõukogude Liidus reguleerime meie plaanikindlal alusel ja anname talumehele töötehnikat, et saavutada suuremat toodangut ja kergendada töötava talurahva töövaeva. Meie ei saa edasi minna, ei saa ehitada sotsialistlikku ühiskonda, kui me ei suuda end kultuuriliselt arendada. Mida kõrgem on tehnika, seda suurem on toodang.

Seltsimehed, ütelge töötavale talurahvale, et kolhoos on töötava talurahva enda asi, seda keegi peale ei sunni, seda otsustab töötav talurahvas ise. Kuid tuleb aeg, kui nõukogude võim annab tehnikat, ja siis leiate ise, et 18—20 ha piir jääb

kitsaks — ei lase edasi minna, ei lase areneda. Tehnika läheb edasi, areneb, ja teie hakkate arutama, kus seisab viga. Siis leiate tõe, et tuleb asutada kolhoos. Kuid see on suur progress, ja nagu kõigis teistes küsimustes, kus olete elukogemuste abil leidnud tõe, nii toimite ka siin. Teisiti edasi minna ei saa, tuleb eluga kaasa minna, tuleb saavutada suuremat toodangut, kultuuriarengut, muidu jääme maha.

Aga mis on praegu meie ülesanne? Meie ülesanne on ehitada neis tingimustes, mis meil on. On vaja läbi viia kevadkülv, on vaja organiseerida selleks kõik jõud. Hobuseid on tarvis hästi toita, lasta neil puhata kevadise külvi eel. Mil-line tähtsus on kevadkülvil, seda on paljud toonitanud. Sm. Karotamm rääkis sellest ja ka teised selgitasid neid ülesandeid.

Siin esines selles küsimuses naisseltsimees Saaremaalt, ja pean ütleva, et paljud naised on andnud oma tööga eeskuju. Saaremaal on see ajalooliselt välja kujunenud, ja kui näiteks sügisel andsime maakondadele künniplaanid, siis Saaremaa ainukesena täitis ja isegi ületas selle. Saaremaal oli ette nähtud kunda 5.000 ha, künti aga 8.000 ha, sest naised abistasid. Mujalgi, kus on tööjõupuudus, peavad naised võtma adrakäsi-puud pihku.

Meil on maal 114.000 hobust, aga 176.000 talu, ja kui tervel real taludel on veel 2 hobust, siis on 75.000—80.000 talu täiesti ilma hobuseta. Ja siin kerkibki valusaim küsimus — tuleb panna lehmad tööle. Maal selle üle naerdatakse, aga olukord nõuab seda. Lehm teeb tõhusat tööd, kui teda õpetatakse. Ka piimasaak ei lange tunduvalt, kui temaga õieti ümber käiakse ja teda vastavalt toidetakse. Muidugi ei saa lehm seda tööd teha, mis teeb hobune, aga ta teeb siiski palju. See on omaabi ja seda tuleb selgitada maakondades ja valdades, kuid teie, seltsimehed, olete sel alal veel vähe tööd teinud. Tuleb rohkem teha. Lehmade töölepanek ei ole keeruline asi, seda tuleb korraldada.

Seltsimehed, kes ehitab nõukogude võimu? Nõukogude võimu ehitab tööliskond, töötav talurahvas ja töötav intelligents — teie ja meie. Teie oma rakkus kätega viite nõukogude võimu edasi, teie olete nõukogude võimu kandjad maal, ärge kartke, vaid pange käed külge. Mida paremini me käed külge paneme, mida massilisemalt rahvas nõukogude adra käsipuude küljest kinni haarab, mida sügavamalt ta vaod ajab, seda sügavamale vagudesse ta vaenlase tõukab, seda kindla-

malt ehitab ta nõukogude võimu. Seepärast, et me ise ehitame Nõukogude riiki, seepärast peame julgesti sellest ehitustööst kinni haarama, kuigi on palju raskusi; kuid me saame kõigist neist raskustest üle, selles ei ole mingit kahtlust. Seepärast saame ka külviga hakkama, peame hakkama saama. Meil on ka rida puudusi, eriti Põllutöö Rahvakomissariaadis. Nagu Keeni traktorijaama esindaja rääkis, on seal palju vigu, kuid ei ole suudetud neid veel kõrvaldada, sest ei teatud neid vigu. Töötav talurahvas, on vaja, et teie arvustaksite asutuste tööd. Andke mulle kohe teada puudustest, aga mitte nii, et ma saan alles siis teada, kui on möödunud kuu või kaks.

Nõukogude võim reageerib otsekohe kõigile vigadele. Näiteks alles eile lugesite lehtedest korraldust traktorite natsionaliseerimise kohta, ja täna loete selle muutmisest. Sm. Karotamm leidis, et korraldus on puudulik, on valesti tehtud, ja see muudeti kohe. Kuid nõukogude võim saab reageerida ainult siis, kui on esitatud fakte. Neid fakte peate teie ise andma. Seltsimehed, ma palun teid ühelt poolt teha maal kõvasti tööd, aga teiselt poolt ka Põllutöö Rahvakomissariaadile kaasa aidata vigade äranäitamisega. Seepärast minge töötava talurahva juurde ja teatage, et kui me ühiselt käed külge paneme, siis viime kevadkülvi läbi 100%-liselt ja täidame selle kohustuse, mida nõuab meilt suur võitlus, nõuavad eesti rahva huvid, nõuab partei ja tema suur juht seltsimees Stalin. (Kiiduavaldused.)

Tööraha ühised ülesanded

Ametiühingute Kesknõukogu esimehe asetäitja sm. J. Telmani kõne

Seltsimehed! Sm. Karotamm oma aruandes andis meile väga selgelt ja konkreetset kindlad ülesanded, mis meil tuleb teha lähemal ajal. Ametiühingute osa selles töös on väga suur. Ametiühingud pole kunagi jäänud kõrvale suurtest riiklikest ülesannetest. Maareformi läbiviimisel paljud juhtivad ametiühingute töötajad aitasid kohapeal läbi viia maareformi, linna- töölised aitavad praegu väga tublisti kaasa kevadkülvi läbiviimisel ja eriti selle ettevalmistamisel. Linnatöölise ülesanne on praegu korraldada vabrikutes sotsialistlikku võistlust, et maa saaks rohkem tööriistu ja masinaid. Nõukogude korras linna ja maa töörahva vahel ei saa olla lahkkelisid. Meil on üks ja sama eesmärk, meie oleme innustatud Punaarmee võitudest, meie toetame ta võitlust, et hävitada lõplikult fašismi, et hävitada fašistlik Saksamaa. Linn ja maa peavad praegu käsi- käes töötama. Kui maa töötava rahva ees seisab praegu ülesanne — hästi läbi viia tänavust kevadkülvi, siis peavad ametiühingute organisatsioonid kõik oma jõud rakendama maa töötava rahva abistamiseks selle ülesande teostamisel.

Ma tahaksin täna peamiselt jutustada Londonis peetud rahvusvahelisest ametiühingute konverentsist. Sellest konverentsist võime väga palju õppida ka meie Eestis. Konverents moodus väga sõbralikus vaimus, kõik otsused võeti vastu ühel häälel.

Esiteks tahaksin teile mõne sõnaga jutustada oma reisimuljetest. Ma olin üks saadikuist ja nimelt Eesti ametiühingute poolt Londoni saadetud. Sõitsin välja Moskva aerodroomilt 21. jaanuaril. Teekond oli kaunis pikk, me sõitsime üle Egiptuse, Aafrika, Prantsusmaa, Itaalia, üle Lamanche'i Londoni. Säärane tee oli valitud sõja tõttu.

Londonis võtsid inglise töölised meid vastu väga südamliselt. Paljud meie hulgas ei osanud hästi inglise keelt, kuid

see ei takistanud kontakti astumast töölistega. Kui inglise töölised kuulsid, et oleme Nõukogude Liidust, siis oli nende esimene sõna „Stalingrad“. Selle sõnaga nad tahtsid väljendada lugupidamist vene rahvale, lugupidamist kogu Punaarmeele, sest nad teadsid rindesündmusi ja olid teadlikud Punaarmee sangarlikest võitudest. Nad surusid tugevasti meie käsi ja püüdsid edasi anda Nõukogude töörahvale, kogu rahvale oma parimad tervitused. Inglise töölised osutasid suurt huvi meie tööstuse vastu, neid huvitas väga, kuidas meil on loodud ametiühingute organisatsioonid ja nad ütlesid, et Nõukogude Liidust võivad nad väga palju õppida.

Meie delegatsioon oli ka kõige suurem, ta koosnes nimelt 35 inimesest, meie selja taga oli 27-miljoniline ametiühingute pere. Teised delegatsioonid olid vähemad. Üldiselt võis märgata igal pool suurt poolehoidu vene rahva vastu ja üldse Nõukogude rahvaste vastu. Vene rahva vastu just eeskätt, seepärast et vene rahvas on oma õlgadel kandnud kõige suuremaid raskusi praeguses sõjas. Kui inglise töölised nii soojalt suhtuvad vene rahvasse, kuidas saaksime siis meie, kes me oleme tundnud nii väga palju vene rahva abi, temasse teisiti suhtuda. Tänu vene rahvale on saksa fašistid meie maalt välja aetud, maa on tagasi antud rahvale. Ma arvan, kui mõni oma jõude ajal asjatult ja mõttetult unistab ja arvab, et peaks tulema mingisugune lõhe liitlaste vahel, siis see on lausa rumalus. Meie Londonis nägime, kui hästi suhtutakse Nõukogude Liidusse. Seal oli saadikuid 40 rahvusest, oli neegreid, oli hindusid ja neil kõigil oli üks eesmärk — hävitada lõplikult fašistlik Saksamaa ning selles küsimuses ei olnud mingeid lahkkelisid.

Ma võiksin tuua veel näite, millist suur huvi osutasid ka inglise noored vene rahvale ja Nõukogude rahvastele üldse. Külastasime üht noorte klubi ja jutlesime noormeestega Punaarmee võitudest. Nad kuulasid nii põnevalt, silmade särades küsisid, kas neil on võimalik kunagi minna Nõukogude Liitu, vaadata seda sangarlikku maad. Eriti suurt vaimustust äratasid nendes jutustused kangelaslikust Leningradist. Meil oli kaasas ka üks Leningradi esindaja, kes jutustas neile, kuidas leningradlased kangelaslikult kaitsesid oma linna. Peale vestluse lõppu küsisid noormehed, kas meil oleks midagi anda neile mälestuseks. Meie ei olnud sellele ette valmistanud, kuid neile aitas pisimastki esemest. Ma isiklikult jagasin oma peen-

raha neile mälestuseks. Suure heameelega võtsid nad vastu meilt isegi suitsukarbid, mis olid valmistatud Nõukogude Liidus, ja millede kaanepildil oli kujutatud Moskva saluut meie kangelasliku Punaarmee auks. Aeg oli hiline, kuid noormehed ei tahtnud lasta meid ära minna. Andsime lubaduse, et kirjutame neile ja seda meie ka kindlasti teeme.

Igal pool, kuhu läksime, tuli meil jutustada väga palju meie tööstuse seisukorrast, sellest, millised tööstused on meil praegu. Tegime seda ja andsime neile ülevaate sellest, mis oli tsaristlikul Venemaal ja mis on lühikese ajaga korda saadetud Nõukogude Liidus.

Rahvusvaheline ametiühingute konverents arutas väga tähtsaid küsimusi. Meie päevakorras olid küsimused, kuidas abistada ja tugevdada liitlaste sõjalist jõudu, et kiiremini purustada vaenlane, et kogu vabadustarmastav töörahvas võtaks sellest aktiivselt osa. Ametiühingud ei saa ka kõrvale jääda sääraseist tähtsaist küsimusist, nagu on rahulepingu tegemine ja rahu säilitamine peale sõda. Ka selle kohta avaldas konverents oma arvamist. Et kõiki neid küsimusi tõhusalt läbi viia, oli tarvis luua uus rahvusvaheline ametiühingute organisatsioon. Ka see ülesanne täideti.

Väga tõsiseks probleemiks teistes maades on eriti see, kuidas kujuneb olukord peale sõda. Saadikud konverentsil ütlesid väga selgesti, et Nõukogude Liidus ei ole see probleem nii raske: teie, Nõukogude töölised, saate oma jõuga läbi. Mispärast? Seepärast, et meil on plaanimajandus, meil ei saa tekkida tööpuudus, nagu see oli kapitalistlikes riikides ja ka kodanlikus Eestis, sest meil Nõukogude Liidus ei sünni tootmine anarhiliselt. Küll aga tunnevad tõsist muret selle üle teiste maade töölised. Selle küsimuse kohta ametiühingute konverentsil võeti vastu kindel otsus.

Arutati küsimust, kuidas parandada tööliste olukorda üldse. Ka ses suhtes võivad ametiühingud väga palju ära teha. Paljudes kapitalistlikes maades ei saa naine mehega võrdset töötasu, kuigi ta töötab samal kohal kus mees ja teeb sama tööd. Inglismaal veendusime lennukitehases, et naised ja kodused perenaised on asunud tööle. Nad aitavad ka omalt poolt võitu lähemale tuua. Kuid sageli on nii, et nad saavad vähem tasu. Ametiühingute konverents võttis vastu otsuse, milles öeldakse, et võrdse töö eest tuleb maksta võrdne tasu.

Raskeks probleemiks on kodanlikes maades veel see, kui-

das saavad tööd rindel viibivad sõjamehed pärast sõda. Võeti vastu otsus, et kõigile rindelt tagasi tulevatele sõduritele peab olema kindlustatud töö. Ei unustatud ka noori töölisi. Kui ta teeb täisealise tööd, siis peab ta ka saama vastavat tasu selle eest. See ei ole aga kaugeltki veel kõikides maades läbi viidud.

Täitnud konverentsil oma ülesande, külastasime Londonis muuseume, parlamendihoonet, kuningas Henry lossi jne. Kui rääkida kõike seda, mida nägime ja kuulsime, siis võtaks see palju tunde, kuid kongressi tööaeg on piiratud.

Meie peame iga päev ja kõikjal omas töös suunama mõtteid ühte punkti — purustada vaenlane kiirelt ja lõplikult. Maa-tööraha ees seisab ülesanne — külvata võimalikult rohkem. Ja seda on paljud kõnelejad ka siin toonitanud. Tahaksin vaid alla kriipsutada nende seltsimeeste teeneid, kes vabatahtlikult võtavad harida maad Punaarmee fondi jaoks. See algatus on väga hea ja seda tehakse väga laialdaselt ka teistes vabariikides üle kogu Nõukogude Liidu.

On tarvis tähelepanelikult suhtuda igasse inimesesse, kes tõhusalt abistab punaarmeelaste perekondi, kas või sel teel, et ta aitab nendele individuaal-aiapidamist korraldada. On väga ja väga palju viise, kuidas meie omalt poolt võime väikeste abinõudega Punaarmeed aidata. Võtame näiteks sellise fakti. Kui punaarmeelane frondil kuuleb, et tema perekonna eest hoolitsetakse, et vana emake ei ole jäetud üksinda, et kommunistlikud noored aitavad üles harida maalapikest, siis tähendab see seda, et punaarmeelasel rindel on palju kergem võidelda. Ta süda on rahul omaste pärast. Selliseid näiteid oleks palju.

Tahame teile südamele panna, et tagasi minnes koju te selgitaksite meie rahvale, et mingisuguseid lahkkelisid liitlaste vahel ei ole. Asjatud on need jutud. Need jutud tulevad meie vaenlaste poolt. Kuid kahju on neist üksikutest, kes neid jutte usuvad. Tagasi minnes jutustage, et kogu maailma töörahvas võitleb saksa fašismi ja fašistide käsilaste vastu.

Meie omalt poolt peame üksteist abistama ükskõik millega, kas või, näiteks, seemnega, põllutööriistadega jne., et ükski maalapp ei jääks üles harimata, peame hoolitsema, et meie vahel ei tekiks lahkkelisid, et meie suudaksime töötada koos kogu maailma rahvastega. Meil ei saa olla lahkkelisid. Töörahvas linnas ja maal töötavad suurima eesmärgi eest — fašis-

tide hävitamise ja oma purustatud ja laostatud majanduse taastamise eest, mis ühisel jõul läheb kindlasti kiiremini, kui meie seda vast isegi loodame.

Soovin teile kõigile jõudu tööks ja tervitan teid ENSV Ametiühingute Kesknõukogu nimel. (Aplaus.)

Talurahva saadikute sõnavõtt

Anton Mardo (Särevere vallast Järvamaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Täna sel päeval oleme siia kokku tulnud ühise perena, et valmistuda ühiseks võitluseks ja tööks, mis meil ees seisab. Meie teeme kõik, et eelolevatest raskustest üle saada.

Punaarmee on meie väikese sünnimaa saksa fašistidest vabastanud. Oleme õnnelikud, et kuulume suure Nõukogude Liidu rahvaste perre, mis kindlustab meile jäädavalt vaba töö ja vaba elu.

Olen keskmik-talupidaja ja tahan meie Nõukogude riigi võimsuse tõstmisele kõigiti kaasa aidata. Lubasin külvata Punaarmee fondi 0,5 ha põldu. Tarvis on õigel ajal külvata, õigel ajal koristada ja üle anda Punaarmeele. Kutsun seepärast kõiki ühiselt teostama külvamist Punaarmee heaks. Peame olema ühisel mõttel ja täie jõuga töötama, et kiiremini korda läheks saksa fašistide purustamine, et meie võimas Punaarmee saavutaks peatselt lõppvõidu.

Õnne meie riigijuhtidele ja tänu selle suure hoolitsuse eest, mille osaliseks meie, talupidajad, oleme saanud. (Kiiduavaldused.)

Sm. Tatrik (Noarootsi vallast Läänemaaalt):

Olen Noarootsi uusmaasaaja. Töötasin raudteelasena 20 aastat. Nüüd andis nõukogude võim mulle maad Noarootsi vallast. Olen teinud selgitustööd talurahvale normide andmisel. Minu ümbruskonnas, kus tegutsen külavolinikuna, on rahvas oma kohustused täitnud. Olin agitaatorite kursustel ja olen need teadmised, mis sealt sain, ka oma küladesse viinud. Seepärast on kõik läinud hästi. Tõsi on, et uusmaasaajatel on palju raskusi, ja nad ütlesid mulle: „Kui lähed kongressile, räägi, et meil on raskusi tööriistade parandamisel ja toormaterjali saamisel.“ Tegin neile selgeks, et nende saamine on raske, et

fašistid on kõik ära röövinud ja purustanud. Inimesed on omal algatusel siis ka palju teinud ja ka täitevkomiteelt abi saanud. Kevadkülviks on minu piirkond küllaldaselt ette valmistatud. Raskusi on sellega, et meil antakse tarbekaupu kooperatiivide kaudu vahetuskaubana. Uusmaasaajatel ei ole võimalik kaupa saada, sest neil ei ole saadusi, mille vastu vahetada. Luban ka edaspidi töötada ja uusmaasaajatele nõu anda, kuidas aga suudan.

Sm. Põhjalla (Varastu vallast Võrumaalt):

Seltsimehed, talupidajad! Tahan selgitada seemneküsimust. Minu teada praegu kõigil uusmaasaajatel ei ole seemet. Praegu on sõjaaeg, ja kui me ei saa oma maad täis külvata, siis on see väga halb. Seemet oli kulakutel küllalt, aga seda ei võetud neilt õigel ajal ära. Nüüd on nad oma seemne ära raisanud ja neilt ei ole enam midagi võtta.

Soovin palju jõudu kogu töörahvale ja eriti töötavatele naistele, sest tean, et nüüd on raske kõigil naistel. Mul on endal talukoht ja tean, kui palju tuleb seal vaeva näha. Aga meie tahame oma ülesanded täita ja ma usun, et kõik naised täidavad oma ülesanded 100%-liselt. Tahame kõik töötada, et põld kannaks head vilja. Elagu meie suur Stalin ja meie võimas Punaarmee!

Sm. Jaan Suits (Oru vallast Läänemaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Mul on rõõm, et oleme saanud kokku tulla, kuna meil on jälle tõeline vabadus.

Meie Oru vald on oma kohustused riigi vastu väga korralikult täitnud ja ületanud. Oru vald on üks viletsamaid, nii et põllupidajatel ei olnud tagavarasid. Kuid on tehtud kõik, mis võimalik. Tahame ka sellest külviplaanist, mis meile teatati, heameelega kinni pidada. Meil Oru vallas on neid, kes on lubanud Punaarmee fondi külvata. Meil tuleb aidata neid, kel on raskusi, et igaüks saaks oma kodu rajada. Meie toetame uusmaasaajaid oma vallas, hobu-masinriistade laenutuspunkt on meil eeskujulik. Oleme aidanud uusmaasaajatel välja vedada metsa, tahame, et neil oleks oma kodu. Mul ei ole kodu varem olnud ja ma tean, mis tähendab koduta olla. Oleme saanud bolševike juhtimisel endale kodu rajada ja täname selle eest praegu Punaarmeed, et ta vabastas meie kodumaa fašistidest, kes kõige väiksemate talude pidajatele kõige suuremad

normid peale panid. Praegused normid on meile sobivad, ja need ei ole meid rõhunud. Oleme sellega väga rahul ja täname praegust valitsust. Elagu Eesti nõukogude valitsus ja elagu seltsimees Stalin!

Sm. Lepp (EK(b)P maakonnakomiteest Läänemaalt):

Tervitan teid, seltsimehed, Eestimaa bolševike partei Läänemaa komitee nimel. Juba pool aastat oleme saanud töötada taas Nõukogude Eestis. Nõukogude võim on andnud igale töötavale talupojale võimaluse hakata peremeheks omal maalapil. Nõukogude võim tahab kõigiti aidata töötavat talupoega, kes ise külvab ja ise lõikab. Meil on igas vallas asutatud hobumasinriistade laenutuspunkt. Läänemaal võib parimaist punktidest nimetada Oru, Noarootsi, Kirbla ja Lihula oma. Teised on pisut maha jäänud, kuid hiljuti üleläänemaalisel koosolekul arutati läbi ka nende mahajäämise põhjused.

Lähemal ajal pannakse Läänemaal töökorda kõik hobumasinriistade laenutuspunktid. Kirbla hobumasinriistade laenutuspunktil on head hobused, puhtad, hästi toidetud ja terved. HMLP majapidamine on kõigiti korras, töölised ja majapidamises vajalik inventar ning hooned on olemas. Kirbla HMLP on seepärast hea, et selle juhataja on täiesti meie nõukogude inimene. Julius Holmberg on tema nimi. Kannatanud väga palju saksa okupatsiooni ajal vangilaagrites, teab see mees, mis nõukogude kord on temale andnud. Meie näeme tema juures täit tööindu. Ta tunneb põhjalikult oma valda ja on seepärast võimeline töötama täie revolutsioonilise valvsusega. Ta on kõikjal kaasa aidanud.

Kirbla valla külavolinik-uusmaasaaja J. Tikas ja uusmaasaaja Jaan Uustalu olid samuti sakslaste ajal vangis. Nad vabanesid sealt nõukogude võimu taastamisel Eestis. Nad põgenenud vanglast ära ja varjanud end metsas. Kui tuli nõukogude võim, siis tulid nad koju. Sellised inimesed tulevad innuga kaasa meie ülesehitustööle ja neid tuleb paigutada vastutavatele kohtadele.

Kus ei leita õigeid inimesi, ei suudeta töötada edukalt. 3. jaanuaril oli Lihula HMLP alles paberil. Maareformiga oli tehtud niisugune viga, et Lihula hobumasinriistade laenutuspunktile ei olnud antud hooneid. Selle küsimuse lahendasime. Maakonna parteikomitee kaasabil andsime näpunäiteid ja HMLP juhataja Jõepere on punkti nüüd täiesti korda seadnud

ning rikkalikult varustanud masinate ja kõige vajalikuga kevadkülvil edukaks läbiviimiseks.

Peame oma töös halastamatult võitlema kodanike natsionalistide, sakslaste käsilaste ja rahvavaenuliku elemendi vastu kohtadel. Läänemaal on näiteks Karuse vallas halvasti rakendatud Nõukogude valitsuse määrust sellega, et ei nähta vallas klassivaenlast, kuna ometi 1941. a. tapeti seal 17 nõukogude inimest, peale selle hulk Nõukogude sõjavange. Ometi räägitakse, et polegi süüdlasi. Kui niimoodi vastame, siis teeme jämeda poliitilise vea.

Seltsimehed, et saaksime edukalt asuda kevadkülvile, soovin kõigile töötavatele talupoegadele kõvendada revolutsioonilist valvsust, halastamatult võidelda rahvavaenlaste vastu. Siis oleme võimelised takistamatult läbi viima ülesandeid, mida elu meile ette seab. Meie endi tööst oleneb, kuivõrd kiiresti taastame Eesti majanduse, kuivõrd kiiresti taastame oma rahva heaolu.

Sm. Sirp (Martna vald, Läänemaa):

Lugupeetud seltsimehed! Praegu päevakorras olevatest küsimustest on talupidajail palavamaid kevadkülvil läbiviimine nii, nagu see on tarvilik meie rahvamajandusele. Meie oleme teadlikud neist suurtest ja vastutusrikastest ülesannetest, mida meile peale paneb meie kutseala. Meie teame seda, ilma et meil oleks tarvis seda meelde tuletada, sest oleme maaharijad inimesed.

Käesoleval ajal on erilisi raskusi, mis on tingitud sõjaolukorrast. Meie pojad võitlevad saksa okupantide vastu, et võiksime oma kodumaa pinnal rahulikult töötada, sel pinnal, kus meie esivanemad on sündinud ja surnud, võidelnud oma maalapi eest. Meil põllumeestel on täita suur ülesanne: meie rahva toitlustamine. Peame kõik tegema selleks, et me selle ülesande teostame kõigist raskustest hoolimata. Läheme koju selle teadmisega, et täidame külvikavad, mis meile on kätte antud, ja meil tuleb aktiivselt tööle hakata. Meil on ees tehnilisi raskusi, kuid need on ületatavad.

Külavolinikud saaksid oma tööd paremini korraldada, kui neile ei oleks antud käskjala ülesanded. Nüüd tuleb külavolinikul käske edasi toimetada ja seda peaaegu iga päev. Organiseerimistööd kohapeal teha, puudusi lahendada ja selgitustööd teha, selleks ei jää külavolinikul aega järele. Soovi-

taksin käskude laialikandmine mööda talusid jätta talude endi kohustuseks järjekorras, andes suuremad küsimused küla-
vanema kompetentsi.

Sm. Viktor Pälvik (Hummuli vallast Valgamaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Kui möödunud aastal Punaarmee tuli meile lähemale ja tõrjus 10. augusti ümber saksa röövval-
lutajad üle Väikese-Emajõe, siis pidime meie, Hummuli valla
rahvas, oma põllutööd seisma panema. Teame, mis see tähen-
dab, kui oma käed põllu küljest ära võtame. Mõni päev hiljem
aeti meid taludest välja. Et meil oleks kergem minna, selle
eest olid sakslased juba mitu aastat hoolt kandnud. Näiteks
minu piirimehel, kes algas 1941. a. 8-pealise karjaga, oli järele
jäänud 1-pealine kari. Saime korralduse kuhugi Pärnu poole
edasi liikuda. Arvasime, et nii pikka teekonda me ette ei võta,
ja kolisime metsadesse. Olin kolm nädalat soos, ja kui kodu-
kohtadesse tagasi jõudsim, oli rukis täielikult hävinud, ainult
üksikud hakid olid veel terved. Samasugune lugu oli muude
põldudega. Meie vallas on 70% ja rohkem viljast hävinud.
Minu pisikesel kohal, kus viljasaak oli 4000—5000 kg, on nüüd
ainult 300 kg. Seltsimehed, kui külviks läheb 600—700 kg
kevad, siis seisame kevadkülvi teostamisel tõsiste raskuste
ees. Kuid need raskused on siiski ületatavad seepärast, et meie
valitsus ja meie valla täitevkomitee on väga agarad olnud neid
küsimusi lahendama ja on alati valmis olnud talupoegadele abi
pakkuma.

Sakslased viisid ära palju hobuseid. Minu külas, kus olen
volinikuks, on 16 majapidamist. Tööhobuseid on seal 9. Loo-
mulikult teeb see väga suuri raskusi, et 16 keskmist majapida-
mist võiksid 9 nõrgavõitu hobusega teostada kevadkülvi. Aga
jällegi peame tänulikud olema valitsusele, et ta annab meile
abi hobu-masinriistade laenutuspunkti kaudu. HMLP juhataja
sm. Karu on nõukogude inimene ja on ei-millestki loonud
keskmise hobu-masinriistade laenutuspunkti.

Meie täitevkomitee pidi tööd alustama taskublokiga. Meie
vallamaja oli põlenud ja hävinud. Aga meie ei ole siiski maha-
jääjate killas, vaid keskkohal oma maakonna valdade seas.
Samuti on igal alal. Maakorralduskomisjon on teinud tõhusat
tööd, sellest hoolimata, et kogu endine materjal on hävinud.

Kevadkülvi teostamiseks on meil 30% seemnest. Kuid loo-
dame, et avastame kusagilt veel seemet ja teostame külvi

100%-liselt. Meil on väljavaateid saada seemet laenutamise teel. Valla täitevkomitee on abistanud meid koresööda puudusel, millest oleme nüüd juba üle saanud.

Oleme tänulikud nõukogude korrale ja Hummulile valla täitevkomiteele, kes on asja hästi organiseerinud ja meile tõhusat abi andnud.

Sm. Must (Kabala vallast Viljandimaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Olen Viljandimaalt, töotan küla-volinikuna. Meie Viljandimaa on üks jõukamatest maadest ja seal on töötamine hõlpsam ja kergem kui mujal, kus põllupind on kehv ja saak vilets. Muidugi peame kõik jõu kokku võtma, et kevadkülv teostuks õigeaegselt ja põllud saaksid haritud. Aga me ei tohi ette tõtata. On palju neid, kes lubavad teostada külvil 15. maiks. Meil on see võimatu, sest on maid madalaid ja kõrgeid ning madala-maa mees ei saa veel põllule minna, kui kõrge-maa mees juba töötab. Mina ja meie vald astuksime võistlusse küll sügisese saagi saamise kohta, aga mitte kevadkülvil kiire läbiviimise peale. Iga põllumees maal peab teadma, kunas ta töötab, külvab. Ühel põllul saab varem alata, teisel hiljem. Iga põllumees peab teadlik olema, kus on tema kasu, kus kahju. Seda on igale põllumehele näidanud kogemused.

Meil vallas on hobu-masinriistade laenutuspunkt rikkalikult varustatud hobustega ja põllumajandusliku inventariga. Uusmaasaajad, juurdelõikesaajad kui ka kesktalunikud on kõik varustatud põllumajandusliku inventariga. On ka mõningaid uusmaasaajaid, kes ei ole soovinud loomi vastu võtta, sest neil ei ole kohta, kuhu neid panna. Seetõttu on viibinud loomade väljaandmine. See teostatakse niipea kui ilmad lähevad soojemaks.

Meie oleme siia tulnud oma lugupeetud juhtidele oma talupidajate muresid ja rõõmusid ette kandma. Praegusel sõjaajal ei ole põllumeestel kerge. Puudub üht ja teist, aga selle üle me ei nurise, laename naabrilt ja seda ei keela keegi. Sõjaajal ei saa uhkustada sellega, et igahel on oma isiklikud maaharimisriistad ja hobune. Sõda on laastanud palju ja lõonud palju haavu. Palju inimesi on kadunud ja palju loomi on puudu. Meie maanurk oli hea karjakasvataja, nüüd on ta laostunud. Need, kes varem viisid piima meiereisse 4—5 nõuga, viivad nüüd 1—2 nõuga.

Talupidajaile, kes on linnast kaugel, teevad raskusi mak-

sud. Nead ei saa kasutada turgusid, vaid spekulante. Kas ei oleks võimalik leida koht, kuhu nad saaksid oma aineid müüa? Muidu tekib meil spekulantide kaader, ja need on puhtakujulised kurnajad, kes tööd ei tee. Need ained, mis põllumees annab ära vähese hinnaga, tulevad linna tööliste kätte kümnekordsete hindadega. Siin peaksid lugupeetud juhid appi tulema ja meid toetama. Omal ajal ütles Jaan Tõnisson, et põllumehele ei ole rohkem tarvis, kui kartuliputru ja lõssi. Aga igaüks meist teab, missugune on põllumehe töö ning pudru ja lõssiga ei jaksa ta tööd teha.

See on kõik, mida tahtsin lugupeetud juhtidele südamele panna. Meie omalt poolt teeme kõik, et külvata ja lõigata väärilt ja tasuda oma kohustuslikud normid riigile.

Sm. Vapper (Audru vallast Pärnumaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Täna on meil jälle au osaks saanud ühiselt koos viibida ja oma põllumajanduslikke asju arutada, millest me kolm aastat ei näinud undki. Milleks oleme siia tulnud ja mis tähtsus sel on? Sel on väga suur tähtsus. See on majanduse ja põllukülvi küsimus. See on tugevaim relv, mida omab tagala. Sõjamehel rindel on käes tulirelv, kuid ta vajab toitu, seepärast on tal tarvis tagala relva. Seetõttu oleme kui Nõukogude kodanikud kohustatud hoolt kandma, et ükski viljatera kaotsi ei läheks. Meie, siin koosviibijad, oleme kõik kohustused riigi vastu täitnud. See on tagala relv, mille anname Punaarmeele, kes röövlid siit välja ajas. Seltsimehed, kes siin olete, teate, et mitmele meist on pandud relv otsaette ja öeldud: su saatuse on siin! Nüüd ei ole meil enam midagi karta — külvame maha, mis meil on külvata, ja sügisel koristame selle ausalt.

On kerkinud üles küsimus viljaseemne kohta, et on puudujääke. Millest see on tingitud? Teil kõigil on viljad pekstud. Mida võime aga näha Audru vallas? Meie naabertaluga peksime viljad ja andsime normid ära, aga teistel talupidajatel on viljad põllul mädanemas. Missuguse südamega anname neile seemet? Kas neil poleks võimalust olnud oma vilja koristada ja ära peksta? Mina peksin oma vilja ära, kuigi pehme tee tõttu oli masinat raske sisse tuua. Nead aga ei mõtelnudki oma vilja koristada. Kuidas anname siis neile viljaseemet? Kui mul on ülejääki, annan selle uusmaasajaile ja juurdelõikesajaile ning teatava protsendi jätan uue lõikuseni, et süüa saak-

sime. Aga miks need kodanikud ei ole sellele tööle rakendatud, kel tuhanded kilogrammid seisavad põllul ja mädanevad seal? On hea ütelda, et küll riik seemendab. Meie peame ise töötama, peame näitama, et eesti põllumees ei ole ialgi nõutu olnud ega teiste abile lootnud.

Mida tuleb teha nende taludega, kel kümned aunad on veel peksmata? Nad ütlevad: ei saa masinat. Aga riigimõisas oli masin, sealt võis saada, kuid nad ei ole selleks samme astunud. Meie täitevkomitee esimees ütleb, et külavolinikud on süüdi, miks nad ei korralda viljapeksu. Kas siis külavolinik läheb peksma neile, kes on logardid ja ise peksta ei viitsi?

Täna võimsat Punaarmeed ja tema juhti, kes päästis meid verejäänuliste fašistide küüsis. (Kiiduavaldused.)

Sm. Veskimäe (Väinjärve vallast Järvamaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Meil tuleb tänada Punaarmeed, kes vabastas Eesti pinna fašismist ja andis meile maad. Punaarmee võidud lõpetasid jäädavalt sakslaste võimutsemise meie maal. Mäletan väga hästi seda aega, kui 1905. a. eesti valdades tuli võidelda meie vihase vaenlase, mõisniku vastu. Veriselt talitasid siin von Sievers jt. Nüüd on Punaarmee võimsa pealetungiga igaveseks ajaks vabastanud meie maa sakslastest.

Ma toetan seda, mis siin meie riigi juhtide ja teiste poolt on väljendatud, et peame kõik tegema selleks, et meie Punaarmee, kes meid on vabastanud fašistlikest röövleist, oleks kõige varustatud. Teiseks, et linnarahval oleks süüa. Peame tegema kõik võimaliku, et meil tuleks rutemini tagasi normaalne aeg.

Eestis on veel kodanikke, kes hoiavad end juba pool aastat redus. Panevad endale seelikud selga, rinnad ja kõhud ette ning peidavad end igasugustes paikades. See on häbi! Rõhuv enamus eesti rahvast on aga moraalselt terve, ei ole kartnud saksa paruneid ja on selja nende ees sirgeks ajanud. Eesti rahvas on ja saab elama oma põlisel pinnal, seda kindlustab bolševike partei ja nõukogude võim. Kui kuskil vallas on neid, kes ei taha lülituda tööprotsessi, ei taha töötada, et meil oleks toitu ja leiba, siis kutsume neid arusaamisele ja ütleme, et sellel kõrvalehoidmisel ei ole tulemusi. Nõukogude võim ei saa sallida, et riigis oleks banditismi.

Eesti naised on sünnitanud meie väikesele rahvale palju kuulsaid mehi. Meil kasvab naise osatähtsus nii administratsioonis kui tootmise aladel. Eriti suur on naise osa praegu põllumajanduses. Usun, et eesti naine teeb kõik ka selleks, et kevadkülv hästi teostuks ja et seeme saaks mulda pandud moodsa agrotehnika nõuete kohaselt.

Edasi tuleb ütelda, et esineb mõningaid raskusi, mis on tingitud sellest, et kohalikesse nõukogude võimu organitesse on sisse pugunud vaenlasi. Koigi vallas juhtus, et esimene valla täitevkomitee esimees oli fašistide käsik ega tahtnud seepärast määrust nr. 380 ellu rakendada. On vaja rohkem poliitilist valvsust. Nõukogude kord on see, mis meie rahvast juhib õnne ja rahuliku arengu teele. Seepärast peavad eestlased teadlikud olema nõukogude korra võimsuse alustest. Suur vene rahvas on meid otsustavalt aidanud vabaneda saksa orjusest, tema on eesrindlike ideede peamisi kandjaid. Neil põhjustel meie rahva parimad inimesed näevad selgesti, et meie tulevik peab olema seotud vene rahva omaga.

Lõpetades kasutan võimalust väljendada meie rahva austust võimsale Punaarmeele, tänu meie oma Eesti Rahvuskorpusele ja Nõukogude Liidu rahvaste suure vabadusvõitluse juhile, Kõrgemale Ülemjuhatajale seltsimees Stalinile. (Kiiduavaldused.)

Sm. Elmar Palla (Kuuste vallast Tartumaalt):

Seltsimehed! Tartumaa Kuuste vald on üks sõja tagajärjel kõige raskemini kannatada saanud valdu. Selle tagajärjel hilineb Kuuste vallas viljakoristamine ja rehepeks. Ei olnud ka teada, kuidas õieti korraldada rehepeksu. Rehepeksu alal olid takistused peamiselt selles, et garnituuride remont võttis palju aega. Traktoritel puudus kütteõli. Nõrkade, ebasobivate kaadrite tõttu on olnud töös palju takerdumisi. Administratsiooni oli sisse pugunud inimesi, kes on fašiste abistanud ja nendega käsikäes tegutsenud.

Maareform ei ole veel lõpule viidud. Kaartidele on piirid küll joonistatud, aga nad ei ole uusmaasaajatele kätte näidatud. Aktid on aga maasaajaile kätte antud ja seepärast loodame, et jõuame külviajaks uustalundite piirid maastikul tähistada.

Meie oleme üks kõige raskemini kannatanud valdu ja normide andmine on sündinud seepärast ka korratult. Ei suude-

tud kuidagi ülevaadet saada, kes ja kui palju on oma normist tasunud. Määruse nr. 380 täitmisel talitati omapead ja ilma kindla plaanita. Anti loomi neile, kes ei olnud õigustatud neid saama.

Siis tahaksin puudutada veel abimajapidamiste küsimust. Meil oli juhtum, kus saksa fašistidega ärakaranud kulak tuli tagasi, kui ta talu ümber asuvad väikemaapidamised olid saanud talust juurdelõikeid. Endine omanik ütles, et temal olevat leping tehtud Tartu transpordibaasiga ja tema talu peab minema sellele abimajapidamiseks. Nõusoleku olevat selleks andnud endine täitevkomitee esimees, ja sel alusel hakkas auto- baas tema talu majapidamisena kasutama. Viimsel hetkel tühistati see kokkulepe.

Arvan, et see ei ole nii mitte ainult Kuuste vallas, vaid mitmes teises vallas samuti. Sooviksin, et Partei Keskkomitee ja maakonna täitevkomiteed annaksid täpsed ja kindlad eeskirjad iga küsimuse kohta.

Võin Kuuste töötavate talupoegade nimel öelda suur tänu Nõukogude Liidu sõbralike rahvaste perele, Punaarmeele ja selle koosseisus võitlevale Eesti Rahvuskorpusele.

Elagu Nõukogude Vabariikide Liit!

Elagu Nõukogude rahvaste suur juht sm. Stalin! (Kiiduv avaldused.)

Sm. L. Reiman (Kihelkonna vallast Saaremaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Seoses ETKVL määrustega vahetuskaua kohta maa kooperatiivides, kus põllupidajad võivad müüa oma põllusaadusi, saades nende vastu kooperatiividest tööstuskaupu, tekib meil Saare maakonnas kui ühes vaesemas ja sõja läbi enam kannatada saanud maakonnas raskusi, sest meil leidub hulgaliselt kehvikuid, sõja läbi kannatada saanud ja teisi isikuid, kes selle seaduse ellurakendamisel ei saa mingisuguseid tarvisminevaid, isegi mitte hädavajalikke tööstuskaupu. Saaremaal ei oma paljud kehvikud ja väikemaapidajad kuigi suurel määral põllumajandussaadusi, millede eest oleks võimalik saada tööstuskaupu. Kujuneb nii, et jõukam ja keskikiht, kes on Saaremaal vähemuses, ostavad eelmainitud kaubad kooperatiividest, sest neil leidub vastukaupa, kuid kehvikud kannatavad isegi kõige tarvilikumate tööstuskaupade, nagu pooltaldade, niidi jne. puuduse all. Teeksin ettepaneku teha erand kehvikuile, sõja läbi kannatanuile, uusmaasaajaile

ning punaarmee laste ja partisanide perekondadele tööstuskau-
pade saamisel. Selle üritusega tõmbaksime kehvikute massi
enda kaubandusele ja üldisele töörahva heaolu parandamis-
tööle lähemale. On arusaadav, et praegu küllaltki raskes olu-
korras peab iga Nõukogude Liidu kodanik abistama meie üles-
ehitustöö rinnet, meie majandust ja kaubandust, et muutuks
veelgi tugevamaks meie Nõukogude maa ja tema Punaarmee
ning sellega ühes tõuseks ka Saaremaa kehvtalurahva elujärg.

Loodan, et minu ettepanek juhib tähelepanu olukorrale ja et
eelmainitud asjaolu võetakse kaalumisele. Seejuures võiks
veel tähendada, et meie saarerahvas enda võimeid mööda abis-
tab täie tööjõuga meie ühise eesmärgi saavutamist — fašismi
purustamist. (Kiiduavaldused.)

Sm. Toomar (Haljala vald, Virumaa):

Lugupeetud kongressi saadikud! Kelle käes on maa, selle
käes on võim. Nõukogude võim on andnud maa meie rahvale
tagasi. Seega teostab eesti rahvas ise võimu oma esindajate
kaudu. Meie maa idapoolsed vallad Virumaal on sõja taga-
järjel eriti kannatada saanud. Seepärast on Virumaa täitev-
komitee esimehe Zuckeri poolt maksma pandud korraldus, et
teised vallad neid abistavad. Ka ise toome välja, mis on sal-
ves, ja hoolitseme, et maa saaks täis külvatud. Haljala valla
kodanikud on vabatahtlikult lubanud 11,5 ha külvata Puna-
armee fondi. Meil on loodud kaks seemneviljafondi — üks on
uusmaasaajate abistamiseks ja neile, kel vähe seemet, teine —
Alutaguse valla inimeste abistamiseks, et nad meist maha ei
jääks.

Elagu võimas Punaarmee! Soovin, et Nõukogude rahvaste
võidulipp varsti lehvib Berliini kohal!

Sm. Arumäe (Viljandi MTJ, Viljandi linn):

Tahaksin mõne sõna ütelda Viljandi traktoriijaama tööst ja
tegevusest. 1941. aastal tööd alustades oli tal kaunis hulk töö-
riistu ja muud varustust. Kui tulid saksa okupandid, rüüstati
traktoriijaam nii tühjaks, et ei jäänud järele midagi peale 4
tühja seina. Kui nüüd 1944. aastal hakkasime jaama taastama,
olid isegi elektrijuhtmed seintelt maha kistud. Tööriistu meil
enam ei olnud, ei olnud ka materjali, millega tööle hakata.
Hakkasime omal jõul traktorikolbe tegema. Meie omad töö-
kojad treisid kolvirõngad.

Viljandi masina-traktori jaam on esimesel kohal. Selle saatvasime sotsialistliku võistlusega. Rahva seas nurisetakse, et ei saa üht ega teist materjali. Meie pingutasime paar öhtut, ja kõik oli käes. Tuleb tõsiselt asja juures olla, küll siis saame kõik. Raskusi on olnud, aga neist oleme üle saanud. Kutsun kõik masina-traktori jaamad võistlusele, et kevadkülviks oleks kõik korras, ja loodan, et Viljandi MTJ ei anna oma esimest kohta käest. Kevadkülviks hakkame tööle täie innuga. Meil on MTJ komplekteeritud ja meie abistame uusmaasaajaid.

Elagu võimas Punaarmee ja seltsimees Stalin! (Kiiduavaldused.)

Sm. Aleks. Veller (Kaarma vald, Saaremaa):

Lugupeetud seltsimehed! Saaremaa Kaarma valla hobulaenutuspunktis, kuhu mina asusin juhatajana tööle, ei olnud sakslaste lahkumisel midagi järele jäänud. Tuli vajalik inventar ja hobuseriistad muretseda. Varustuse saamiseks oleme astunud kõik võimalikud sammud. Kaarma HMLP on Saaremaal esikohal ja püüame sinna ka jääda. Mis veel puudub, on omaalgatuslikult kohapeal lahendatav. Meie vallas on nõukogude inimesi, kes on fašiste vangikongis olles niivõrd tundma õppinud, et nad töötavad nüüd täie innuga kaasa.

Varandused on meil Kaarma HMLP-s 100%-liselt koos. Hobused on kõik olemas, puuduvad vaid vankrid ja hobuseriistad. Selles osas lubas maakonna täitevkomitee appi tulla. Sellega, et laenutuspunktides on riistad töökorras, ei ole aga veel kõik raskused kõrvaldatud. Teeme mis vaja, et kevadkülviks kõik korras oleks. Et meie nüüd oma põllumajandust üles võime ehitada, selle eest peame tänama võimsat Punaarmeed ja tema geniaalset juhti seltsimees Stalin. (Kiiduavaldused.)

Sm. Arnold Põrk (Põdrala vald, Valgamaal):

Lugupeetud seltsimehed! Ma puudutan maareformiga seoses olevaid küsimusi. On veel osa rahvast, kes kardavad maad võtta. Kõige suurem põhjus on sakslaste käsilaste hirmutusjuttude võrgus siplemine. Kardetakse, et võivad korduda 1941. aasta lood. Rahva enamus teab, et kellelgi ei ole vaja karta, aga niisuguseid inimesi on siiski veel, kes kardavad. Tuleb teha kohtadel rohkem selgitustööd, eriti keskustest kaugel, kus sel-

gitustöö on nõrk. Põdralas on kõik maa-andmise aktid tehtud ja kätte antud, ainult piiritähiste panemine maastikule pole veel lõpule viidud. Seda kõike on saadud teha täitevkomitee ja maakorralduskomisjoni liikmete tõhusal kaasabil. Palju on tehtud selgitustööd Punaarmee fondi külvamiseks, ja kui ma ära tulin, oli lubatud 37 ha fondi heaks külvata. (Vahelehuüe: kuidas on seemnega?) Seemneküsimus on Põdralas väga halb. Olime 1,5 kuud sõjapiirkonnas. Pikasilla ümbruskonnast ei saanud põhkugi. Seepärast tuleb nüüd suuremat rõhku panna seemnevilja võtmisele sakslaste käsilastelt ja sabarakkudelt. Oleme seni avastanud suuremaid koguseid seemnevilja. Loodame külvi õigeaegselt läbi viia. Punktid on varustatud kõige vajalikuga, ainult tööjõupuudus on meil väga suur. Meil on aga agaraid naisi, kes oskavad masinatega töötada. (Kiiduavaldused.) Põllutööriistade eest on hoolt kantud. Vallas on 3 seppa, kes on aidanud põllutööriistu parandada. Meil neid põllumehi ei olegi, kes jätab oma põllutööriistad parandamata. Raskusi oli muidugi masinate osade puudumise tõttu, aga ka sellest saime üle.

Mul jääb ainult soovida õnne Nõukogude valitsusele, meie Punaarmeele ja tema suurele juhile seltsimees Stalinile, kes on andnud kõik võimalused parema tuleviku poole sammumiseks. (Kiiduavaldused.)

Sm. Kristjan Kursk (Pajusi vallast Viljandimaalt):

Lugupeetud kongressi saadikud! Täna on mitmel korral puudutatud seemnevilja küsimust. Viljandimaa põhjapoolses nurgas on see küsimus lahendatud. Tuleb aga silmas pida seemne idanevust. Peksime alles keset talve ära vilja, mis oli lumega pooleks. Selle vilja seemneks kasutamisel peab olema väga ettevaatlik. Riigi viljasalv võttis sügisel ilusa vilja kokku. Nüüd valitsuse otsust mööda võime vahetada selle vilja ümber. Halva idanevusega seemet ei maksa külvata: vili on raisatud ja palju tühja tööd tehtud. Seemne väärtusele tuleb rõhku panna, sest põllumehe vana tarkussõna on: kuidas seeme, nõnda kaal.

Sm. Aleksander Tammi (Saue vallast Harjumaalt):

Lugupeetud seltsimehed, kaaspõllumehed! Ma olen külavolinik linnalähedasest vallast. Nimetatud amet on, nagu eelkõnelejadki ütlesid, kaunis raske. Külavolinik peab olema käskjalg, peab oskama kõik naabrite mured ja rõõmud ja hädad selgi-

tada ja teadma, kuidas selgitada. Ta peab sellest järeldusi tegema ja selle järele toimima, missugune on olukord. Kui külavolinikuna külas asju ajada, nii et kõik edeneks, on tarvis, et sind usaldataks ja ühtlasi, et sinu nõudmisi võetaks tõsiselt. Ümbruskonna põllutööriistad on kõik remonditud, välja arvatud heinatööriistad. Atradega tuleb rutata, sest varsti tuleb hobuste rautamine. Seppadele abi leida on raske, sest igas talus ei ole mehi, on vaid naised. Need ei suuda sepatööl olla pealelööjaiks.

Viljaseeme on ka meil olemas. Meie seletasime rahvale, et meie ei tohi loota teiste abile, vaid peame oma jõuga hakkama saama. Viljaseemet leidus, ja võin ütelda, et vaba abistamise korras oleme varunud uusmaasaajaile vajalise seemne.

Järgmine küsimus, millega tuleb tegelda, see on vilja puhastamine. Mina isiklikult loon viljapuhastamise punkti. Ja et loodan Tallinnast abi saada, siis loodan viljapuhastamise 100%-liselt läbi viia. (Vaheleühe: Kuidas on puhtimisega?) Puhtimise kohta on vara ütelda. Seda teeme alles külvi eel. Selleks on olemas kaks punkti, on olemas kaks aparaati, mis laste me käiku. Heal organiseerimisel saame sellega hakkama, et teatud päevadel tuleme kokku, ja nii kui külvamine sünnib ühel ajal, siis teostame puhtimist teises kohas.

3½ ha põllumaad on külas vaba. Kui ei tule sellele põllumaale kasutajat, siis külvame selle Punaarmee fondi. Loodan külviplaani ellurakendamisega linnalähedases vallas kõige paremini toime tulla.

Sm. Jaan Koobal (Mõniste vallast Võrumaalt):

Seltsimehed! Mõniste valla maakorralduse komisjon määras mulle maa. Läks mõni päev mööda, endine maaomanik kaebas ja mult võeti maa tagasi. Võru maakonna maakorralduse komisjoni otsus oli 12. veebr., et edasikaebust ei ole ja ma pidin sellega rahule jääma. Ma olin Pulli talus pooleteramees ning olen kogu aeg hallparunit teeninud ja nüüd lootsin, et saan ka kuskilt maad, aga nüüd võeti ära seegi. See näitab, et kulakute mõju Mõniste vallas on veel suur. (Vaheleühe: Kuidas vald saab seemnega läbi?) Loodame ikka läbi saada, aga sõjas on palju vilja hävinud ja seepärast ei jaksa kõike täis külvata. On palju neid maid, kus on pinda rohkem kui seemet. Uusmaasaajad enamasti saavad hakkama. (Ilmub tervitama Eesti Laskurkorpuse delegatsioon.)

Sm. Julius Salusaar (Urvaste vallast Võrumaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Esiteks pean ma tänama Punaarmeed ja tema ridades võitlevat Eesti Laskurkorpust, kes meile on võimaldanud seda, et meie võime täna siin koos olla ja arutada oma muresid ja eelolevat kevadkülvi küsimust. Punaarmee on ajanud fašistid meie piiridest kaugele. Võime jätkata oma pooleliolevat tööd niihästi maareformi alal kui ka teistes asjades, olgugi, et meie kodumaa sai raskesti kannatada sõja ajal fašistide poolt.

Ma olen Urvaste vallast, kus fašistide rinne löödi Punaarmee poolt puruks. Rinne peatus 2,5 nädalat seal. Meie vald kannatas hoonete osas. Meil on 200 hoonet hävinud. Veoloomade osas on hobuseid hävinud ligi 180 ümber. Aga siiski oleme kokku võtnud jõud, nii et oleme täitnud seni veokohustused 100%-liselt ja ületanudki. Ka kohuslikud riiklikud normid oleme täitnud. Sealjuures on vallas 26 peremeheta talu, kelle omanikud jooksid fašistidega ära, jättes maha põllud, majad, loomad. Fašistid röövistasid paljudest taludest loomad koos varaga. Aga siiski on uued loomad juba soetatud ja igal uusmaasaajal on üks lehm. Hobuste küsimus on juba raskem.

Meie vallas on üldse 303 uusmaasaajat ja juurdelõikesaajat. See on vist suurim arv Võru maakonnas ja seda tööd püüame võimalikult ruttu lõpule viia.

Seemneküsimusega on kõige suurem raskus. Mahajäetud talude põllud tallati, nii et kui talu peksis oma vilja ära, siis sai vaevalt 7—800 kg vilja. Ka hobutööjõuga on raskusi. Siis on põllutööriistade korrastamise asjas raskusi. Sööta küsimus on väike küsimus, millega iga talupidaja peab ise toime tulema. Meie püüame aga oma jõuga neist raskustest üle saada. Meie pojad ja vennad on 1941. a. saadik rindel, miks meie ei või siis edukalt teha tööd, palju varem tõusta hommikul ja hiljem magama minna õhtul, et pingutada rohkem selleks, et saabuks lõppvõit ja rahu.

Meie oleme fašistide tõttu palju kannatanud. Meie oleme saksa ikke all palju kannatanud ja nüüd on need mõisnikud kadunud, nüüd oleme vabad ja võime vabalt elada. Ei ole enam kartust, et hüütakse — mats eest ära, ma tahan sõita! Meie töö on raske, sest meie peame olema teadlikud igast asjast, isegi looma tervishoiust: iga seapõrsa ja looma vajadusi peab teadma ja tundma, kui palju sööta, kuidas sööta jne. Soovin jõudu ja edu kevadisteks põllutöödeks.

Elagu meie Nõukogude Eesti ja ta valitsus!

Elagu Nõukogude Liit ja ta juht seltsimees Stalin! (Aplaus.)

Sm. Mart Soe (Rajangu vallast Pärnumaalt):

Seltsimehed! Külviplaani teostamine on meie kõige olulise-
maid ülesandeid. Loodame, et tuleme hästi toime. Kui nüüd läheme koju, siis räägime oma hingelt kõik välja, mis oleme siin kuulnud ja kõrvaldame puudused. Teame, et neid on meil palju, sõda on laastanud, röövinud meil palju, aga heal tahtmisel saame sellest kindlasti üle. Kui võtame iseseisvalt asja endi kätte ega jää üksnes lootma teiste abile, on edu kindel. Nii ka meie väike vald on ise samme astunud, ehkki ta on küllalt kannatada saanud sõjaolukorras. Nüüd on meil paljudest asjadest puudus, kuid oleme siiski kõigist raskustest üle saanud.

Ja mis puutub sellesse, et on palju nurinaid, et MTJ ei tööta hästi, HMLP ei tööta ja külavolinikud ei tööta hästi, siis on vaja nõrgad töötajad asendada uutega. Nii oli ka meil. Tegime tööd HMLP-s, kuid asi ei läinud hästi. Möödunud nädalal panime uue juhataja ja varsti oli kõik korras ja hea. Nii on ka külavolinike vahetamisega. Nii ühte valla komisjoni panime energilise noore naise ja 2—3 päevaga asi paranes. Nagu siin sõjaväelane ütles, oleme meie organiseerijad ja teiste nõuandjad. Võtame siis selle südamele, läheme kui üks mees talurahva sekka ja katsume kevadkülvi läbi viia nii kuidas vaja. Selleks soovin kongressile head kordaminekut ja suurim tänu RKN-ile ja Keskkomiteele, et ta on meid külla kutsunud ja meile siin näpunäiteid andnud.

Sm. Al. Martinson (Raikküla vallast Harjumaalt):

Lugupeetud koosolijad! Mina kui Raikküla valla esindaja pean mainima, et meie valla täitevkomitee koos aktiiviga on üle saanud raskustest. Seni oleme täitnud nii metsaraie- ja veokohustused, kui ka uusmaasaajate abistamise kümnapäevakud. Külviplaanid on valmis ja igale talupidajale kätte antud. Ka vilja-seemne suhtes oleme varutud, nii et meie vald sellest hädast on väljas. Igati on külvi vastu ette valmistatud ka HMLP. Viimane on meil enam-vähem tarvilisega varustatud ja vajalikel määral ka hobusöödaga. Nii on remonteeritud peaaegu 100%-liselt kõik põllutööriistad, kuid kahjuks pean mainima, et suurim puudus, mis võib kevadkülvi läbiviimisel saada suureks takistuseks — ka sellest peaks üle saama —, on inimjõu

küsimus. Terve laenutuspunkti kohta on meie vallas peale juhataja veel 2 meest: tallimees ja öövaht, kuna töömehi ei ole üldse ühtki, kes läheksid hobustega kevadel põllule. Mehed, kes on kuni ajapikenduseni vallas, on enamikus metsatöodel. Metskond ei anna neid sealt välja. On nõudmisi esitatud, kuid üteldakse, et täitevkomiteedel ei ole õigus neid välja nõuda. Ma ei taha ütelda, et metsatöö on vähem tähtis, kuid minu arvates võiks metsatööle suunata sellist tööjõudu, mida laenutuspunkti ja taludesse ei saa tööle juhtida. Seejuures tahame loota, et partei ja valitsus omalt poolt võimaldaksid lahket abi ja vastutulekut, andes omaltpoolt juhtnööre, et meie kõik üle maa saaksime kevadkülvi õnnelikult ja hästi teostada. Kogu Raikküla valla rahva nimel ütlen edasi — elagu meie kuulsusrikas Punaarmee, elagu meie vapper Eesti Rahvuskorpus, elagu meie geniaalne juht suur Stalin!

Sm. Juulie Järvando (Kaarma vallast Saaremaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Tervitan teid Saaremaa Kaarma Rahvamaja nimel.

1944. aasta tõi meie töörahva perre ilusa kevade. Pikad vangla-aastad olid teinud tuimaks meie elu. Järsku niisugune pööre oma eluõigustes lõi meid nagu rööpast välja. Toibudes haarasime töörelva, et taastada fašismi purustused oma palavalt armastatud sünnimaal.

1941. a. töötasin rahvamaja juures. Meie rahvamajas olid „läänekultuuri-kandjad“ teinud suurt hävitustööd: dekoratsioonid, kõik istepingid olid saksa röövloomad toppinud ahju. Aknad olid purustatud, ukSED lõhutud, järele oli jäänud vaid neli seina. Visa tööga suutsime koguda vahendeid, millega taastasime saali, muretsesime 200 istepinki, parandasime ukSED, aknad ja lähemal ajal saame ka dekoratsioonid.

Meie rahvamaja on armsaks saanud töörahvale. Sinna tuleb tööst väsinud naine ja mees, et teritada oma meeli, õppida kõike tarvilist ning olla rõõmus. Rahvamaja juurde on loodud kaks naisringi, kes väga aktiivselt on osa võtnud kevadkülvi kampaaniast. On peetud hulk selgituskoosolekuid, kõikjal on osavõtt elav.

Toon teile mõned näited oma naisringi tööst. Umbes nädal aega tagasi me naised leidsime, et on vaja talvel kogunenud hang kaevata maanteelt, sest viljapõld, kust käidi tänini läbi, muutus paljaks. Mõnetunnilise ühistööga saavutasime suure

teene, liiklus võis vabalt toimuda maanteel ja rukkipoold haljendab kui tänuks meile kevadpäikeses.

Samane lugu, mille viisid läbi meie naised, oli ühe punaarmeeelase perekonna abistamine. Punaarmeeelase naine nelja lapsega oli külmas toas, sest puud olid juba paar päeva enne otsa lõppenud, kui ta oma häda kaebas. Otsustasime: kõik naised kui üks pere saagide, kirveste ja hobustega metsa. Öhtul oli suur kogus puid valmistatud ja kohale veetud. Laste ema pisarsilmil tänas meid. Naised olid täitnud oma auvõla.

Oma eluõiguste üle oleme vaid tänulikud kõikvõimsale Punaarmeele. Töötame taastada fašismi purustused oma kodumaal ja viia kultuuri enneolemata õitsengule. Viime läbi kevadkülvi, ühtki ruutmeetrit ei jäta meie külvamata.

Elagu meie Punaarmee!

Elagu tema juhid!

Elagu töötavad naised!

Sm. Ado Roomusaar (Vändra vallast Pärnumaalt):

Kõrgesti austatud partei ja valitsuse liikmed! Väga lugupeetud põllumehed! On päris selge, et ainult nõukogude kord ja nõukogude korra maksmapanek võimaldas läbi viia nii suureulatusliku ja põhjaliku maareformi nii lühikese aja jooksul. Ükski teine riiklik kord ei oleks seda võimaldanud nii laiaulatuslikult ja kiiresti läbi viia. Sellest on arusaadav täielik poolehoid kõigi juurdelõigete saajate ja uusmaasaajate poolt nõukogude korrale.

Käsitlen praktilisi küsimusi, millega meil Vändra vallas tuleb tegelda. Meie vald on suur. Maad on laialdased ja rahvast selle maa harimiseks on olnud juba enne käesolevat sõda vähe. Sõda on tööjõu puudust veel suurendanud. Meil on antud umbes 200 uuemaa- ja juurdelõikesaajale maad. Rohkem soovijaid ei ole seni olnud, ehkki on veel veidi tagavara. Selle peale vaatamata on siiski vastavad asutused selleks samme astunud ja juhtnööre saanud, et ka need seni veel ilma õigusliku peremeheta maad täiel määral külvi alla võtta. Selleks on niihästi traktorijaamad kui ka — mida loeme niisama tähtsaks — mitmes vallas olevad masinatarvitajate ühingud ja nende tarvitada olev inventar ja riistade park korda seatud. Pean ütlema, et meil on masinaid põllumajanduse alal palju rohkem kui üheski teises vallas terves Eestis. See ei tähenda, et meil on masinaid üleliia. Ei, tarvidus nende järele on, sest maa-

ala on laialdane ja tööjõudu on vähe. Tuleb tööjõudu katsuda juurde hankida. Tuleks kõne alla see tööjõud, kes sel alal on töötanud. Kaalumisele tuleks võtta kõigi tööjõudude tagasitoomine, kes on komandeeritud teistele aladele, näiteks metsatöödele, teetöödele.

Sm. Zucker (Virumaa täitevkomitee esimees):

Seltsimehed, saadikud!

Virumaal on maareform oma põhilises osas läbi viidud. Uusmaasaajad ja juurdelõikesaajad on saanud maad 26.555 ha, 2719 talupoega uusmaasaajat ja juurdelõikesaajat on saanud nõukogude korra ajal maad. I kvartaali riikliku metsa raie- ja veoplaani on talupojad viinud läbi raietöö alal 108% ja veo alal 119%. See on tehtud Viru maakonna töötavate talupoegade kätega. 10-päevaku jooksul on veetud terve maakonna ulatuses 8110 tm ehitusmaterjali.

Kevadkülvi ettevalmistamisel on järgmised tagajärjed:

1) Kevadkülviplaanis oli ette nähtud külvata 59,5 tuhat ha, külvatakse 61.056 ha. Kõik talupidajad on kätte saanud kevadkülvi plaanid. Punaarmee fondi külvatakse kõigis valdades.

Põllutööriistade remont maakonnas on seni päris hästi edenenud. Traktorite alal on MTJ-des remont läbi viidud 65%. Kõik traktorid on riikliku komisjoni poolt vastu võetud. Traktorite agregaatide osas on töö läbi viidud 83%, erasektor siin ei jää maha. Traktorite remont terves maakonnas on läbi viidud 62%, agregaatide kohta samasugune protsent, kuid hoburiistade kohta on läbi viidud maakonnas remont 78%. Töötavad talupojad ütlevad nii, et 10. aprilliks saame selle ülesandega toime ja saame hästi. HMLP on suures osas juba valmis kevadkülvi läbiviimiseks. Näiteks Mahu, Aaspere ja Rakvere vallas 26-s HMLP-s on olemas 385 hobust. Põhilises osas on HMLP komplekteeritud ka vastavate põllutööriistade, rakmetega jne.

Maakonnas on talupojad suurel hulgal organiseeritud nõukogude aktiivi ümber. On loodud 211 alatist komisjoni 1266 liikmega, on olemas 1134 külavolinikku. On olemas terve rida inimesi, kes töötavad täie innuga. Rakvere vald (TK esimees sm. Laanes) on põhiliselt kevadkülviks valmis. Mahu vald (TK esimees sm. Rätsep) ja Tiba HMLP on valmis kevadkülvi läbiviimiseks.

Kõik maakonna kehvikud, uusmaasaajad, juurdelõikesaajad teavad hästi seda, et kevadkülvi õigeaegset läbiviimist tahab

takistada kulaklik element. Näiteks Iisaku vallas, kui hakkasime kevadkülv läbi arutama valdade kaupa ja küsisime mõnelt mehelt, kas tal on olemas vastav seeme, inventar jne., vastab kulak, et midagi ei ole tal. Külavolinikud, naabrid, uusmaasaajad, kehvikud ja keskmikud otsekohe tulid valla täitevkomitee esimehe juurde ja ütlesid, et — tühi jutt, sel mehel on ära peidetud 1000 kg heinu, on ära peidetud elus lehm, 35 puuda suvinisu jne. Või teine niisugune juhtum: jällegi kulak, nimega Ants Taar ei tahtnud anda HMLP-le heinu, ehkki tal oli 3000 kg ristikheina tagavaraks. Kui temalt taheti seda osta raha eest, siis mees otsekohe kannab ette: teen oma ristikheina enne sõnnikuks, põletan ta ära, teile ei anna ühtki kilogrammi. Seltsimehed, teie teate, kuidas on maal lugu heintega, — neid on vähe. Meie külaaktiiv ei või lubada, et varandust hävitatakse säärasel viisil. Need Taarid ja teised nendetaolised tuleb korrale kutsuda.

Seltsimehed, meie ülesanne on edukalt läbi viia ja ette valmistada kevadkülv, kõrvaldada puudused, mis seal esinevad, hästi organiseerida tööd, et kevadkülviplaani täita tegelikult.

Sm. Voika (Raasiku vallast Harjumaalt):

Lugupeetud kongressi saadikud!

Raasiku valla kehvikud ja uusmaasaajad on pannud mulle südamele rääkida meie vallas asuvast suurveskist. On tekkinud vajadus looma jõusööda järele. Küsitakse, kuhu jäävad veskest kliid? Veskid on ETKVL-i valduses. Kas ei leia juhtivad jõud väljapääsu, et veski ülejäägid antaks müügile tšeki alusel või teisiti, sest loomade jõusööda küsimus on raske. Looma-arst ütleb, et loom tarvitab mineraaloluseid, soola jne. Seda aga ei ole. ETKVL majandas üht abimajapidamist. See läks hiljem Sidevalitsusele. Kui andsime majapidamise üle, siis öeldi, et aidas on 10.000 kg kliisid. See ei ole õige teguviis. Sellega nuumame ainult hiiri, muud kasu pole sellest.

Abimajapidamiste kohta on kaebusi, et teostatakse rööv-majapidamisi. Tapeti ära sugujäär. Oleme astunud samme, et süüdlased võetaks vastutusele, kuid täitevkomitee esimees ei ole meie mitmekordse ettepaneku peale samme astunud. Palun juhtkonda hoolitseda, et niisugused väärnähitused ei korduks. Niisuguseile isikuile abimajapidamisi ei tohiks anda.

Valla täitevkomitee ümbermääramisega sügisel tehti viga,

sest inimene, kes valiti kohale, ei seisnud oma ülesannete kõrgusel.

Täitevkomiteel peab olema usaldus ja kontakt rahvaga. Täitevkomitees võivad ametnikena töötada ainult usaldusväärsed inimesed. Ei tohi olla nii, et kui päeval arutatakse, kust tuleb inimene või hobune võtta, et siis on õhtul sel tegelasel juba enne teada sinu kavatsus, kui koju lähed. Selline element tuleb kõrvaldada.

Meie tagala peab olema tugev, kindel, ta ei tohi kõikuda. Kui sõjamehel on seljatagune tugev, siis ta võitleb, kui tal seljatagust ei ole, siis on ta võimetu rinnet pidama ja vaenlast võitma. (Aplaus.) Sellega ma lõpetan ja soovin meie armsale Punaarmeele ja Eesti Korpusele ja suurele juhile seltsimees Stalinile edu ja õnne sõja edukaks lõpuleviimiseks. (Aplaus.)

Sm. **Tammela** (Tartu vallast Tartumaalt):

Lugupeetud seltsimehed! Meie Tartu vallas on maareformi teostamisel tehtud suuri vigu. 12. märtsil anti maasaajaile aktid üle, kuid ei näidatud talu, kust maad anti. Juhtus ka nii, et talule, kust maatükk eraldati, anti samavõrra teiselt jälle asemele. Võtame näiteks Pikamäe talu. Selle küljest võeti ära 3 ha, aga samas öeldakse, et sellele tuleb 3 ha juurde anda. Ma olen juurdelõikesaaja, aga kust ma saan kevadel juurdelõike, seda ei tea. Maa-andmise aktil ei ole järjekorra numbrit. See on arusaamatus.

Määrus nr. 380 täitmisega on ka puudusi, see jätab soovida. Määruses on ette nähtud, et talult, kust antakse maad, saab uusmaasaaja ka inventari, loomad ja põllutööriistad. Seda ei ole aga tehtud. Need vead esinevad paljudes valdades, mitte ainult Tartu vallas. Maareform näeb ette, et maa tuleb anda kehvikule või maatamehele. Maad aga antakse talupidaja lastele, tütardele, poegadele jne. Siin on räägitud meile, et meil ei ole adrataldu, ei ole adrahõlmu jne. Aga meil on jäänud saksa fašistidest maha mitmesugust rauakoli, kust leiame terast, mida sepp saab kasutada.

Meie vald, nagu igaüks teab, kannatas sõja ajal väga palju. Üks kolmandik hooneist sai otsa. 685 talust hävis 250, samuti hävis vilja 50%. Sellega on sattunud Tartu vald äärmiselt raskesse seisukorda viljaseemne suhtes.

Meie oleme otsustanud Tartu vallas 9 ha üle plaani külvata võiduka Punaarmee fondi, et võitlust võiduka lõpuni viia.

Sm. **Kukk** (Maatööliste ametiühingu esimees):

Seltsimehed, töötava talurahva esindajad! Kui valla täitevkomitee on üksinda vallas ja teda ei abista töötava talurahva aktiiv, siis see ei ole nõukogude võim. Meie vastasrind — kulaklus — kasutab ära meie organiseerimatust. Öeldakse, et määru-
sed on välja antud, aga need on eluvõõrad, neid ei saa täita. Need määru-
sed ei ole kulakute kasuks, see on nende õiguste võtmine
ja töörahvale võimu andmine. Kui meie ei astu seal vastu, siis
meie ei vii oma asja läbi. Ja selleks, et olla ise teadlik mää-
rustest ja seadustest, tuleb arendada poliitilist kasvatustööd.
Tuleb organiseerida. Meil oli äsja ametiühingute konverents,
kes kinnitas, et maatööliste organiseerimine on veel väga nõrk.
Meie ei ole asunud organiseeritud kujul võitlusse vastupropa-
gandaga. Sellega oleme maha jäänud ja selles on puudusi, mis
ei tohi olla. Kui 1944. a. teostasime maareformi teravas klassi-
võitluse olukorras, siis meie ei olnud küllalt otsustavad ja
tegime vigu, mida nüüd kevadkülvil läbiviimisel tuleb paran-
dada. Kuid see on aegaviitev ja segav. Siin peame õppima,
siin peame kuulama. Meil on tulnud valla täitevkomiteede
esimehi mitmeis valdades ümber paigutada, neid inimesi ei
ole kohtadele määramisel kaalutud, kas nad on võimelised
tööd läbi viima, kas nad tegutsevad nõukogude töötava rahva
vaimus. Meie ei ole kaadrite valikul küllalt hoolsad. Alaline
ümbervahetamine tekitab olukorra, kus ei ole lõpuks ühtki
teadlikku inimest, kes kohapeal tunneks vastutust oma töö eest.

Kuuste vallas esinesid puudused maareformi teostamise ajal.
Kui läksin kohale, siis öeldi, et rajooni volinik on ära viinud
kõik paberid ja nüüd ei ole ühtki dokumenti selle kohta, mis
seal varem oli üldse. Nüüd on kahtlemata uutel inimestel
väga raske, nad ei saa oma ülesandeid täita, ei saa tööd jätkata.
Töö parandamiseks tuleb koondada kõik maatöörahas ameti-
ühingusse, sest ametiühingud on nendeks baasideks, mis seo-
vad laiad massid, rahvahulgad, meie töötava rahva ühte kokku.
Meie peame poliitiliselt kasvama. Tuleb luua poliitõpperinge,
kus loetakse ajalehti, arutatakse kõik läbi. Ajalehte tuleb
lugeda kõigil. Seal kajastub meie tänapäeva elu, millised vead
kuski tehtud, et neid vältida edaspidi.

Selleks, seltsimehed, kui lähete koju, kus on ametiühingu
komiteed, organiseerige, tõmmake kaasa meie laiad rahva-
hulgad, et ühiselt vigu kõrvaldada. Koondume oma nõuko-
gude võimu, oma partei ümber. Ka kevadkülvil juurde asudes

viime läbi sotsialistliku võistluse, paneme võistlema iga taluniku, iga küla ja valla omavahel. Igaüks võtku endale kohustuseks kiiremini ja paremini läbi viia kevadkülv. Mõni ütleb, et sotsialistlik võistlus olevat inimese ülespiitsutamine jne. See ei ole õige. Seda on enne küllalt nähtud, et üks pere-mehe saab enne valmis kui teine veel alustab. Aga nüüd eriolukorras, kus on tööriistu-vahendeid vähe, peame vaatama, et ükski tööjõud, et ükski tööinimene ei jääks tööst kõrvale, nii et kui üks põllumees teeb hoolega tööd, siis see oleks innustuseks ka teisele.

Sm. Mõtus (Koigi vallast Järvamaalt):

Seltsimehed, toon tervitusi kongressile Järvamaalt Koigi valla talupoegade poolt! Püüame kõik teha, et Punaarmee fondi külvataks palju head vilja. Loodame ja soovime, et see hästi kasvab.

Sõnavõtjate poolt toodi üheks puuduseks tööjõu puudus ja nõrka hobujõudu. Hobujõud on meil nõrk. Ta oleks olnud tugevam, kui meil poleks metsaaktsioon halvasti korraldatud. Hobused pidid sõitma metsaaktsioonile 40—50 km kaugusele kodust. Seal pandi nad külmadesse ruumidesse, polnud vastavat toitu kaasas jne. See mõjus hobustele väga halvasti. Tõuseb kohe küsimus, miks see nii on? Kui ma sõitsin kodust 30 km välja ja viisin sealt edasi 15 km materjali, siis vastupidi sõitis minu juurde inimene ka 30 km kauguselt, et puid ka kuhugi veel kaugemale viia. Sellise vea süüdlased on metsaülem ja valla täitevkomitee. Voorid käisid nüüd risti-rästi, koolimaja ukse alt tuli puid vedada 30—40 km kaugemale ja koolimaja tarbeks tuli puid tuua ka 30 km eemalt. Selle vahe pärast kool seisis kaks päeva. Usun, et kui tuleb jälle metsavedu, siis ehk korraldatakse asi nii, et meie ei hakka puid vedama mööda võõraid valdu. Sellele peavad tähelepanu pöörama vastavad organisatsioonid, kes asja korraldavad. Selline tööviis, nagu siin rääkis, on vildak, aga kahjuks see esineb mitmel pool.

Sm. Raudsepp (Kuigatsi vallast Valgamaalt):

Seltsimehed, tervitan Valgamaalt, Keeni MTJ-st. Nüüd seisame kevadise hooaja ees ja peame nõu kevadkülvile üle. Kõige suurem puudus, mis meil praegu traktorijaamas ette tuleb, on see, et meie ei saa kustki vajalisi traktoriosi. Meid on alati tühjalt

tagasi saadetud. Kuid üksinda traktoriga pole ka midagi teha, kui pole teisi põllutööriistu. Neid on palju kohale toomata. Kui meie saaksime kõik, mis meil tarvis, siis võime julgesti ja kindlasti oma asja läbi viia nii, nagu üks kindel ja ettevõtlik nõukogude inimene seda peab tegema, ja ka sotsialistlikust võistlusest edukalt osa võtta. Loodan, et meie Valgamaa mehed ei ole nõnda saamatud, peame katsuma igast hädast ja raskusest üle saada. Meil on väga agaraid mehi töökojas. Võiks nimetada eesrindlikena: sm. Nikolai Mikk Kuimetsast ja Olaf Aleksander Sangastest. Kuid materjalist on meil puudus, selles peaks meile vastu tuldama.

Sm. Karl Raju (Särevere vallast Järvamaalt):

Tervist, seltsimehed-kodanikud! Meie Särevere vald Järval maal on saanud n. ö. kongressi pailapseks. Sm. Anton Mardo meie vallast algatas külvamist Punaarmee fondi. Meil on ka veel teissuguseid algatusi, mida ei saa märkimata jätta. Nimelt meie külavolinik, kes tegi kohustuseks $\frac{1}{2}$ ha kartuleid maha teha Punaarmee fondi jaoks. $\frac{1}{2}$ ha annab iseenesest palju tööd. Tuleb vedada sõnnikut, harida maad jne., seepärast on ta ka üks tähtsamaist ettevõttest, mida ei saa jätta märkimata.

Meie Särevere vald asub Järvamaa lõunasopis kõige vesisemal ja metsarohkemal maal. Meil oli vihmastel aegadel, nagu möödunud aastail, kartulikasvatuse alal suuri raskusi. Üht asja, mida pean valitsusele meelde tuletama on see, et normid tuli täita, kuid neid lasti täita loomadega, seejuures unustati, et vili kasvab ühe aastaga, kuid looma peab mitu aastat kasvatama. Kui meie karja hävitame, tuleb raskusi, mida peame arvestama. Meil on praegugi tõsiseid raskusi, aga meie talupidajad on energilised, saavad läbi. Meil on normid kõik täidetud. Metsaveost võeti energiliselt osa.

Sm. A. Sipsakas (Iisaku vallast Võrumaalt):

Seltsimehed! Mõni sõna Iisaku valla olukorrast. Iisaku vald on kannatanud raskesti saksa okupatsiooni all. Kuid ta on saanud raskustest üle, rohkem on kannatanud sakslaste poolt teised vallad, nagu Vaivara jne. Abi tuleb kõigile anda, omal jõul ei jõua nad kõike korda teha. Meil Iisaku vallas võeti loomad peaaegu kõik ära, jäeti mõnele üks lehm, mõnelt võeti ka see ära. Sellega tekkis suur puudujääk, loomadest kõigepealt. Kuid Virumaa täitevkomitee esimehe otsusel oleme saanud teistest val-

dadest: Mäetaguse, Püssi, Kohtla valdadest suvivilja seemet ja kartuleid. Neid valdu peame tänama selle eest, et nad meile vastu tulevad.

Edasi on meil kõige rohkem puudu hobutööjõust, kuid metsaveo plaani täitsime siiski 130%-liselt. See tuli sellest, et meie töötasime hästi ja meie kohalik metsaülem oli õiglane mees, kes mõistis tööd hästi korraldada. Algul ei määratud igale kindlat töönormi, kuid siis meie ettepanekul andis Iisaku meeskond igale teatud kvantumi lõigata või vedada, ja asi edenes, sest igaüks teadis, et kui temale määratud kohustus on valmis, siis on ta sellest tööst vaba. Peale selle vedasime veel Narva linna taastamiseks puid. See kohustus tuli hilja, kuid täitsime siiski. Külviplaani jagasime ka hästi ja maakorralduse komisjon töötas korralikult. Meil tuli ka puudusi ette. Osa maad jäi veel välja andmata. Peale selle on meil raskusi hobustega. Paljudes kohtades on nii, et 20 taluga külal on 5 talu ilma hobusteta. Kuidas neis taludes tööd läbi viia, see annab pingutust, aga loodame, et sellest saame üle. Aitame ühiselt neid, kel ei ole hobuseid. Laenutuspunkt aitab ka kaasa, kuid laenutuspunkt ei jõua igale poole. Rääkisime külavolinikega läbi, et anname pikemaks ajaks hobust kasutada neile, kes teda korralikult ülal peavad. Talvel tuli juhtumeid, et anti hobune tööle, kuid talle ei antud süüa. Niisugune tegumood on lubamatu. Loodan, et neid on vähe, kes nii teevad. Seepärast külavolinikud kontrollivad, kuidas käiakse hobusega ümber, ja kui tuleb midagi niisugust nähtavale, siis sellele inimesele ei anta hobust tarvitada.

Tervitused

Punaarmee Eesti Rahvuskorpuse esindaja: Seltsimehed, lubage eesti talurahva kongressile edasi anda kõige südamlikumad tervitused kõigi Punaarmee väeosade poolt, kes asuvad Eesti NSV territooriumil, nende hulgas ka Eesti Laskurkorpuse poolt. (Kiiduavaldused.)

Ära kuulanud seltsimees Karotamme kõne ja eesti talurahva saadikute sõnavõttud, usun ma, et kõigil siinolijail on selge, missugune ülesanne seisab meil tänapäeval ees. Tahaksin veel rõhutada, et seda ülesannet võib nimetada tähtsaks lahinguliseks ülesandeks. Võrreldes meie, sõjaväelaste, elu ja teie elu, võiksin leida paljugi ühiseid jooni. Nimelt — enne lahingulise ülesande täitmisele asumist on tarvis lahingumasinad korda panna, relvad remontida, samuti suurtükid, tankid jne. lahinguvalmis seada. Teil, seltsimehed, räägiti sõnavõttudes samuti sellest, et masinad oleksid korras enne suure ja tähtsa ülesande — kevadkülvide teostamisele asumist.

Edasi. Sõjavägi ilma hobusteta ei jõua praegusel ajal kuigi kaugele. Ka hobustele tuleb anda enne lahingusse minekut puhkust. Samuti ka teil tuleb hobustele suurt rõhku panna.

Edasi, seltsimehed, enne lahingusse minekut tuleb meil ohvitseride ette valmistada, sõdureid enne lahingusse minekut õpetada, tähendab — neid juhtida. Teie siin olete suurelt osalt juhid, organisaatorid, teie peate ette kujutama, kui tähtis on õieti juhtida, sellest oleneb palju. Arvame, et kongressil vastastikküsimusi vahetades saavutame seda, et teie siit lahkudes oskaksite kinni võtta õigest otsast ja läbi viia eesmisev suur ülesanne.

Ma tahaksin siin peatuda rohkem ühel küsimusel, see on — valvsuse küsimus. Valvsus on kõige tähtsam küsimus juba seepärast, et vaenlane kavatseb praegu iga hetk meie transpordile ja meie lahingutegevusele takistusi teha. Samuti võib ka teile kevadkülvide läbiviimisel ette tulla mitmesuguseid takistusi

ja need tulevad kindlasti ette, kui meie ei oska kohapeal revolutsioonilist valvsust seada õigele kõrgusele. Sellest, seltsimehed, tulevad siisugused juhtumid, nagu siin ette toodi, et SS-lased on pugenud ametiasutustesse, et on olnud bandiitlikke juhtumeid jne. Kui on selliseid juhtumeid, siis tuleb kohe pöörduda miilitsa poole asja teatamiseks, mitte aga suhtuda neisse ükskõikselt, et mis sest ikka on. Kui neid juhtumeid on palju, siis jääb meie töö seisma, inimestel kaob töötahe, ja see pärast tuleb võtta tarvitusele kõik abinõud, et ühiselt võidelda väärnähtuste vastu. Meie ülesande täitmisel on tarvis kindlust. Kui minnakse lahingusse, kas keegi võib ütelda, et ta ei saa selle ülesandega hakkama. Ta peab hakkama saama. Siin on kindlust tarvis, sest kui inimesed end kokku võtavad, siis nad suudavad ka oma ülesanded täita. Nii on ka meie põllumajanduse eesseisvate ülesannetega. Lubage soovida kõigi väeosade ja Eesti Laskurkorpuse poolt, kes asuvad meie territooriumil, teile palju õnne ja edu teie suureks lahinguülesandeks — kevadkülviks.

Tööliste delegatsiooni esindaja: Seltsimehed! Tuline tervitus teile, eesti töötavale talurahvale ja töötava talurahva esindajale! Meie, tööliskond, Tallinna töölised, tervitame teid ja võtame nii teie muredest kui ka teie rõõmudest osa, liitudes ühiseks võimsaks jõuks tööriindel ja hoides kõrgel Lenini-Stalini partei võitluslippu. Meie kohus on olla väarikad sõdurid surmahoobi andmiseks fašistlikule kiskjale, saksa röövrüütlikele nende lõplikuks purustamiseks. Mina isiklikult olen ETKVL Kopli Masinaehituse tehase, mis valmistab otseselt põllutööriistu. Meie, töölised, oleme üksmeelselt valmis teile rohkem ja rohkem masinaid ja põllutööriistu andma ja meie omalt poolt sooviksime, et teie toodaksite rohkem toiduaineid, leiba, liha, võid jne. Tallinna tööliskond on asunud täiel rindel abistama teid kevadkülvikampaania läbiviimisel. Me teame, et heast ja õigeaegsest külvist oleneb hea saak, heast saagist aga leiva rohusus. Leiba aga vajab eelkõige meie võidukas Punaarmee, iga tööline käitises ja iga külvaja põllul.

Maanoorte delegatsiooni esindaja sm. Mattiesen:

Seltsimehed, kongressi saadikud! Lubage Nõukogude Eesti maanoorte delegatsiooni nimel teile üle anda palavaimad tervitused!

Nõukogude kevad, esimene pärast saksa okupantide valjakihutamist meie ilusalt Läänemere kaldal asuvalt sünnimaalt, on astumas üle läve.

Kevad on kauneim aastaegadest. Eriti karge ja kosutav on aga õhk tänavu kevadel meie vaprate Kalevite maal. Sest Kalev Punaarmee ja tema ridades võitleva Eesti Rahvuskorpuse näol tuli koju ja puhus raske hingematva Klooga tuleriitade surmahõngu koos nende süütajate — hitlerlike timukatega jäädavalt meie sünnimaalt.

Eesti noored ei unusta kunagi ajaloolist tõde, et nende õnneliku tuleviku kindla alusmüüri rajajaks on Punaarmee, kes vabastas meie kodud, meie rahva ja maa barbaarseist fašistlikest okupantidest. Innustatuna sellest püüab eesti maanoorus anda võimalikult rohkem rinde heaks — lõpliku võidu heaks, töötada käsi rüppe panemata kõigil Nõukogude Eesti rahvamajanduse ja kultuuri ülesehitamistöö loendamatuil aladel.

Eesti maanoorus koos kogu talurahvaga valmistuvad kevadkülviks. Päevpäevalt kasvab ja tugevneb noorte abi kevadkülvil ettevalmistustööde õigeaegseks lõpetamiseks. 4500 kommunistlikku noort üle riigi abistavad ühiskondliku töö korras Eesti NSV RKN ja EK(b)P KK määruse nr. 90 ja nr. 380 ellurakendamist. Paljudes valdades nagu Kanepi Võrumaal, Halingu Pärnumaal, Kudina Tartumaal, Karksi Viljandimaal, Tõlliste Valgamaal, Kunda Virumaal jne. on noored aktivistid välja selgitanud sakslaste ja kulakute poolt laialikantud MTJ-de ja HMLP-de endist varandust ning määruse nr. 380 alusel võõrandamisele määratud, kuid kulakute poolt ölekuhjadesse, lakkadesse ja mujale peidetud elus- ja eluta inventari, andes need üle MTJ-desse ja HMLP-desse ja valdade täitevkomiteede käsutusse. 88 valla noored on võtnud juba oma šefluse alla kohalikud HMLP-d, kohustudes neid abistama inventari remontimisel, tööriistade ja hoburakmete remondiks vajalike materjalide kogumisel, lepingute sõlmimisel uusmaasaajatega maa ülesharimiseks ning kontrolli teostamisel hobuste hooldamise ja ratsionaalse kasutamise üle kevadtööde hooajal.

Nii kogusid Paistu valla noored HMLP-dele hulga pigi, linast lõnga, naaskleid. Eriti tõhusalt on abistanud Kanepi, Viljandi, Tuhalaane jt. valdade noored valla täitevkomiteed ja maakorralduskomisjoni HMLP-de komplekteerimisel inven-

tariga. Abistatakse uusmaasaajaid ja punaarmeeleste perekondi seemnevilja varumisel ja põllutööriistade kordaseadmisel kevadkülviks.

Kavastu valla kommunistlike noorte eeskujule — üles harida 3 ha riiklikust maafondist ja sügisel saak anda Punaarmee fondi — on nüüd järgnenud juba üle vabariigi 25 valla noored, kohustudes kokku üles harima riiklikust maafondist omal jõul üle 75 ha maad. See noorte ilus algatus, milles väljendub kujukalt siiraim tänu vabastajale Punaarmeele, on leidnud sooja vastukaja kõikide valdade noorte poolt.

Analoogiliste kohustuste võtmine noorte poolt jätkub. Viljandi linna ja Rimmu valla pioneeride algatus — koguda tuhka, kontrollida seemnevilja idanevust ja paljundada kartuliseemet mugulatippude äralõikamise teel tarbekartuleilt — on laienenud juba üle maa. Maanoorte patriootliku liikumisega ühinevad töölisnoored. Et linnade elanikkond ja Punaarmee saaks varustatud küllaldaselt toiduainetega, tahavad nemadki anda oma osa kevadkülvi heaks kordaminekuks.

Tallinna I Masinaehituse tehase sm. Kullerkanni noorte rindebrigaad, kes toodab praegu viljasorteerijate rulle ja elektrimootorite otsatelgi, täidab pidevalt töönormi 130—180%. Põllutöömasinate osakonna sm. A. Leitalu noortebrigaad, mil-line tegeleb vedruäkete kokkumonteerimisega, täidab töönormi kuni 160%.

Sm. Laanemäe noortebrigaad valmistab adra-, reaskülvajate ja kultivaatorite osi, täites töönorme kuni 150%.

Ent meie töös on veel palju puudusi. Palju maanoori seisavad kõrval selliste ülitähtsate sõjalis-majanduslike ülesannete täitmisest, nagu seda on kevadkülvi ettevalmistamine. Maanoorte laialdased kihid on alles nõrgalt haaratud kommunistliku maanoorsooühingu mõjust. Kommunistlike noorte organisatsioonid on alles väikearvulised. Hulgalist poliitilist ja kultuurilist kasvatustööd maanoorte keskel viiakse läbi veel puudulikult.

Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu organisatsioonidel seisavad ees suured ja vastutusrikkad ülesanded kogu meie maanoorsoo kaasatõmbamiseks eelseisva kevadkülviga seoses olevate praktiliste tööülesannete teostamisel. Kommunistlike noorte organisatsioonidel tuleb põhjalikult tutvustada maanoorte hulki Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu kuulsusriikaste traditsioonidega, tema ajalooliste või-

tudega tööriindel ja tema suure osatähtsusega sotsialistliku põllumajanduse ülesehitamisel.

Tarvis on viia iga maanoore teadvusse, et kommunistlik noor on meie kodumaa kõige eesrindlikum noor, kes võitleb ja töötab nõukogude riigi ja rahva parema tuleviku eest. Et kiiremini saavutada Nõukogude Eesti rahvamajanduse ja kultuuri taastamist, hitlerliku Saksamaa lõplikku purustamist, on tarvis kõikide eesti noormeeste ja neidude noorusliku tahte ja jõu rakendamist kevadkülvi teostamiseks. Seepärast süttigu iga maanoore-patrioodi rinnas leegitsev, kaljukindel, teotahtlik soov — külvata käesoleval kevadel nii, et tugevneks veelgi Punaarmee võimsate lahingrelvade vaenlastele surmakülvav tuli fašistliku Saksamaa kiiremaks ja lõplikuks purustamiseks. Külvata nii, et vaibuks nende emade, isade, naiste, vendade ja õdede valu ja ahastus, kellede omastelt fašistlikud barbarid on röövinud kõige kallima, s. o. elu, et kiiremini tuleksid koju võitlejad rindelt. Külvata teadmisel, et iga maamulda visatud seemnetera on selleks suureks jõuks, mis viib Punaarmee uutele hiilgavatele võitudele, lähendab viimast karmi kohtumõistmise päeva hitlerlike timukate üle ja rajab alusmüüri meie paljukannatanud sünnimaa helgele tulevikule.

Elagu Nõukogude Eesti maanoored!

Elagu noorte parim sõber seltsimees Stalin!

23. algkooli õpilane Karin Soorand: Tervitame teid, talurahva I kongressi saadikud, kõigi pioneeride nimel.

Meie oleme lapsed töörahva kodudest. Meie elame kaasa kõigele, mis meie kodumaal, seega ka meie kodudes toimub. Kui Punaarmee meid saksa okupantide ikke alt vabastas, juba siis teadsime, et algab uus ja õnnelikum ajajärk meie elus. Ja algaski. Meie alustasime õppimist koolides, et sirguda kord tublideks nõukogude kodanikeks, meie vanemad asusid üles ehitama kodumaad. Tahame alati seista tublidena nende kõrval.

Teie, kallid kongressi saadikud, olete meie talurahva esindajad. Teadke, et iga pioneer on õnnelik, et võite jällegi pere-meestena harida ja kasutada oma maad ning et teie võite olla meie maale leiva kindlustajad. Suvisel õppetöö vaheajal tuleme teile abiks, sest iga pioneeri sooviks on olla võimalikult kasulik oma kodumaale.

Kongressi delegaatide nimekiri

HARJUMAA

1. Talve, Eduard Kohila v.
2. Asveid, Al-der Juuru v.
3. Voitka, August Raasiku v.
4. Põldsaar, Hugo Ravila v.
5. Voitka, Ants Raasiku v.
6. Kontson,
Nikolai Nissi v.
7. Raie, Al-der Iru v.
8. Sillend, Rudolf Kõue v.
9. Hunt, Eduard Tõdva v.
10. Niine, Johannes Ravila v.
11. Põder, Eduard Raasiku v.
12. Virgepuu,
Kaarel Raasiku v.
13. Kosk, Julius Padise v.
14. Kraanik, Hansu Jõelähtme v.
15. Murakas, Jakob Kõnnu v.
16. Ilmets, Hans Iru v.
17. Martinson,
Al-der Raiküla v.
18. Laanes, Gustav Kolga v.
19. Laasmäe, Jaan Kuimetsa v.
20. Palmiste, Rudolf Harku v.
21. Mura, Illarion Juuru v.
22. Ambre, Julius Padise v.
23. Veterand,
Al-der Padise v.
24. Soo, Juhan Jõelähtme v.
25. Erin, Arnold Kuimetsa v.
26. Roosenberg,
Heinrich Tallinna linn
27. Plado, Johannes Tallinn
28. Petulai, Alfred Tallinn
29. Lepasalu, Paul Tallinn
30. Juhanson,
Al-der Tallinn
31. Tomp, Tõnis Jõelähtme v.
32. Kivirand,
Al-der Keila v.

33. Erimäe, Avo Kõue v.
34. Klimov, Georg Varbola v.
35. Sirtiloo, Al-der Varbola v.
36. Reesen, Al-der Juuru v.
37. Ots, Roman Tõdva v.
38. Kõllo, Gustav Anija v.
39. Paberit, Elmar Kohila v.
40. Lomper, Al-der Rae v.
41. Murd, Mihkel Peningi v.
42. Pajusson,
Johannes Peningi v.
43. Tammik, Al-der Saue v.
44. Valdma, Hans Tõdva v.
45. Lansberg, Aliide Järvakandi v.
46. Kõlge, Elfriede Keila v.
47. Sukles, Ida Hageri v.
48. Tali, Aino Harku v.
49. Tori, Endel Ravila v.
50. Pilviste, Al-der Varbola v.
51. Sinaste, Jaan Kuimetsa v.

JÄRVAMAA

1. Leitmaa, Arnold Kareda v.
2. Veel, Vladimir Kareda v.
3. Saaremägi,
Eduard Kareda v.
4. Rajala, August Võhmuta v.
5. Murakas, Oskar Ambla v.
6. Eine, Eduard Paide linn
7. Kangermann,
Maria Väätsa v.
8. Tuuling, Ellen Võhmuta v.
9. Tampuu, Anete Vajangu v.
10. Roosvere, Paula Ambla v.
11. Adramees,
Veera Rakke v.
12. Vilmansen,
Linda Rakke v.
13. Murakas,
Lembit Ambla v.

14. Batcher,
Johannes	Ambla v.	17. Saag, Toivo	Haapsalu
15. Allorg, August	Paide v.	18. Timmermann,
Oskar	Noarootsi v.
16. Koitla, Juhan	Koigi v.	19. Pilvik, Enn	Märjamaa v.
17. Mõtus, Karl	Koigi v.	20. Roosi, Madis	Vigala v.
18. Link, Johannes	Paide v.	21. Allik, Johann	Karuse v.
19. Veskimäe,
August	Koigi v.	22. Luik, Karl	Karuse v.
20. Veiderpass,
Anton	Lehtse v.	23. Pihk, Priidu	Lihula v.
21. Joost, Al-der	Lehtse v.	24. Raudkivi,
Villem	Karuse v.
22. Kiin, Al-der	Paide v.	25. Rohtla,
Konstantin	Märjamaa v.
23. Tipp, Raimond	Vajangu v.	26. Lilleorg, Al-der	Piirsalu v.
24. Virks, Valter	Vajangu v.	27. Rauk, Joh.	Vormsi
25. Raju, Kaarel	Särevere v.	28. Väljataga,
Arnold	Taebla v.
26. Sopp, Arnold	Karu v.	30. Pärnpuu,	Martna v.
27. Pikkpäärg, Anton	Väinjärve v.	29. Silm, Leopold	Kirbla v.
28. Kadak, August	Väinjärve v.	Martin	
29. Allvee,
Voldemar	Vajangu v.	31. Lindegrön,
August	Piirsalu v.
30. Kalda, Paul	Käru v.	32. Tatrik, Eduard	Noarootsi v.
31. Krasnov, Nikita	Albu v.	33. Tael, Jaan	Noarootsi v.
32. Kopli, Harald	Käru v.	34. Suits, Jaan	Oru v.
33. Urv, Enno	Väätša v.	35. Meidla, Leopold	Märjamaa v.
34. Mardo, Anton	Särevere v.	36. Koiksoon, Jüri	Kirbla v.
35. Tammsaar,
Helmuth	Paide v.	37. Mikal, August	Haapsalu linn
36. Ööpik, Kustav	Rakke v.	38. Lepp, Iida	Haapsalu linn
		39. Vollmann,
Andrei	Vormsi v.
		40. Sutt, Hilda	Varbla v.

LÄÄNEMAA

1. Tvees, Feliks	Kullamaa v.
2. Lillepuu, Ernst	Taebla v.
3. Rannik,
Johannes	Karuse v.
4. Sirp, August	Martna v.
5. Hein, Oskar	Asuküla v.
6. Korva, Jaan	Taebla v.
7. Talving,
Leopold	Ridala v.
8. Nõupuu, August	Oru v.
9. Seppel, August	Taebla v.
10. Lilleorg, Al-der	Piirsalu v.
11. Lehtmaa,
Priitik	Taebla v.
12. Maripuu, Joh.	Asula v.
13. Maripuu,
Leopold	Asuküla v.
14. Velbre, Helene	Piirsalu v.
15. Lauter, Gustav	Velise v.
16. Lebin, Armin	Haapsalu

PÄRNUMAA

1. Särgava, Ado	Vändra v.
2. Roomusaar, Ado	"
3. Kallaste,
Vladimir	Soontaga v.
4. Kibur, Jaan	"
5. Sepp, Georg	Seliste v.
6. Liljental, Artur	Vändra v.
7. Luik, Mihkel	Are
8. Soopere, Jaan	Audru
9. Vihman, Martin	Sanga
10. Kärg, Jaan	Orajõe
11. Joost, Al-der	"
12. Soe, Märt	Rajangu
13. Vapper, August	Audru
14. Soldu, Jaan	Lelle
15. Mäe, Mihkel	Kihnu saar
16. Saagim, August	Alinga v.

17. Talts, Karl	Tali
18. Oru, Hints	"
19. Kukki, Jaan	Rajangu v.
20. Hendrikson, Jaan	Sauga
21. Raudsepp, Kristjan	Tori
22. Peensalu, Anton	Soontaga
23. Priilinn, Jaan	Rajangu
24. Tõusing, Arseni	Are v.
25. Jürgens, Mihkel	Häädemeeste
26. Raud, Reinhold	Tõstamaa v.
27. Tammaj, Anton	Vändra
28. Toomsalu, August	Paikuse
29. Pärdisaak, Mersella	Tõstamaa
30. Kaalmaa, Meeta	Tori
31. Gross, Helene	Lelle
32. Puussar, Maimu	Tori
33. Saidla, Marja	Vee

SAAREMAA

1. Tammväli, Orest	Pihla v.
2. Roets, Al-der	Põide v.
3. Ling, Karl	Muhu v.
4. Kiil, Salme	Kaarma v.
5. Vahter, Voldemar	Valjala v.
6. Järvando, Juulie	Kaarma v.
7. Kummits, Kirill	Põide v.
8. Priske, August	Valjala v.
9. Maripuu, Aug.	Valjala v.
10. Aavik, Ida	Pärsamaa v.
11. Maltis, Lydia	Muhu v.
12. Kulberg, Sander	Kärja v.
13. Veller, Al-der	Kaarma v.
14. Algo, Linda	Kihelkonna v.
15. Kreimann, Leida	Kihelkonna v.
16. Leetmaa, Arnold	Kuressaare
17. Ingalt, Villem	Kuressaare

TARTUMAA

1. Vardja, Marta	Luunja v.
2. Kaljula, Rein	Laiuse v.

3. Arula, Aadu	Laiuse v.
4. Paal, Elga	Luunja v.
5. Oja, Al-der	Kuremaa v.
6. Pulk, Vidres	Nõo v.
7. Praakli, Ernst	Luunja v.
8. Sarap, Richard	Laiuse v.
9. Tomingas, Karl	Rõngu v.
10. Pääsuke, Osvald	Rõngu v.
11. Peiker, Daniel	Ahja v.
12. Pütsepp, Rudolf	Jõgeva
13. Nallo, Juhan	Jõgeva v.
14. Peetsi, Johannes	Mäksa v.
15. Varks, August	Äksi v.
16. Käärjärvi, Viive	Kiidjärve
17. Kiipus, Johannes	Laeva v.
18. Kivi, Alma	Mõisanurme
19. Kask, Hilda	Tartu
20. Baum, Anton	Kaarepere
21. Miilus, Rudolf	Tartu
22. Ojarand, Johannes	Äksi v.
23. Kütt, Georg	Ropka v.
24. Aan, Hermine	Konguta v.
25. Toome, Hugo	Pala v.
26. Toss, Paul	Vaimastvere v.
27. Meos, Rudi	Tartu v.
28. Tammela, Ruudi	Tartu v.
29. Sõõru, Reinhold	Mäksa v.
30. Grünbaum, Al-der	Mõisamaa
31. Käpp, Johannes	Sadala v.
32. Peets, Oskar	Kudina v.
33. Aaviko, Daniel	Kiidjärve v.
34. Kalevik, Paul	Tartu linn
35. Zsokova, Marie	Lohusoo v.
36. Pella, Eduard	Kuuste v.
37. Tihane, Mihkel	Puhja v.
38. Käiv, August	Puhja v.
39. Juust, Villem	Pühajärve v.
40. Kilk, Johannes	Kuuste v.
41. Vahi, Oskar	Alatskivi v.
42. Variku, Eduard	Võnnu v.
43. Juht, Artur	Laeva v.
44. Kraav, Eduard	Tartu v.
45. Mäksi, Linda	Ropka v.
46. Pärsalu, Leho	Ropka v.
47. Parv, Agnes	Ropka v.
48. Siiverd, Liia	Ropka v.
49. Sõõru, Reinhold	Mäksa v.

50. Sudiste, Laine	Vara v.	6. Teder, August	Tölliste v.
51. Kangro, Maimu	Võnnu v.	7. Veri, Voldemar	Vaoküla v.
52. Adami, Ernst	Kambja v.	8. Pällin, Viktor	Hummuli v.
53. Kilk, Johannes	Kuuste v.	9. Aab, Jakob	Vaoküla v.
54. Viira, Aino	Vara v.	10. Lillemägi, Jenni	Helme v.
55. Pavlov, Alma	Mäksa v.	11. Pettai, Johannes	Taheva v.
56. Kiisla, Linda	Võnnu v.	12. Tils, Eduard	Helme v.
57. Adusoo, Karl	Kambja v.	13. Raudsepp, Peeter	Kuigatsi v.
58. Koovits, August	Ropka v.	14. Oru, Juhan	Vaoküla v.
59. Niinepuu, Leili	Avinurme v.	15. Kikas, Vladimir	Hummuli v.
60. Korts, Johannes	Torma v.	16. Künnapuu, Elisabeth	Tölliste v.
61. Lindmaa, Leonhard	Torma v.	17. Salev, Ants	Helme v.
62. Martinson, Oskar	Saadjärve v.	18. Kurje, Paul	Karula v.
63. Paal, Kusta	Ropka v.	19. Peterson, Hilda	Tölliste v.
64. Moora, Roobert	Saadjärve v.	20. Kiisler, August	Kaagjärve v.
65. Paal, Linda	Laiuse v.	21. Avamets, Eduard	Sangaste v.
66. Jaama, Johan	Tartu	22. Undrits, Peeter	Taheva v.
67. Savik, August	Ahja v.	23. Zeier, Robert	Karula v.
68. Alanaejev, Mihail	Äksi v.	24. Rips, Eduard	Hummuli v.
69. Jersov, Anna	Peipsiääre	25. Põrk, Arnold	Põdrala v.
70. Lilleorg, Hans	Tähtvere	26. Sirel, Arnold	Sangaste v.
71. Lehedev, Fotinja	Peipsiääre	27. Padusepp, Arnold	Tölliste v.
72. Villmann, Linda	Elva v.	28. Trees, Nikolai	Kuigatsi v.
73. Kärner, Eduard	Elva	29. Kallaste, Martin	Kaagjärve v.
74. Vare, Ella	Kudina	30. Sikk, Villem	Kaagjärve v.
75. Roonurm, Juku	Tartu linn		
76. Kull, Marta	Haakre v.		
77. Unt, Rudolf	Nõo v.		
78. Ilustrumm, Hans	Elistvere v.		
79. Kaling, Juhan	Kavastu v.		
80. Sakla, Heinrich	Kavastu v.		
81. Nahkro, Oskar	Tähtvere v.		
82. Poola, Eha	Nõo v.		
83. Pehna, Aleks	Nõo v.		
84. Lipp, Karl	Sadala v.		
85. Koppel, Jüri	Kudina v.		
86. Kull, Äрни	Aakse v.		

VALGAMAA

1. Heidemann, Ernst	Valga linn
2. Kahr, Julius	Taheva v.
3. Proost, August	Helme v.
4. Tamberg, August	Sangaste v.
5. Kangur, Ellen	Põdrala v.

VILJANDIMAA

1. Roose, Artur	Põltsamaa v.
2. Ant, Martin	Põltsamaa v.
3. Petrov, Vladimir	Tarvastu v.
4. Org, Johannes	Raudva v.
5. Kreedemann, Al-der	Viljandi v.
6. Kursk, Kristjan	Pajusi v.
7. Köstner, Karl	Taevere v.
8. Inno, August	Lustivere v.
9. Naaber, Juhan	Paistu v.
10. Kivipõld, August	Taevere v.
11. Metaru, Voldemar	Taevere v.
12. Ropoler, Tõnis	Kõpu v.
13. Jänes, Jaan	Kõpu v.
14. Allik, Jaan	Rimmu v.
15. Ruukel, Karl	Rimmu v.
16. Mumma, Elmar	Kõo v.

17. Tääker, Anton Kõo v.
18. Metsa, Hans Olustvere v.
19. Merila, Johannes Paistu v.
20. Kull, Eduard Põltsamaa v.
21. Lillemägi, Jaak Tarvasto v.
22. Tamm, Al-der Viljandi v.
23. Sibrits, Oskar Karksi v.
24. Loorits, Juhan Holstre v.
25. Korts, Tõnis Võisiku v.
26. Raht, Salme Imavere v.
27. Arumäe, Juhan Viljandi linn
28. Malken, Rudolf Kabala v.
29. Pajusi, Jaan Pajusi v.
30. Ounapuu, Aleksei Karksi v.
31. Järvekülg, Verner Viljandi v.
32. Pool, Peeter Raudna v.
33. Rosenberg, Karl Võisiku v.
34. Gross, Helmi Karksi v.
35. Must, Johanna Kabala
36. Rammul, Gustav Tarvasto
37. Maasing, August Kabala
38. Orgel, Peeter Viljandi linn
39. Tuule, Voldemar Karksi
40. Koger, Salme Tännasilma
41. Pikkur, Jaan Rimmu
42. Kadak, August Viljandi
43. Kivisaar, Julius Taevere
44. Reikop, Aleksei Kõpu
45. Rääk, Juhan Tuhalane
46. Kivi, Herman Lustivere
47. Paju, Al-der Holstre

VIRUMAA

1. Tedreküll, Leida Salla v.
2. Piip, Linda Salla v.
3. Hiljaste, Helene Aaspere v.
4. Mõttuste, Maimu Salla v.
5. Alaküla, Pärna Mäetaguse v.
6. Karjus, Helene Undla v.
7. Lõuke, Hilda Paasvere v.
8. Pullet, Magda Vihula v.
9. Soosaar, Meeta Erna v.

10. Sinisalu, Larissa Maidla v.
11. Eiert, Aino Lüganuse v.
12. Inno, Vaike Küti v.
13. Tapner, Aliide Lüganuse v.
14. Reineberg, Aino Vihula v.
15. Sootalu, Anni Mäetaguse v.
16. Eskel, Johannes Vao v.
17. Sukker, Voldemar Rakvere v.
18. Ruut, Oskar Rakvere v.
19. Tiikalt, Johannes Veo v.
20. Mäekivi, Jüri Küti v.
21. Jürna, Osvald Roela v.
22. Maltsoo, Jaan Vao v.
23. Väljaaru, Peeter Vao v.
24. Mikkos, Artur Vihula v.
25. Toomel, Joosep Haljala v.
26. Vaher, Eduard Haljala v.
27. Joa, August Sõmeru v.
28. Velaks, Joosep Sõmeru v.
29. Talu, Villem Sõmeru v.
30. Karelson, Johannes Haljala v.
31. Vilu, Johannes Assamalla v.
32. Mändla, Karl Assamalla v.
33. Krihvel, Ülo Assamalla v.
34. Talu, Karl Kunda v.
35. Muttik, Julius Mahu v.
36. Halling, Eduard Rakvere v.
37. Pakkas, Jaan Rägavere v.
38. Komit, Mart Küti v.
39. Sander, Elmar Erra v.
40. Mägedi, Julius Roela v.
41. Poom, Karl Undla v.
42. Karon, Karl Mahu v.
43. Treid, Hans Lüganuse v.
44. Männiste, Jakob Paasvere v.
45. Konk, Eduard Paasvere v.
46. Nipsust, Arnold Iisaku v.
47. Toom, Mart Lüganuse v.
48. Villa, Al-der Mäetaguse v.
49. Mõttuste, August Salla v.
50. Noormägi, Voldemar Salla v.
51. Viirmägi, Karl Salla v.
52. Urbas, Evald Vohnja v.
53. Maasing, Gerta Aaspere v.
54. Savimaa, Jaak Roela v.
55. Epner, Eduard Vohnja v.

VORUMAA

1. Potter, Al-der	Sõmerpalu v.	28. Pleksepp,	
2. Lüüdsepp,		Antonina	Saatse v.
Edgar	Ruusmäe v.	29. Vent, Osvald	Haanja v.
3. Pangratov,		30. Raiste, Feodor	"
Al-der	Võru linn	31. Vagul, Rudolf	Sepistu v.
4. Uhtigs, Albert	Võru "	32. Liba, Kristjan	Antsla v.
5. Patrol, Eduard	Laheda v.	33. Haarna, Al-der	Põlva v.
6. Hääl, Oskar	Orava v.	34. Soosaar, Hans	Antsla v.
7. Sitsin, Semjon	Orava v.	35. Luisk, Viktor	Meremäe v.
8. Aamer, Alfred	Veriora v.	36. Metsapool,	
9. Salusaar, Julius	Urvaste v.	Vassili	Meremäe v.
10. Ploompuu, Jaan	Misso v.	37. Saharrov,	
11. Vaba, Osvald	Valgjärve v.	Stephan	Meremäe v.
12. Leht, Karl	"	38. Vise, Richard	Põlva v.
13. Sepmann,		39. Palo, Elmar	Kõlleste v.
Voldemar	Mõniste v.	40. Pajumets,	
14. Meksi, Oskar	Põlva v.	Richard	Rõuge v.
15. Soosaar,		41. Kaljuvee, Leon	Lepistu v.
Johannes	Vastseliina v.	42. Jeenas, Karl	Linnamäe v.
16. Toode, Erich	Leevi v.	43. Lepp, Jaan	Ruusmäe v.
17. Lassaar, Oskar	Leevi v.	44. Ätsi, Jaan	Varstu v.
18. Koobal, Jaan	Mõniste v.	45. Rumpe, Leo	"
19. Viktor, Nikolai	Rõuge v.	46. Kõva, Feliks	Võru linn
20. Laugus, Aug.	Varstu v.	47. Käis, Kristjan	Linnamäe v.
21. Keuk, Kustav	Kanepi v.	48. Hermlin, Viktor	Lepistu v.
22. Piir, Rudolf	Võru	49. Koger, Frits	Haanja v.
23. Taim, Lembit	Kõlleste v.	50. Tammi, Julius	Ruusmäe v.
24. Raudsepp,		51. Hüiva, Erich	Kooreste v.
Peeter	Orava v.	52. Kiirp, Eduard	Võru v.
25. Kupp, Oskar	Kanepi v.	53. Errem, Arnold	Kanepi v.
26. Lannik,		54. Püvi, Paul	Laheda v.
Johannes	Kanepi v.	55. Freimudt, Lidi	Antsla v.
27. Kasesalu, Alfred	Kasaritsa v.	56. Jaama, Aino	Laheda v.
		57. Põhjala, Miia	Varstu v.
		58. Leegin,	
		Antonina	Võru linn

ПЕРВЫЙ СЪЕЗД ЭСТОНСКОГО ТРУДОВОГО КРЕСТЬЯНСТВА. На эстонском языке.

Ladumisele antud 7. IV 45. Trükkimisele antud 19. IX 45. Paber 56x79 1/16. Trükiarv 2700
Trükitähti trükipoognas 38.704. Trükipoognaid 7. Arvutuspoognaid 6,07 MB-04416. Tell. nr. 1070.
Trükikoda „Kommunist“, Tallinn.

Hind rbl. 3.—

A-15758

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01172082 0

Hind rbl. 3.—

A-15758

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01172082 0

ESIMENE EESTI TÖÖTAVA TALURAHVA KONGRESS

A-15758

ESIMENE EESTI TÖÖTAVA TALURAHVA KONGRESS

R K • POLIITILINE KIRJANDUS •